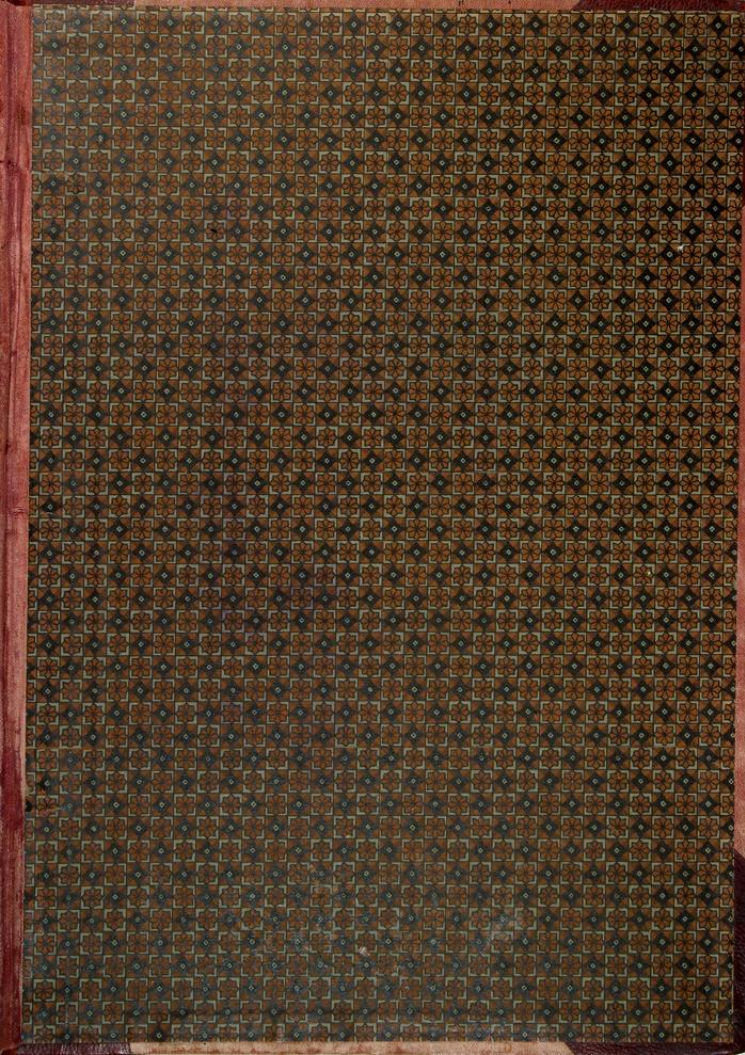

PAMĚTNÍ KNIHA

PRO OBEC

ŽEHUŇ

Tato kniha má 199 stran.

První kniha byla zvolena být jím. u. František Lom.

Druhý kniha byla zvolena být volen obce zastupitelstvem 1/11. 1936 j. u. Josef Tábys.

Části jeho zápisu na straně 153.

K výjimečné návštěvě vyložena v březnu 1937.

V červenci 1939 odstěhoval se do svého kniha j. u. Jan Tábys do
Kostomlat u Kymburka. Misto jeho jmenován v prosinci 1939, nat.
rodil. Karel Luciva,

DO PAMĚTNÍ KNIHY.

eni na světě člověka, který by nemiloval místa, kde se narodil, kde strávil svoje mládí, kde prožil svoje štěstí a pohrbil své nejdražší. Po dlouhých letech rád se vrací do rodného kraje a hledá místěčka, posvěcená světlou sloupou otcovou a matčinou, svých i jejích předků, a vzpomíná prohlých dob vlastního života. Vstupuje do světnice, kde při kolébavkách matčiných usínal, prochází polem, jež drahý otec osíval, vchází do zahrady, kde se sourozenci si hrával, spěchá na „vejměnek“, kde mu děd neb babička pohádky vypravovali. Se zájmem zvidá o minulosti své rodné obce a s dychtivostí shledává zprávy o zašlých časech!

O tom všem má zdejšína potomkům vyprávět tato pamětní kniha, kterou založil v roce 1932 říd. učitel v. v. František Šorm, pokud prameny k tomu podařilo se mu sehnati. ~

Prameny:

Kresby: Jit. Kvasničková.

člen obecní rady
komralina František
Vylital Josef

Šorm František
kronikář.

starosta:
Kondušný

ŽEHUŇ.

Žehuň.

S Kozí Hřby.

V jihovýchodním cípu Křalovské Městky, as $1\frac{3}{4}$ hod. od Křalovské Městky, při okresní silnici od Kolína ku Křal. Městce, rozkládá se úhledná ves Žehuň (204 m n.m.). Již z daleka patrna je stíhlá věž kostelní, kolem níž v zelenu stájejí se stavění, položená v pěkném údolí, uzavřeném na severu táhlým kopcem Baňským (267 m) a Oberou (261 m), na jihu lesy, na Mirkovci, na Hlavých a kopcem, Kozí hřbou (270 m). Skana západní otevírá se do poréchnaného Polabí s památným, Okolohem (285 m) v dale. K východu se údolí zdvihá a jeho středem plyne řeka Lidlina, která tvoří četné záhyby a u vesničky Žbani vteče do rybníka žehuňského. Odtud plyne lukami k Dobšicím, před kterými se spojí s Heklovskou, dlouhým a výškem rybníka, plyne k Lánům, Opolaním a k Libici, kde se vlívá do Labe. Podíl rybníka,

se strany jižní od Žbrani až k Žehušskému mlýnu táhne se mlýnský náhon, po pravém břehu rybníka vede dráha.

Katask celí obce i s osadou Nová a Stará Bani měří 1163 ha. Z toho je polí 645 ha, luk 50 ha, zahrad 15 ha, lesů 72 ha, rybník a ičky 254 ha, ostatní půdy neplodné 131 ha.

Hlavním geologickým útvarem katasku je křída, namno-
ze překrytá náplavou štěrkovým, písčným, jílovitým. Půda
polní: v blatníku, v hájku, v lesníku, na vinici, u korytka,
soudná, holý vrch, na písčákch, na haldech, podhorstí,
poříční, a j. Vinice je místy těžká, černá místy bílá, pís-
čitá. Lúka kypívaly záplavami. Vroonictví pěstují se pro do-
mácí potřebu. Při dvoře Stará Bani byl pěkný ořechový sad,
který velice ukypěl mrazem v roce 1929-30. Koni hůra je porost-
lá lesem většinou listnatým.

Obce Žehuň dělí se na tři díly: Velká skana,
Malá skana a Luvaj. Malou skanu od velké skany dělí
hráz, po níž se vine okrasná jednice osázená kaštaný.
Před Malou skanou je dřevěný most s stavidly. Na skále.
Za splavem „Na osmi“ je větší část Žehuně, zvaná, Luvaj.
Za ní je pak větší splav „Nový“. Všechny splavy vyrostly
voda před lozem a při záplavách. Větší stavidlo celkem
30-32 m. (646, 1399, 1026.).

V okolí obce bývalo více vinic. Hran nad Bani bývala za
starých časn osázena vinicemi. V nynější hájovně se vine
Macilo a se sklípích Hvarilo.

Žehuň i Bani kypívala za sucha nedostatkem vody, klou-
věba přivážek z rybníka.

V 224 staveních v Žehuni bydlelo v r. 1930... 839 obyvatel,

v Nové Báni s 58 staveních 226 obyč., v Staré Báni 60 obyč.,
tedy s celk. obci dohromady 1125 obyč.

V posledních letech přibýlo hojně domků na straně k Dobrušce
a k Chotovicům. Většinou větších tu není. Byly rozdělány
a tak powstało 12 púllání a 8 chalup. Celolánní statek je
dosud p. 26. pabíci p. 2d. Václavíkovi. (dán měl zyměru pro 60 kraví).
Hlavním zaměstnáním je polní hospodářství.

Živnost: Mlýn pana 2d. Václavíka opatřený moderními
stroji, měl 5 složení, 4 police válců. Stroji Sáhly 3 kola na
světlíni vody. V roce 1930 upravený 2 kúbinami. Při mlýně
byla též pila s jedním lupenem.

Volci jsou: 2 kúhláři, 2 koláři, 2 kováři, 1 sadlař, 3 kregci,
3 obuvníci, 2 pekáři, 3 řezníci, 1 klempíř a 1 dílna na stroje.
5 smíšených obchodů, 4 hostince, 3 výroby lihovin, 3 koflíky.
Všechna zvířata dle pčísání z. 1930: koní, chovných
dobytka, koz, ovci, průi, úlii.

Vě školu obce stojí chám sv. Gotharda, škola pětiletá, sportovní.

Na návsi socha sv. Jana Křt. a pomník padlým rojínům ve světové válce. U silnice ke Kolínu je kříž.

Spolky - Společná a záložní společnost pro Žehuň a okolí od r. 1901. Proce 1933 měl 372 členů. Proce 1925 vystavěna nová budova záložny nákladem Kč. 170.000. - V roce 1921 založena šelcov. jednota „Sokol“ - Proce 1922. obnoven sbor dobrovolných hasičů. - Občanská beseda švá od roku 1897. Má se své knihovně přes svazků knih. Obstarává také obecní knihovnu. Jiné spolky - Spolek pro pojištění dobytka, mládež. družstva, „zeměd. vzdělávací jednota“, 2 rodní družstva.

Žehuň.

Chrám a škola.

Pševní úřad od r. 1866, k jejímuž obvodu patří: Žehuň, H. Bani, Dobruška, Libušice, Chotovice, Mirkovcem. Čelnická stanice s 2 muži od r. 1889. - Zdravotní obvod Klat. Městeck. Majetkové poměry jsou celkem dobré. Rolníci racionelním hospodařením a pěstí dodělávají s takových výsledků, že se

rovnají hospodářům na půdách lepších. Všímají si pokroku
v zemědělství a vedle množství různých druhů strojených
hnojiv používají praktických strojů k oddělování pudy. Přesí-
vají obilí, provádějí meliorace a pod. Zasadují lepší druhy
skotů i ostatních dom. zvířat, kupováním osvědčených ple-
menků.

Winnick.

≈ DĚJINY OBCE. ≈

Žehuň (ve starších zápisech Žehouň, Žehuin) zasahuje
původem do nejstarších dob. Urxniku nemáme záznamů
zpráv. První obyvatelé vyčehli les, kde zakládali obydlí.
Dle tradice byly v okolí tři torze, patřící třem sestřím. Pr-
vní byla jižně ode dvora Banič, ve výběžku polí do rybníka
a stula „Na zámečku“, druhá blíž dobříckého mostu
„ve Dvoříštech“, a třetí u Chotovic, na Bexděkově. Ryb-
níkem žehunským vyoral čert brádu. Vodník sídlil v
rybníce a pomáhal vorkům cestou na Čekobrh, půjčuje
jim čarovný bič. Jakýsi vorka, bič neváhal a pro vodníka
zloděje utopil.

V polovici XII. věku byl již v Žehuni farní chrám. V po-
slední čtvrti XIV. věku vyskytuje se v Kolíně jméno Kovář
Vavřince ze Žehouně. R. 1415 jmenuje se Vítek z Žehouně
a r. 1427 Aleš ze Žehouně přivěsil pečet svou ku stěnému
listu obcím Boru Kostnického pro upálení Mikše Jana Husi
zastaním. Roku 1492. dal král Vladislav II. dělati

rybník zechunský a za grunty a luka rybníkem odřátí v náhradu obdrželo Hluchunských sedláků jiná luka za hájem dlouhopolským. Když v 1562 Kliment z Ladské tam přecelil, dostali sedláci luka jinde. Na královském majetku Hradistku, k němuž i Zichlva patřivaly, započal král Vladislav v 1409 roční plat Komorní 14 kop českých grošů za odskoupení dědin a vřtí Kordích k zřízení rybníka zechunského.

Mnohem dříve než rybník zechunský stával rybník, Milešovec tam, kde se tak doposud říká pulím náleží jestm dříve k Libněvi. Byl veliký, sahao po obecni pozemky pod Novou Bání. Jižní hráz sta podél steklé stuhly a přes panské pole směrem k Libněvi, kde se (jižně pod nynějším nádražím) vypouště do Lidliny. Napájen byl náhonem, který měl svůj počatek asi někde vysoko na Lidlině, veden

byl podél stáně pod oborou, kde ještě nyní lze sloupů na-
 ležti přes silnici křálově-městskou. Zbytky jsou příkopů mexi-
 polim mlýnským a bývalým panským čp. 539, a pokračo-
 vání za silnicí sakrevaný. "Diativ příkop". Dříve po založení
 rybníka žehunského mohl být Mlešovec naháněn z rybníka
 slavidlem „u Kozlíka“, který se nacházel v cípu rybníka u
 silnice. Kolem roku 1887. byl Mlešovce zrušen a upraven
 na pole. V souvislosti s bývalým rybníkem Mlešovcem
 bývaly kdysi vanské přes údolí Čidliny přes luka, v obcí-
 kách, jimiž vedla z voda umělým dlouhým náhonem k
 sánským hájkům a odtud do Bačova. Posud patrný jsou
 pozůstatky náhona. v lónitavě "čp. 539" za Žehuní, který pokračo-
 val podél vstěrnice mexi polí farními a zádušními na po-
 remky dobičské a odtud dále k sánům. Stavěly tam plant
 hrůsky. Archivu Kolínským je mapa, v níž Čidlina stěží
 u Kolína do Labe, což by souviselo s náhonem z Mlešovce.
 Panská pole, v Hájku před Heklovou skuhou jmenují se
 tak proto, že tam býval až do r. 1822 les. Za mlýnáře
 Prokopa Václavíka dala^{mu} v ochmots tento les k užívání, aby
 za to osvědčil povinnosti ochmotenské, na mlýně várnouci,
 sám nesh. Po krátkém čase byla tato úmluva zrušena.
 Pod tímto polem, počínajíc u Čidliny při čarské louce,
 je uměle založená hájka, která se táhne k ústí Heklo-
 skuhy a přejde do Páčekovi k dobičskému mostu. Po rem-
 ky "na Páčekovi" za Heklovou skuhou, byly pokračováním
 lesa, Hájka. Les vykácen o dle zbylých páček dostaly jméno.

Žehuň.

Na hrázi.

RYBNÍK ŽEHUŇSKÝ,

jeden z největších českých rybníků, táhne se v délce 6 km od východu k západu po jižní hranici Kralovéměřska, měří 335 ha, náleží velkostatku chlumeckému. Jím protéká řeka Lidlina. Po severním břehu rybníka, kterému dosahují Oboři velkostatku chlumeckého, vede železná severozápadní - nyní státní - dráha. Rybník založil r. 1492. král Ladislav II. a za grunty a luka rybníkem odňatí obdrželo náhradu 11 sedláků žehuňských luka jiná za hajem Bluhopolským a za grunty Michala z Chlumce a Košumberka ze vsi Kovicích k rybníku odňatí dal král Ladislav r. 1499 zaplati na Kralovském majetku Želadišské kněžny i Želčice patřící, roční plat komorní 14 kopců.

Žehuň.

Na sádkách.

groši. Celá povodí rybníka měří $1140,3 \text{ km}^2$. Hláz rybníka je dlouhá 870 m . Obsah rybníka při nejvyšším místě koruny hráze měří $6,381 \text{ mil. m}^3$, maximální napětí $4,664 \text{ m}^3$, užitečná držba $4,138 \text{ mil. m}^3$. Vypouštěcí zařízení, s nímž se při povodni počítá, spočívají u tří stavidel o celkové šířce $30,33 \text{ m}$. Hláz je vysoká $6,5 \text{ m}$. Nejnižší místo rybníka leží 20 m nad hlad. moře, jest při krtci u potrubí, kdež je výtok lidliny. Největší říčka rybníka je mezi Žehuní a doorem H. Dání. Úpravi lidliny, která každým rokem o povodních velice škodí, působí, a dovidáme, že v brzké bude dokončen podrobný projekt této úpravy, dle něhož bude rekonstruována hláz rybníka Žehuní, upraveno vypouštěcí zařízení o celé hlázi a upraven odpad vody od

podruží pod hrází a pod zařízeními 3 splavy).

Rybník Žohuňský zařízen je pro chov ryb. Pou se nasazení hlavně kapří, ale mimo to pěstování v něm množství štik, okounů a úhořů. Tlíný a candáky lze spakiti.

Většinou rybníci na rozsáhlém panství Chlumeckém přestupují násadu kapří, jež se pak vporuší do rybníka zdejšího, aby vývoj svůj dokončila. Tu pobudo přeo, do-
je lepkou vodu" (2 roky). Roznost splasků potních a lučních, jakož i umělé krmení podporují rychlý vzrůst ryb. Na podzim každého druhého roku bývá se lov. V dřívějších dobách býval rybník vždy 2 léta naplněn, pak zůstal 1 rok na suchu. Dílce písky se pak pronajímaly. Pamětníci vypravují o ohromném konopí, jež se v vyčištění rybníka rostlo, jako les. I jiným plodinám se tu dobře dařilo. Někteří léta však nájemníci nesklidili ničeho, třeba i třikrát zářovali, neboť jarní, nikdy i letní vody vše zaplavily a zničily. Ryb bývalo tolik, že si i čeledi do služby volupující, vyměňovala, když smí ryby k jídlu dostávali.

I lovem čeká se, až je voda studená, ku konci října až na počátku listopadu. I toho se dbá, aby noci byly světlé (při úplňku), neboť za tmavých nocí byvá dosti

ochotných lovců, kterým světle v jejich činnosti přechází. Již na týden před lovem vypouští se voda stavidly: nejprve na novém splavu, pak na omi, posléze na štále. Když se objeví „špelení“ na „velké Kaverně“, která je pod hladinou naplněného rybníka u potrubí, „sáhne“ se na kouby. Pot líčovitých stád se vykáhe, otvory kuby se uvolní, a již močným proudem valí se spousty vodní na lůka směrem k Dobšicím.

Voda v rybníce rychle opadá. Na hrázi jsou postaveny boudy z kmenů a z rákosí. Lsnici a paní hájní stěží ve dne v noci pokladky, ve vodě uložené. V posledních letech i silné četnické hlídky konají stážní službu.

Opadla voda, jest vidět jen říční Cidlina a podíl hráze loviště. Po mnoha schodech snášejí se s hráze k lovištím, velké kádě, džbány, síť (varba), ohnoutky. Po panské úředníky býval zřízen dole stan.

Loz začíná u Zbrani. Za čarného jitra upraví lovci varbu. Lovci mají boky, dosahující jim po pás, mají řemeny křížem přes prsa nataženými na ramenou zavěšeny. Varba zalóží se do vody. Lovci jdou řekou a řídí síť, kterou dělníci se stou běžloz bahnem kácením za silné lana táhnou. To malou poslušují po vodě - ryby hynou po před síti. -

Zelená.

"od slávy".

K večeru přitáhlo obyčejně až ke „nubim“, místo to v řidlině, asi 300 m od hlavy vzdálením. Tam se zastaví. Za vaxbow postaví se přes celé řecišti hustý plísk (spleení), aby ryby nemohly umítnouti. Lovci se nemalé námaze odlehou se na odpočinek.

Druhý den, brzy ráno udílí porýbný rozkaz, a již ukládají lovci do řeky síť a katalují k lovišti. Někdo to dlouho a vybírá se z vaxby proti, nejčastěji korist. Je podivná na spoustu klalůlutých, nahá-
cí (kapu bez šupin) i šupináčů. Mrokaží, škubají sebou. Utky xutivě sebou xmitají a úhoři hledí proklouznouti. Všecko úsilí jejich je marné. Již je nabírají dělníci ohnoulkami a vysypávají lovcům na připravené noky. Již je hned dle druhů a dle x-
kosti bídí do rozestavených kádi s vodou.

Když je vaxba vybírána, přichází se k novému ka-
lárení.

Ryby z kádi se nabírají ohnoulkami, znova se

Zelená.

"od slávy".

rozdělují a přenášejí se
na váhu u stánu. Váží se
po 50 kg. Šádecký (hallvénik)
počítá ryby křivobem staro-
dávným, počítají po 20: jeden-
mécilma, dwamécilma, tři-

mécilma, a t. d. do 30. Mědník zapisuje počet ryb a váhu.
Zvážené ryby syponu se do plachetky, jež ženy mají připra-
vené. Vždy doi chopí se plachetky, podají se jiným dvěma,
a tak po schodech nahoru až k vozu se sudy. Když jsou
sudy naplněny, uzavrou se bezpečně mřížkou. Těch se hne,
na jeho místě nastoupí další. Poslední dobou odváží se
ryby též nákladními auty. Těžina vylovených ryb od-
váží se na sádku do Chlumce. Jistě část ryb odváží
se do sádek žehušských. Ryby vozí se s železných vozíků
po Kolyznických od rybníka k. Šaakim.

Na hrázi, po celou dobu lovu, bývá živo. K nevšednímu
divadlu sahají a sjíždí se společnost sociálně neppomi-
chanější. Věselo bývá od rána
do večera - ale bývalo mnohem
veseleji! Když lovcí dostávali
„vylovní“ - bvaly na hrázi
konány opravdové dražby na
ryby. I dělníci někdy ukryli
s úhobáči ryba, které mají před

slovu, aby se od ohnoutek tak příliš nepromáčeli, nějaký lepší kousek. Na hrázi je prohlídka. Podánilo-li se jim proklouznouti, měli dobrý obchod. Žije bylo, když bedlivé oko stáječovo postihlo „vzalek“. Kaprim očáskem pohladil porýbný dílníkovi ústa a kapřík se vrátil do kade. Léne taková ovšem prováreka bývala salami smíchů a o vřep netýlo nouze. Při nynějším dozoru a opatrnosti soba se komu podaří něco „vynést“ - ještě kochu bílic - ale i ty jdou na dračku. Poslední léta možno si ryby na sádkách koupiti.

Lovisá je obecně celí biden, a ryběček býval až 500 kg. kapří mímno jiné ryby. Většina kapří bývala napodána do

laska, kamě se až před páno-
cemi plováčeji. Poslední léta
vyloví se ryb méně.

Ze loru se síť složí, kádě vy-
čistí a vyzatí na hrázi. Boudy
se zboří a na hrázi panuje

obvážly klid. Splavidla na
pokutě i na splavech se spustí a ucpou, rybník se zvolna
naplňuje. Jak je „natažen“, opouští se do něho nová
návrada (kapříci $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ kg). Lový život se tu probudí až
po dvou letech.

Varšavsko Múzeo král. českého štemo: „Ude dvora krá-
lovského náležují r. 1553 hejtmanovi chlumeckému, aby
z rybníka Žehunského, který se právě loví, pro kuchyň krá-
lovskou odeslal 2 rozy kapří, $\frac{1}{2}$ kopy štik a na hal-
týř 10 kop kapří, 8 kop štik. Káslu se všech dvorů na
Chlumocku i Poděbradsku má se poslati.“

„L. 1556. oznamují hejtman, že, zbraně v choboti
rybníka Žehunského měly by se po vyjiti ryb opravit,
Kámen, což ho natámano za mnoho kop groši na grun-
tech pana z Pernštejna, měl by se srovnati k natánu
nového taxasu. Kamene je na 30 hromad a lidé by
jej rozebírali.“

„L. 1570 pronásijí mlynáři; k visitování vyslání,
tenle soud: „řeka Caltina způsobila jarního času

škody z té příčiny, že nad panstvím Ohlumeckým mnozí pánové dle libosti drahně rybníků napovštějí a vodu xdržují. V čase deštivém ječka postačují nemůže a činí škody na splavech, srovnávicích. Zvláště při Žehunském rybníce potřebuje splavu, neboť všechny vody do jediného vcházejí a srovnávic okolo není. T hráze a branky rozvodním bývají.

Z nařízení Komory přichystáno L. x. dívi a Jakubovi Matyášovskému poručeno, aby učiňal splavy a sbraně na rybníce Žehunském, než jarní vody přijdou.

R. 1629, kdy v desky zemské napísáno bylo Ohlumcko od císaře Janu Ohlavianovi Věhynskému ze Věhynic, připadl i rybník Žehunský o jeho majetek.

K rybníku patří dle „Sadka“ (stb. 11) je to jedna z nejstarších budov Žehuni, sloužící za obydlí sádkem. Do „halčiči“ ukládají se o loos ryby, které později seprve na určená místa se rozvázejí.

jak vysoko může být
dřena voda v rybníce,
značí „cejch“. Tyž byl
obnoven r. 1874 s přelo-
mností c. k. Komisaře
od hofmanství z Podě-
brad, c. k. inženýra a
civil. inženýra Škrobacha
z Poděbrad. Je umístěn

v házi as 2 sáhy od kraj rybníka ve směru proti dvířkům
na halyjské v řemi. Kříž je kamenný a na hlavě má
plotnu měděnou. Druhý cejch je zádělaný ve kladcích
házků na pravé straně ku splásku. Tato skoba byla po-
škozena a za intervence úřadu 8. 11. 1890 znovu zarděna.

Želazné zhoubné byly povodně v r. 1845, 1846, 1862, 1865,
a 1891, kdy voda proudila přes ház, kterou mistry až
do základu vymlela.

Před tím r. 1803 dne 31. prosince začala se vodní Li-
dlina. Na nový rok 1804 přišla saská voda, se přetěka-
la vysoko ház, kterou celou stáhla. Ancho dřevěný dom-
ků zničen.

DĚJINY CHRÁMU.

Cholnůci Opaloviči postavili r. 1132 v Žehuni chrám, který zasvětili ku cti sv. Gottharda.

Ve XII století vzniklo v arcibiskupství tra-
deckém 12 dekanátů. V kolínském byly
farní osady: Předhradí, Oldřív, Tněv, Lany a Žehuň.
Zmínka o kostele v Žehuni je v zápisech archiepo-
ského r. 1335. Původní kostel byl dřevěný, několikrát se dů-
kladně opravoval. R. 1381. znovu farář dovozen.

V XVI věku býval chrám zrušen bez kněze a za rozhára-
ných dob náboženských konávali tu bohoslužby kněží z
Žiželic i z Chlumu.

R. 1594. uvádí se uvězení fara katolického. Ku přání arcibiskupovu nařizuje král Komora hejtmanovi v Chlumu, aby vybral kněze Ondřeje Vilhelma z Lužice a místo otkom-
sitého a zrakem plně státního dovedl do Žehuni kněze Ja-
na Rokeína.

R. 1652. spravoval farní kostel na panství chlumecký
děkan Hen. Baltazar, a to v Chlumu, Žiželicích, Lužci,
Vápni a Žehuni.

V Tereziánském katastru zapsáno: Žehuni, ve vikariá-
tu chlumeckém, přivtělena k Žiželicím. K farní

obci patří Žehuň, Dobšice,
Chátr, Chrást, Dománovice.
Byl farář ve farnosti?
Faraž užívá 21 stých pole a
20 provázků lisa.

R. 1721 byla fara znovu-
vznikla. Prvním farářem
byl Anotš Chack (1721-1730).

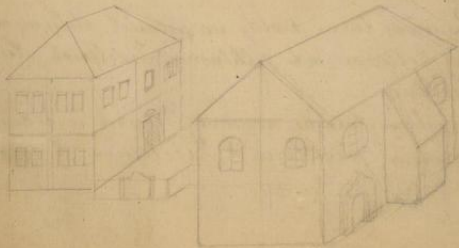

Žehuňský chrám a st. škola.

R. 1733 byl sice děvený kostel sbořen a vystavěn nynější
chrám zděný za faráře Aug. Chrásta. Farba i vnější
ozdoba byly ukončeny teprve r. 1762. Hlavní obraz do
chrámu, jakož i 2 obrazy na portanní oltář - sv. Václava
sv. Anna - maloval do nového kostela zděného znamenitý
malíř pruita Ignác Ráb, rodem z Nechanic.

Roku 1787 byla založena samostatná fara v Chátrích
a odloučeny jím od Žehuni i Polní Chrást.

R. 1792, v stará, děvená fara sbořila a stavěna
nová, za faráře Josefa Lempfela. Dostavěna r. 1798

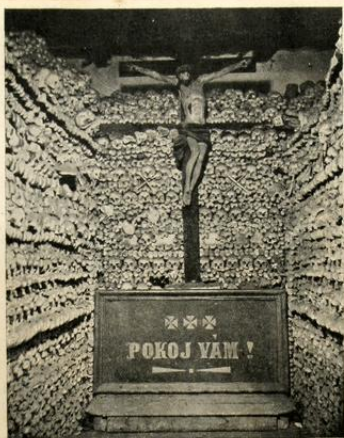
Žebník.

Vnitřek chrámu.

R. 1799 postaveny nové varhany, které zhotovil Karel Kozák varhany.
varhanář z Kutné Hory. R. 1806 postaveny nové varhany
nákladem L. Bošk. Karel Kozák z Jeleního.

Na věži byly zvony: Veliký zvon na pětách, vážil 24 q. Zvony.
a nesl letopočet 1658. Na něm obrazy P. Marie, sv. Got-
harda, sv. Václava a kříž. Latinský nápis začíná, že
tento zvon ulit za bratře Oktaviána Kinského ze Těchovic
a Šelova, za díkání Jana Jáchyma Kara a hejtmána
Pavla Reinharda - Jan Picowej a syn z Klatovec.

Mensi zvon vážil 9 q, nesl obraz Kristův, ulit by
v 1676. „Umírácěk“ (50 lb.) věnoval chciamu v 1759
Jiří Klicpera, mlynář z Pamětního. Nejmenší zvonek
1 lb těžký, ku němu sv. Františka Slav. daroval přední
panství Josef Kozel. Za velký zvon.

Žehuň.

Kostnice.

Nový hřbitov.
Kostnice.
Boží hrob.

V letech 1765-1769 stavěn nový hřbitov, kostnice a Boží hrob. Starý hřbitov s Kostnicí stával na místě nynější školy. Při kopání základů pro novou školní budovu r. 1908 přišlo se ve hloubce 1 m v místech pod starou školou a jejím dvorem na starý hřbitov. Kostky zachovaly, v řadách rovnání, svědčí, že v těch místech stával starý, dřevěný kotel i hřbitov (broh).

Když vystavěna nová kostnice, tu kosti našich předků uctívě od malých a nevinných dětí ze staré kostnice

přeneseny do nové kostnice a tam s úhlední skupiny rovnání (miniatura kostnice sedlečské). Konečně rovnali farář Jan Šolc s učitelem Melicharem Ulrichem. Pomáhal jim kostelník. Na přestavbu kostnice odkázal farář August Charvát 271 k. 11 kr. - Pak zůstala kostnice opuštěna až k. 1896 ji z ruiny zdvihl farář Frant. Jerábek.

Činnost duchovních správců:

Do roku 1721 patřila Žehuň Kolaturou k Žitčicím.

Od r. 1721 - 1730 byl zde farářem Kazpar, knoř Charč.

" 1730 - 1765 August Charvát, 1765 - 1772 Jan

Šolc, 1772 - 1798 Josef Lempfeld, 1798 - 1800 Antonín

Trise, 1800 - 1803 Alois Vělich, 1803 - 1816 Jan Müller,

1816 - 1853 Josef Trach, 1853 - 1864 Václav Tomek,

1865 - 1869 Matěj Barboš, 1869 - 1879 Josef Šafářek,

1879 - 1893 Antonín Trise, 1894 - 1905 František Jerábek,

1905 - 1918 Václav Konzák, 3měsíční administr. Václ. Řeháček,

1918 - Josef Andacht.

Duchovní
správci.

Hodiny na věž chrámovou dostaly se kolářství náhodou. Baráčník štolovický Jan Hlaváček půjčil chalupníku žehuštskému Hoffmannovi 141 k. 33 kr. 6 m., kteroužto částku pak odporučil kostelu. Šel po delších soudcích byly peníze vymoženy a r. 1831 pořízeny za ně na věž hodiny. R. 1872 obec žehuň obnovila tyto za nové za 1300 zl. a č. Žhotovil je hodinář Jan Janata z Poděbrad. Cena: stroj s příslušenstvím 624 90 zl., cimbalý se rámu

Hodiny
na věž.

261 Kč p. 1³² Kč, 344 52 Kč, od zasazení a veškeré práce a
dvorů 330 60 Kč. Dne 28. listopadu 1872 věc ponejprv od-
bilo 8 hodin, což bylo ovláveno ranou a hmoždíva a hude-
bou. Zachová nám Zápovední a Hej. Kovaně!

Oprava
chrámu.

R. 1889 opraven Kostel tím, že přistavěny oporné křídla-
vé pilíře a klenutí spjata a omítky vymalovány. Kolem
Kostela upraven hřbitov nákladem p. Alona Vaclavíka.

Oprava
fary.

Po úmrtí faráře Václava Honzáka byla budova farní o-
sak zbedoráním stárou, je nítka o upravení fary, je
nechtěl ucházet. Konečně v 1922 provedena důkladná op-
rava fary nákladem Kč 110.000 -.

R. 1925 byl omítek chrámu nově vymalován nákladem de-
set tisíc Kč.

Na kostele i v okolí nedávána dlouho žádná oprava, což mě-
lo za následek, že vše tak bylo, že hrozilo každému nebez-
pečí úrazu, kdo do kostela net. Kolem sel. Z nářezí úřadu
a za pomoci památkového úřadu provedena - po c. 1929-1930
oprava kostela nákladem 185.000 Kč. - Opravu prováděl p. J. K.
Komárek, kovářský a klenutý mistr z Uhřetelova.

Oprava
chrámu.

R. 1929 zřízen v kostele nov. Boží hrob, nákladem 12.225 Kč,
Křížová cesta v 1932 nákladem 15.154 Kč, - Jelo za Kč 8.593,-
a prois. zavedení elektr. osvětlení k Božímu hrobu. Bavrat p. Kout z Ro-
mánské.

Vnitřní
zařízení
chrámu.

R. 1921 shořela farská stodola a byla nově vybudována.
Farní budova postavena byla v Kamenné 1798. -
Obnovu vnitřního zařízení a opravu fary chrámu získal si velkým zásluh
farář Josef Andacht.

Žehuň.

U sv. Jana.

Socha
sv. Jana
Křtitele.

Na návsi „v koutě“ je umístěna socha sv. Jana Křt.
muckého, kolem níž jsou 4 mohutní lípy. Zakoupena a
postavena byla r. 1796. Praxe pouze zhotovena z kamene
měkkého, brzy rozpadla. Novou zhotovili r. 1832 hořický
kamenník Rychtel zc 36 zl. ve sbitě.

Žehuň Kostel.

Nový náh. 2/10 1918

1918. 19/10. nová socha sv. Jana

Ustky v kostele získány dary. Víti poplacený daroval Jo.
Brázda a Dobie, menší daroval děkan Josef Svach 1864. -

Symul' xvonu.

Dne 24. 11. 1916 symul' s učelím vojenským 2 xvonu. Naposled jimi
odzvoni se 11 hod. dopoledne. Ustky napuší a ozdobí povídku k. u.
Pauš. Form a odezdal je k uschování farnímu úřadu. Nimo
toho symul' a xvitky 2 hodinové cimbály ve váze 1425 kg.

Dne 8. února 1918 symul' umíráček ve váze 11½ kg. -

ŠKOLA.

Původ školy zehunské nelze s určitostí zji-
stíti, ježto nedochovalo se zpráv. Jisté
je, že r. 1721, kdy znovuzřízena osada
láni, znovuzřízena též škola. Píškolem,
byly osady. Zehun s dvorem Báni, Chot-
ovice a Dobšice, Libnívsi. Vyučoval p. v malém domku, v
němž stěží 40 dětí se smísňalo, ač v obvodu školním jich
bylo přes 200.

Patronem této školy byl majitel panství ohlumického Josef
Oktavián Kynský.

Rektorovi na škole zehunské je zpráva z r. 1820. Václav
8. Januári 1820. Baltazar Škoda ze Ští' dvor na pány
města Kolína zt., aby rektora zehunského k navrácení
jemu 1 korce žito, který' dás od učení syna svého, kte-
réhož on neměl přes 2 neděle u sebe, napomenuli. Inšli
se šp.: Poněvadž jest on Baltazar Škoda školou pořádnou
zde při místě opovrl, a do vi se svým synem učel, ač mo-
hl menší práci učiti, má za to pokutu míti a se spokojiti.

Poni' známý učitel by nekouřivý J. Devátý, druhý
K. Ulrich, který byl z obce ohnán, že jeho dcera Klára
při přepouštění másla školu zapálila (1730.). Jeho ná-
stupcem byl Antonín Vlášek, který zde vyučoval 31 rok.

Do ním nastoupil Josef Bartoš (1801-1803), po něm Josef Vlasák, syn zde zemřelého učitele Antonína Vlasáka. Vyučoval zde až do roku 1818. V roce 1818-1836 vyučoval zde učitel Antonín Vlasák.

Škola postavena byla r. 1810 nákladem patřona ehlu-meckého. Školní budova postavena na obecním poremtu před kostelem a byla sbudována učebna z kamene a ostatní část budovy ze dřeva, kryta šindelom.

Příjmy učitele tehdaš byly: 1. z filiálního kostela v Chotovicích 6 1/2 míry pole pod nádušním lesem, čis. parc. 296 a polohení Podhorské. 2. z laichunské náduši pod čís. parc. 398 ušívá 1 1/2 míry louky, která byla každoročně zalopena a v polohení. Příční 393 sáhy pole, za které je povinen zvoniti denně 3 krát klekání. Ubliti dostával ze snopch a sice: žito a žehuně 1 mandel a 14 snopů, z Chotovic 1 mandel a 10 snopů. Pšenice ze žehuně 1 mandel a 14 snopů, z Chotovic 14 snopů. Ječmene ze žehuně 1 mandel a 14 snopů, z Chotovic 1 mandel a 10 snopů. 2. Dobře mělo se odovádět: pšenice 10 snopů, žito 1 mand. 3 snopů, ječmene 1 mandel a 3 snopů. Že obec se Bled nahrazovala 600 snopů 2 korei ječmene. Že předepsaných 30 bochníků chleba obdaril učitel 2 1/4 korei žita. Že vředení z povědních repstíků obdaril 2 korei ječmene. Že obdaril obnásil 6000 kon. mince. Balivského dříví do učebny 8 sáhů od patřona panslvi. Že pomocníků - nic! -

Od r. 1837 - 1875 učil zde Jan Příbyl (+ 1879) učitel velice praktický na svou dobu velmi dobrý. Ten založil školu zde školní kroniku, ve které líčí dějch školy svého života, jakou prošel. Příjmy jeho byly skromné a z nich do r. 1866 sám pomocníka platil. Převod r. 1866 upraveno bylo učitelům služné na ročních 200 zl. 73 kr. a podučitelé na 150 zl.

Učitel Příbyl učil celkem 52 roky 8 měsíců, z nich 33 roky a 8 měsíců v Žehuni. Narodil byl 26. října 1800 a při škole od r. 1817. Sloužil jako podučitel: v Maloměřech 1 rok, v Langenlois v Rakousích 1 rok 9 měsíců, v Žitčelicích 5 roky 6 měsíců. Jako učitel: v Žitčelicích 10 roky 5 měsíců, v Žehuni 33 roky 8 měsíců. Za vzpřícné působení ve škole vřední i nedělní, za příkladnou mravopověstnost a nábož. zachovalost odměněn byl mnoha pochvalnými dekrety od konsistorií biskupů a olády. Na konsistorie ustanoven vzorným učitelem a škola v Žehuni jmenována vzorná. V roce 1869 obdržel stříbrný kříž s korunami. Zemřel v Žehuni v roce 1879 ve věku 79 let. Čest jeho památce!

Pomočníci na škole žehunské byli: M. Mečíř (1830), K. Kovářik (v r.), Karel Fiala (2 1/2 r.), Jan Liska (1 r.), František Zámečník (3 let), J. Kiepdal, V. Soukup (1833-1872), J. Kohout (3 r.) Václ. Kasteník (1856), Fr. Křípka, Jan Dufek (-1869), K. Scherhart (1869)

Přidání učitelů od r. 1869: Jan Příbyl (-1875), Karel Krupar (-1904), J. Ant. Králík (1 rok), Paul Form (1905-1925), J. K. Landholz (-1927), Josef Novák (- od r. 1927 - 1934), Karel Kruša (1934-1935), Josef Faltys (1935 - 1939), Karel Lucera (1939 -

Učitelé: Pokop Štěpě (1876), Josef Honíček (+ 1879), Jan.
 Novák (1878), Josef Baloun (1880), Mat. Zula (1880), M. Bohová
 (1880), Jos. Kliment (-1884), Frant. Šepková (1884-86), Jit. Šerm,
 (1884-1887), Václ. Runt (1885-1888), Aug. Hianky (1886-1890), Jos.
 Novák (1888), Boj. Šimová (1888), Ant. Kálus (1888-1905), Frant.
 Šerm (1888-1892), Barb. Vojdinková (1889), Jan Blažek (1889-92)
 Jan Balvin (1890-92), Frant. Novák (1892-94), A. Gebaurová (1892),
 Frant. Novotný (1892-94), Jos. Lajčák (1894), Jos. Bujáček (1895),
 Alois Kopráněk (1894-1896), Ant. Kibek (1894-95), J. Kojáková,
 (1892), Václ. Havranek (1897-1900), Lud. Hnád (1899), Rudolf
 Vanka (1899-1901), Blaž Škrobková (1900-1903), Jv. Symon (1902),
 Jos. Kírka (1902-1905), Jana Dainecová (1903), Frant. Kulháněk
 (1904), Mar. Šíhová (1903), Frant. Karas (1904-), V. Šlapák (1904-)
 Josef Matýška (1905), Šep. Dvořáková (1906), Jos. Říman (1906-),
 Boh. Blažek (1907-), Blaž Kochlová (1907-), Mar. Šíhová (-1906),
 Frant. Říma (1907-) Elyš. Kozák (1908-), Ant. Loukup (1908-), Jaros.
 Lastovka (1909-), Lad. Hehlík (1909-), Václ. Šanahol (1909-), Rud. Kušová
 (1909-), Mar. Říková (1909-), Jan. Fojt (1911-), Jd. Pilařová (1911-),
 Marie Šálá (1912-), Jos. Válek (1912-), Boj. Lyrck (1912-), Jos. Bělák (1912-),
 Elyš. Kozák (1912-), Mar. Říman (1912-), Jos. Janšta (1912-), Jit. Šerm (1912-),
 Frant. Vaníček (1912-), Olga Boučková (1912-), J. Židlická (1912-), Anna Laitková
 (1912-), Ml. Anderlová (1912-), Jit. Břík (1912-), Frant. Věs (1912-), Mar. Kušová (1912-),
 Anna Kušová (1912-), Jan. Moravce (1912-), Jit. Škrobková (1912-), Jan
 Jezánský (1912-), Frant. Kalinová (1912-), Mar. Řízková (1912-), Boj.
 Černá (1912-), Kam. Štěpě (1912-), Emila Lyrck (1912-), Kamila Žaková (1912-)

V roce 1839 a 1840 byly od základů nově postaveny hospod. budovy: stodola a chlév a pokryty šalkami.

V roce 1841 patřilo do školy 209 žáků a do národní školy 90 dětí.

Veliké události z r. 1848 měly též veliký vliv na poměry školní. V roce 1850. započala se vykupovat pobota a jiné dárky. Též školní příjmy byly vykupovány vyřazovací komisí v Poděbradech a Chlumci n. p. Tak z vyřazovacího fondu bral učitel z Chotovic ročně 154 z 35 kr., za opakovací učení bral učitel z r. 1851. ze škol. fondu ročně 12 zl.. V roce 1854 byly přískolení obec vybídnuty, aby učitelé z obce přikladny k vyřazování chudých vyplácely paušální náhradu. Obec Chot. se zavázala platit ročně 10 zl 35 kr., Dobruška 7 zl. 35 kr., Chotovice 7 zl. 35 kr.. Z takto upravených příjmů patřil pomocníkovi učitelství ročně 100 zl. con. měn. Z toho zaplatilo za školu a příděly 66 zl., a zbytek 34 zl. obdržel se 1/4 letních lhůtách předem mimo podíl ze školy.

V roce 1854 obdržely příjmy učitelů ročně 260 zl., pomocníka 150 zl. Představení měli tento plat vybírat a učitelé proti kvitanci odvádět. To byla za tehdejší doby věc velice těžká. Občané nechtěli platit předepsanou částku a se učitelé, slyši na výjimečnou rodiny něco peněz obdržeti, museli slevovat. Když nepomáhaly upomínky, následovala úřední exekuce. Ale ani ta nedocílila úplného zaplacení. Proto úředem učitel byla bída a shádání, jak často si učitel přibyl z r. 1854. Konice

postěruje. Pak píše; „Inu 26. března 1856 odstěhoval se ode
mnohých podučitelů Václav Kasník do Polny na hlavní školu.
Ostává tam tedy při 250 dětech, dvou kroměštických a dvou duchovních
sám jediný. Jeť to obrovský kus práce. Kdybych aspoň za to
obdržel po dobrém patřící mi odměnu! Ale Bůh mi dává
xaraci a sílu, ač jsem s děcni díky vzdávám. Nejhroší
je mi lézt po tolika schodech ku zvonění kletání, což za
den musím konat školu za půl koca pole.“

Roku 1856 bylo škol povinných žáků 244, z nedělní školy 89.
1857 „ „ „ 258, „ 129.
1859 „ „ „ 260, „ 122.
1860 „ „ „ 263, „ 100.

Roku 1861 odbytána Krasná, okrajiní vikariální, patro-
nátní a obecní komise, která ustanovila, že se má školní
budova rozšířit o 1 šk. světnici, spolu obydlí pro učitele
a podučitele do pořádného stavu přivést. To se také stalo
v prvním roce 1862-63, kdy škola byla zvýšena o 1 poschodí.

Poněvadž počet škol povinných dětí dorostl, roku
1876 čísla 325, byla zaejím m. št. r. uložena, aby se postara-
la o rozšíření dosavadní 2 třídni školy na 3 třídni. Na-
hlížeje toho mladost, ale nemajíc se školní budově příhod-
nou místnost, zaloupila m. št. r. podle školní budovy se
naležající domek od Frant. Ondrušky za 1.600 zl. r. č.,
dala domek zbořiti a na jeho místě vzkročena byla školní
zahradka a před ní vystaven nový domek, který má slou-
žit za byt říd. učitelů. Návrh domku stál 2.500 zl. r. č.

Z dosavadního bylo řidičů učitelů rozloučením přičet zřízena byla III. tř. a z kuchyně byla pro učitele.

V roce 1884. rozšířena zdejší škola o 4. třídu. Upravena byla z bytů ml. učitelů v škol. budově.

V roce 1886. rozšířena škola o 5. tř., která byla otevřena až 2. I. 1889. Z domku účelo najmuta prozatímní místnost domku čp. 24 u p. Kytkera, kdež byla umístěna 1. tř. -

Výnosem R. S. K. ze dne 23. II. 1891, povoleno vyskolení oba Chotovic od Žehuně a zřízena tam samostatná škola dvoutrídni. V Žehuni upravena škola na 4 třídní.

Na konci šk. r. 1894-1895 chodilo do zdejší čtyřtřídní školy 125 chlapců a 140 dívek, celkem 265 dětí.

Vyskolení
Chotovic

Indust.
učitelky.

Industriální učitelky byly: Marie Krupařová (- 1897),
Lýdie Přestíková (1897-1929), Ža Panochová (- 1930), Aloisie
Beková (1931 -).

Ř. u. P. Kupařová
na odpočinku.

Doradní zdejší řídící učitel Václav Krupař, po 43 letě
práci na roli školské oútko a po 29 letě správě školy zdejší,
k vlastní žádosti přeložen na odpočinek r. 1904 od 1. září.
Zdejší školu získal si velkých zásluh. Při jeho nastou-
pení byla škola dvouřídni a postupně rozšiřována až na
pětřídni a po vyškolení Chotovic zredukována na 4řídni.

Do něm nahrazen ustanoven uč. Ant. Králík a od 1. III 1905
ustanoven definitivně ř. uč. Jan. Šorm. Za něho stavěna
nová škola. Jelikož stav budovy školní byl ve stavu velmi
shabnutém, konány úřední komisy, které prohlédly školní
budovu za nepřítomnosti a nařídily stavěti školu novou.
Tu podala obec Dobruška žádost o odschopení a zřízení sam-
školky samostatně. Žádosti jiš byly všemi instancemi
zamítnuty.

V roce 1905 zřízena pobočka při druhé třídě, která umís-
těna v najmuté místnosti u p. Fr. Kvasničky čp. 31.

Dne 13. ledna 1908 konána úřední komise za přičinou
šetření o stavu školy. Zřízeno okamžitě vyklizení u-
čebny III. tř. a po vyúčtování uzavřena. Za ni napjala míst-
nost v domě čp. 18. od p. Bělky. -

Dne 26. I. 1908 dostavil se do zdejší školy p. ředitel velko-
statku Hanuš p. p. inženýrem a stavitelem, jako

technickými znalci, aby sledili stav školní budovy. Po vyko-
naní prohlídce učinili prohlášení, že celá budova je tak
seřita, že žádné opravy nejsou a že nutno přikročit k nejbli-
žím čase ke stavbě nové školní budovy.

Dne 30. IV. 1908 Komise Komix za příčinou schválení místa
pro stavbu nové školy. Komix navrhl k místu ad. u p. Ji-
kovského čp. 80., u p. J. Bělica čp. 11., u p. Jana Hlásného
čp. a na místě staré školy.

Ve schůzi m. šk. B. F. 1908 usneseno přikročit ke stavbě
školy na místě staré školy a aby ke rozšíření místa staveb-
ního zakoupena byla část dvora a zahrady od p. Menšíka
za 2.000 Kč s celkovou rozměr 5 B. a. V této schůzi zadáno
zhotovení plánu a rozpočtu dle návrhu p. arch. inženýra
Velinského k. Poděbrad panu staviteli Karlu Fichem a ko-
stela 1/2.

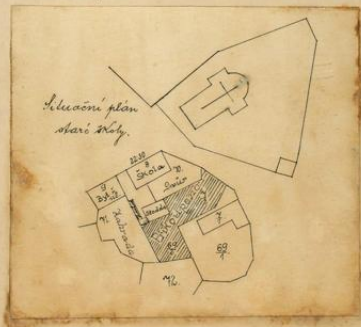
Ko posouzení a jistém staru byla školní budova, zapisují kde
výpis z protokolu ze dne 6. III. 1905 sepsaného při komisionálním
zkoušení nezpůsobilosti školní budovy. Přítomni byli:
O. K. otk. hejtmán a předseda otk. šk. Poděbradech Karel
Smilka, zástupci obcí přikročení a zástupci velkostatků.
Shledáno a zjištěno.

Celá budova je velmi seřita, křídla malá, nízká a tmavá,
lavice a tabule nezpůsobilé, kamna s kůrky křemem slepená,
kdi opadají a rozpraskávají, okna shnilá, ke očištění

rozpisobila, ventilace docela řádně, podlahy shnilé, prolámané, chodba tmavá a v ní dláždění vytloučené, schody do 1. patra dřevěné shnilé a pod nimi umístěn je kabinet pro učební pomůcky, které prachem a vlhkem jsou skoro všechny zničené. Schody kříží senutím aneb v případě požáru jest naprosto nemožnost zachránit díla z 1. poscho-
dí. Kdo povírá k zodpovědnosti za tolik nevinných zvěrolů!!

Na dvoře je seřádká rozpadlá stodola u stlepen, jehož vchod je zesut. Uprostřed dvora je hluboká jáma hnojivá a za ní schody školní. Taková již jáma jest u samé budovy školní po bývalých schodech. Kter schodů omyšlá se možností je posouditi. Tei byt řidičského učitelů je v podob-
ném stavu jako učebny?

V takové budově školní morí a hladí se denně přes 300 dí-
tek se svými učiteli!

Plány a rozpočty na škol. budovu zhotovit p. navíc Hane-
šický z Lohelova 1708. Rozpočet obnášel 79.000 Kč. Návrh zadán
ofertním řízením p. Kálarovi Šapákové, oprávněnému zednickému
v Kralově Městci, vedákem zednickému v okolí m. K. 27. IV. 1908.
Dne 28. IV. 1908 započal s bouráním staré budovy školní a ko-
páním základů pro novou budovu. Dne 31. srpna 1908 zapo-
čal se stavbou. Při bourání staré budovy a kopání základů
shledáno ve hloubce asi 1 m pod celou starou budovou i sta-
rým dnem školním velké množství zachovalých koken, což
svědčí, že v těch místech býval hřbitov. -

Na dobu stavby nové školy pronajaly učebny :

pro I. tř. - čís. p. 47 u p. Jan. Šapáka za ročních 140 Kč.

II. a tř. } - čís. p. 18 u Josefa Bělíka " 240 .

pro III. tř. na sadkách - - - - - 140 Kč

IV. " - čís. p. 30. u p. Jana Kádníka - - - 140 .

Místnosti dala m. s. s. svým nákladem upravit a zasedala
se je zase po upotřebení vrátiti do původního stavu.

Návrh nové školy dokončena v červenci 1909 a úřední
kolaudace obdržána 11. září 1909, která se o provedení sta-
by a zařazení školy vyslovila co nejohledněji.

Občasná škola provedena byla dne 19. září 1909. K provedení
pan. L. Frant. Lule, český kanovník a profesor theologie v
Radci Kralovce za velké úvarty hostů i domáckých a školních
občanstva.

Velký náklad stavební a s vnitřním zařízením obnášel
Kč 90.000 - kterýž hrazen přiškolenými obcemi do c. k. daní.
Obec Žehuně platila c. k. daní 9.723,07 Kč, Dobruška 11.477,65 Kč.
Ku krytí vydání bylo třeba uvězniti 424% škol. přirážky.
Z toho zaplatila Žehuně 41.225 Kč, Dobruška 48.665 Kč.
Obě obce si celá částka vypůjčily od spořitelny - Křesťanů
Křesťanů a usnesly se splatiti ji v čtyřech letech, což se také
stalo.

Starba školy vyžádala si i živou obět lidského života. Pěšák
Václav Dubák ze Žehuně při kladení trámů na půdě ne-
opatrně stoupl na okraj pultu, le se zvrátil, a on spadl
až na klenutí sklepní. Životas s rozbitou hlavou na
místě mrtel. Dne 2. ún. 1908 zasadili žáci před školou 5 žehuně (chlopy).

6 41 let školní službě odešel k vlastní žádosti na odpočinek dnem 1. září 1925 doavadní říd. učitel. Paulišek
 Šorm. Byl působil jako podučitel v Žehuni 1884-1887, v Městecku
 Kralovci 1887-1888, jako učitel 1888-1892 v Žehuni, 1892-1905
 jako říd. učitel v Pročonicích a od 1. IX. 1905 do 1. IX. 1925 jako
 říd. učitel v Žehuni. Za jeho působení vystavěna nová školní
 budova, jejímuž zřízení a vybavení a vzornému za-
 řízení věnoval velkou péči. Za něho rozšířena škola na
 pětiletou. Linnost jeho nesměřovala nejen na školu, ale
 také pracoval dle svých síly mimo ni a byl vždy radcem
 a přítelem spoluobčanů. Za vzorné působení školní dostal
 se mu 5 pochvalných uznání od nadřízených školních úřadů.
 Při jeho odchodu na odpočinek rozloučila se s ním míst. šk.
 rada, při čemž vrátila mu veřejný dík a uznání za všechnu
 životní práci a péči škole a všem spoluobčanům věnovanou.
 Ve schůzi obec. zastupitelstva^{25. 10. 1925} usneseno, aby starosta dal do Míst. Oblst.
 projev díků a uznání ř. uč. Šormovi za jeho dlouholeté zdárné pů-
 sobení v veřejné obci a zároveň o neati před divad. představením
 mu osobně veřejně poděkoval jménem celého zastupitelstva.^{27. 10. 1925}

Říd. uč.
 Paul Šorm
 na odpočinek

Dne 1. září 1930 odešla k vlastní žádosti do výslužby učitelka
 domáckých nauk v. Býho. Přestřelková. Působila na zdejší škole
 přes 30 let k velkém spokojenosti nejen ve škole, ale lidotřehovně
 mimo školu. Místní škol. rada i občanská vrátila jí díky za
 za všechnu snahu a práci o mládež. Míst. rada jmenovala ji čestným
 členem.

Učitelka dom.
 nauk Býho
 Přestřelková
 na odpočinek

Učít. sbor. r. 1896.

Zleva v řadu:
učitel Šorm,
a uč. Václ. Krupar,
učitel Blažek,
řada:
učitel Králík,
učitel Balvin.

Učít. sbor. r. 1906.

Zleva: Uč. Písecká
řada: uč. Písecká,
uč. Blat. Kocová,
v řadu: uč.
uč. Václ. Krupar,
uč. Písecká,
uč. Krásl.
uč. Krásl.

MLÝN.

starobyly mlyn v Žehuni stával pod rybníkem. Žbytky mlynských kamenů nalezeny pod žehovými a klasákovými čp. 54 a 57. O starobyly mlyně pod rybníkem - Žehuni dočítáme se v zem. archivu při r. 1550 toč. Přestavuje se mlyn

exnámil mlynář Kondig Vikáč hejmanství v Chlumci, že by mlyn přestavěl a za místo na jistě roky 100 kop gr. č. dáti chtěl; co pro 1 kopu gr. platil, nyní rovně 3 kopy ourské by platiti chtěl.

Komora královská dala místo ohledati a hejmané chlumecský a poděbradský exnámiti, si přestavba bez škody rybníka, ano pro jeho vyproštění pohodlnější bude. Hejman potom mlynáři místo vyměřil, zardavek přijal a na ostatky řezané cedule, i na plat, co by z toho mlyna platiti měl, sdělat a smlouvou do registra na budoucí paměť zaplat. K tomu mlynáři oulehli za 1/2 lánu k pšivování oddáno. (archiv. mist. 46. 156.)

R. 1565 rozhodla Komise královská, že Lidmila, mlynářka žehunická, kterou Jiřík Nachšát z Kolína v manželství pojiti chce, ve snatek nemá ocházeti, poněvadž jí k 60 letům jest a on jí ne pro plod manželství, než pro peníze a starost pojiti chce.

Nynější mlyn byl upraven na vrchní rodu s 7 složeních a měl více vrchností následující sávkou:

1. Sávek semleté se 3 dnech pod pokutou deputátů obilí pro čítat se dvora Liběvce, Korce, Bani, Vyhlék a Řerunice.
2. Pivo, sůl a pelenka odebírali polito z panského důchodu.
3. Dobrovolné ordání a náhrady za kmení vepřů.
4. Vedle toho odváděti rypaného obilí: pšenice 30 m, žito 10 m, ječmene 48 m, oves 100 m (1/2 žito a 1/2 ječmene).
5. Žitovní úrok z mlýna 60 z C. m., z pily 4 z C. m.

Kapitola tomta poinnost velkostatku:

Roční dávka: 6 čtyřpřístětek, konškyšů fěr habrového nástrojového dříví, 1 borovicí bráhu dlouhou s přívazem, bráhu palivového dříví, z nichž dva mlado, dva starodubového a 2 mchského se s dovozem. Dále roční dávka 1 jilmu v síle 30", 1 břízy v síle 30", čistění náhona od žerání až pod mlyn, dále náklad na hlídku u žerání, slaby na splavy u žerání, sed u pily, rančok, vodní kola a hřídla.

U mlýna byla vřezena pila, která byla až do r. 1821 majetkem velkostatku. V tomto roce ji pronajal mlynář Prokop Václavík za roční nájem 10 fl. Cor. mm. V roce 1852 ji nově přestavěl a v tímto roce i s mlýnem připadla vřkupem mlynáři. Poslední vřhmstenský pilař by v polovici 18. století Vavroušek. Pak pila spadla a ležela ladem až do r. 1821.

U této pily povstala při velké povodni r. 1853 velká šků,

Žehuň.

Vodní pila mlýnská.

při níž dle mimořádně byly rodové odkryty 3 pro 3 sáhi dl.
do čtverce 18" hranině dubové, přestárně prahy, které potom zav-
azeny a lamp nacházejí s lepočtem 1728.

Mlýn nově přestavěn r. 1857 mlynář Alois Václavík).

R. 1929 provedena přestavba celého mlynářského zařízení, při čemž
dosavadní vodní pohon na kola přeměněn na pohon turbine-
ový. Jež vnitřní zařízení mlýna obnoveno a upraveno co nejúčel-
něji.

Majitelé mlýna z rodu Václavíkovy byli: - :

Josef Václavík (179 - 1804), Štěpán Václavík - 1853, Alois Václavík
(- r. 1889), Alois Václavík (- r. 1899), Zdeněk Václavík (1929 -).

R. 1881 koupil mlýn Alois Václavík od M. Šebela z. V. zahradu
„pod pilou“ o síce 770 m² za 1150 zlat. a založil zde park).

Lohuri

R. 1857

Mlyn

Postarova s. 1010

Lohuri

Vila Vachankova

Mlyn Pichavskiy
1905

ROBOTA.

Válka tisíciletá přimáhl lidu seelskému úplný úpadek hmotný i mravní, odevlá bránu lakotě vrchnosti, z celého světa sběhlé. Sedlák upadá v okolost, staré listiny do r. 1618 porbýrají platnosti, o život ochází obnovené zřízení zemské r. 1627.

Poslavení sedláku bylo přímo zoufaté. Po půldruhého sta let byli naušálé pronásledováni nouzí, hladem, útliskem náboženským, robotou. Věchnosti jejich, páni, byly většinou cizinci, kteří z poddaným lidem nechtěli. Uředníci byli z velké části panskými otoky. Sedláci žili jen pro pány. Bez svolení pána nesměl sedlák provdati dceru, oženiti syna, dát ho na čemstvo nebo na studiu, proče vrchnost by tím přišla o dělníka, robotníka. Tím sedlák nesměl se bez svolení vrchnosti stěhovat, neboť by k hrozdě připouštěn. - A všechnu práci, na panském konal sedlák přímo zadarmo. Zpropitčeno pudy (rustikálu) musel odváděti rozmanité, dosti vysoké platy a dávky vrchnosti, faráři desátek z obilí, z přirůtky z chleba a císaři kontribuci, příspěvků a daní z kve. Měl-li sedlák více synů, jistě aspoň jednoho oblékli „do bílého kabátu“ a zařadili do vojáka, kde sloužil 14 let. -

Sedláci mimo toho musili nositi na ramck dřevě, vejce,

másto, med, len, pre pány sbírali houby, listkové oříšky, žaludy, jatorce, kmin, hlemýžďe. V zimě pat musili hlídati a krmiti panský dobytek. - Víc než robota téžila sedláky svoboda a týraní vrahovstenských Karabáňů. Ti sluhovníci se bez Karabáňů ani nehnuli. Poddání, dohánění k nejhoršimu, ošlyžat si pomáhali: tu podváděm, tam úskokem a lstí, jen aby se vyhnuli robotě a daním. Zprodají sklizené mnoho sedláckým nezbylo. Zaplatili chau, koupili sůz, obuv, sůl, zapravili dluh u kramářů - xida, u křemáče za pivu net kořalku, a křeba byla pryč. --

Koupali postavení lidu selstkého dostoupilo vrcholu za vlády císaře Leopolda. Jdouce za hlasem a příkladem sedláckých vrahovstenských, poddaní a jednolitých krajích českých, moravských a slezských v 1680 povstali. Ale odboj jich byl kratochvíl. Pollačen a účastníci byli kruk potrestáni. Byli věšeni, čtverozeni, kolem lámáni, muckáni. (Kozina, - Kaacký, Janovík...)

Zvláštní postavení měli sedláci v okolí Domažlic. Byli stárci pomerného hvozdu. Huli Chodoré. Oslavnostně oypňovali pod praporem s černou pa' hlavou. Za služby, které vykonávali, dostalo se jim od různých králů důležitých výrad. Jich vrahovstě byl jen sám český král. O bílou bělohorskou se dali pány Chodů Lammingerové, kteří výrad a obzvěti nedbali. Komitax po selstké rebelii 1680 nařídil, aby mu Chodoré svá privilegia vřadali. Ale sedláci odpřeli a vyplati depulaci k císaři se žalobou na Komitaxa. Císař nařídil rošťácké komisi,

aby důlnost jejich vyšetřila. Když škodové odmítli pokusovati, povolání vojáka. Privilegia byla jim zabavena zničena škodové chystali se k rozpuštění odporu. Ale byli poraženi a zposlu 3 byli odsouzeni k smrti. Soudy byl však jin jediný Jan Kadký, řečený Kozina, který byl dne 23. ří. 1895 v Plzni oběšen. Jeho pověstí Kozina, vstupuj na šibenici, zvolal: „Lomikau, do roka a do dne xru ti před soudnou stolicí jine“. Kto učinil konec jeho životu. Lomikau pry' skutečně po xru zemřel. -

Lid lonu se ti doti cel se neví. Pa se projevovata i u stavu městského i v kruzech stěcháčských. Lid hynul v bídě, klesal hmotně i morálně. R. 1713 stixeny byly naše země morem. Padali lidé, padal i dobytěk. Bylo zle. Byla neúroda, nastala drahota, vypukl hrozný hlad. Zohub a prachu mlynářského lidé pekli chleba, se žaludů mouku mletli. Ž dověk, kteří až 20 let leželi na vécio, dobytka žizanku dělali. Jedli spařenou lebedu i jinou kávu na kendlitách pekli. Povstaly nemoci, mor, celí chalupy se voích bez lidí staly. V Čechách zahynulo tak na 4 milionů duší.

Roku 1770 byl Konan v Čechách soupis obyvatelstva. Při vojenská Komise, která soupis prováděla, upokořivata vládu, že lid v Čechách je špatně živěn a vřnda plno nešťastky a skroupych nemoci. Hlavní příčinu toho stavu řídila Komise k robotě, kterou poddaným předpisoval panství

úředník dle své libosti, při čemž síly rolníků přepínal a nešetril ani útlých dětí. Lid byl tak zestálý, že nemohl z-
ni pole obdělávat. Vdova plynul nedostatkem a bída.

Obidním stavu rolníků přesvědčil se spolumládce-
sašim Josef II. na vlastní oči. Po konečné přímě sládu,
že hledala nápravu. Lid zvěděl, že budou jeho povinnosti
nově upraveny. Řádenci náprava však dlouho nepřicházela.
Proto se lid domníval, že císařovna rolníkům všechnu zrušila,
ale vrchnost k poddaným katolům. Proto počali poddaní
odpírat rolníkům a platit daně (kontribuce). Ze vojenské
exekuce přinutily rolníky k doradním povinnostem.

Nespokojenost rolníků se rozmáhala. Tajní agenti ji pod-
nícovali. V roce 1774 se počali nětčiví poddaní smlou-
vat o planu velikého rolníkého odboje. V roce 1775 počaly
propukávat nepokoje na Moravsku a odtud se šířily do krajů
sousedních. Poddaní se rozcovovali, pustošili zámky, vypra-
dňovali sklepy, hýřili panství lidníky. Jealáci táhli na Prahu.
Proto vrboučencům vypraveno všechno vojsko v lechách. Nepo-
řádané, neukázněné houfy rolníci byly s několika hvo-
zých poraženy a rozptášený. Hlavní síla povstalců byla
zničena u Chlumce. Lidcové byli seštyáni, náhlým sou-
dem odsouzeni a povražděni. Vdova přistoupila: Vyhláši jako zedláci
u Chlumce.

Povstání rolníků však přece způsobil, že dno 13. srpna 1775

byl vydan žádany, rolní patent, který robot sice ještě nezrušil, ale aspoň vymezil podle daně. Rolníci by sice zrušeno, ale útrapám poddaných nebylo konce. Ani patent tolerační z 1791 jich neumenoval. V té době šel Adamův na království české. Sedláci byli přetiženi platy; mimo kontribuci platili výkup z roboty, desátek, odvody obilí pro vojsko. Z vojny brali všechny mladé, silné muže bez ohledu, měl-li živnost, ženu, děti. Až lidem řádil hlad od r. 1791. Tu císařovna hleděla bídě rolní uleviti parcelací panské půdy z drobné šatky, na nichž se mohlo užívat mnoho rolních rovin. Proto byla potřeba zjistiti, kolik je na každém panství poddaných a kolik jim náleží půdy. Jako byly při zemském soudu desky zemské pro přechlé, tak byly při soudcích zřizovány knihy pro poddané, v nichž měl každý majitel gruntu své číslo, kdy se stal majitelem, zapisovány smlouvy kupní, sádkovní. Při tom přesně vyčíslen rozsah gruntu, dluhy podléhly dělení, výměnek, plach, vrchnosti, povinnosti rolní, desátek, farářů, a t. d. Na základě těchto knih, neboli urbářů, dala císařovna vyměřiti veškerou půdu a poříditi její soupis, jemuž se říká katastr (Přehledy, Jevišky). Podobně vyměřena byla i půda panská. V té době přiměřeno mnoho půdy rolní k půdě panské, poněvadž lid se obával, že bude platit velké daně, proto se raději nechtělo své. Císařovna Marie Terezie i syn její Josef II. měli předsouzení, že hlavní zdroj národního bohatství se nachází na hroudě,

a preto usilovali oba o povznesení' pudy a poľníckého stavu. Dne 1. listopadu 1781 zrušeno nevoľníctví. Od tých dob nepotrebovali poddaň žiadati vrchnosť o povolení ku sňobovaniu, o dovolení ku sňatku svojích detí ani na štúdiu neb. k'jemeslu.

Ľudvík Jozef II získal si o staro selský veľikí zásluby.

María Terézia postavila, že ľud selský môže z biedy vybehnouti pouze ozdelaním. Toho bolo lke dosieci pouze školami. Tonda měli školy, rukom iád jezuitský a piaristický. Rovní působit v městech, druhý na vesnicích. Vě školách piaristů byla domovem láska, u jezuitů ranul ohlad a přetvářka. Těch dář bylo školství ve staro ubohém. Na místa učitelů nastupovali zblhlí studenti, vysloužilí vojáci, řemeslníci, kotelníci. Tě se obnovovali školu teprve po svém zaměstnání. Učební mldnosti byly chabé. Po zrušení řádu jezuitského ujal se školy stát. V osadách, kde byly fary, zřizovány školy jednodu- ax dovedení - triviální. Tam chodily děti od 6-12 let, a pak v neděli docházely do škol opakovačích. V větších městech byly školy hlavní, a v hlavních městech byly školy normální, kde se ozdelávali učitelé. Vyučovací jazyk byl německý. Jozef II, jako spolutádec matky, uplatňoval názory při velkých reformách, jež v říši prováděl. Nejlepší reformou jeho bylo povolení svobody náboženství tolerančním patentem z r. 1781. Zrušil kláštery ar 430. Zanechal pouze ty, které pceřovaly o nemcené a o škol. ozdelání. Změní zrušených klášterů zabavit a založit náboženský fond, z něhož

zakládat školy a kostely.

V omniacím věku stihání byli nekatolíci, konaly se hojné misie i obřazení na víru. Processí slavná nařizena do Staré Boleslavi. Pak podíw, kdy Křálovští Komisaři reformační prohlásili, že nekatolíci v kraji není, přibývá jich potají, víc a více. Mnozí se tajně setkaly, k schůzím v noci na odlehlých místech se scházejí. Jaké bylo smýšlení v lidu, ukázalo se r. 1781. Když císař Josef II. prohlásil toleranční patent, hned na sta lidí v našem kraji k novým povoleným věcím se hlásili a emigranti houfně domů se vraceli.

Viděti v povolených vystupovaly nyní smělé i setklé nepovolené. Byli to na Chlumcku a Mělsku, Frjáni, Abrahamité. Adamité na Mělsku a Dymokursku, též Deisté, Illuminanti či Bríceni, kteří řádní víry se nadělí, svobodu svědomí hlásají. V roce 1801 tajná náboženství přísně zapovězena, tak že o vojenské konstrukci všech nekatolíci a bezvěrci se strachovali každý k některému povolenému náboženství hlásil.

Králem císařem Josefa II. bylo, aby celým státě bylo jedním jazykem mluvno a to německým. Ten závažný násilně došel a úvadě. Tak novota vzbudila u nás veliký odpor, takže vznikla u nás řada obran jazyka českého.

Jinak zůstala světlá stopa po Marii Terézii i Josefu II. na křivých polích jejich činnosti. Mar. Terézie zrušila právo ústřední (misívní) i jiné staré křesť. bratrství. Právně byli malíři i syny jmenování osvěcujícími panovníky, neb oni lid nejen

a chtěli vyvolali ale i školou osvítiti.

Volodu vykoupil si postaru polnits po roce 1848 ve zpu-
sobě přirážek k vyvozovacímu fondu, ale položil ji rád
za statek nejdražší: stal se svobodným na vlastní
hrůdě! (Sepsáno dle pramenů, za léta - archivace sledovaných.)

NOVÁ BAŇ.

Osada „Nová Baň“, část polst. obce Žehuni, leží od ní $\frac{1}{2}$ hod. na severozápad a je s ní spojena od r. 1930 okresní silnicí, před tím jen polní cestou. K ní patří starobylý dvůr „Stará Baň“ čp. 1. a 2., samota „Rusko“ čp. 3., a hájovna čp. 6. - čís. 4. a 5. byly hájovny z obce. Báňský les a obora mívaly hojně dubů ku slobě i palivu. Počinaje čís. 7. jsou již drobné domky z Nové Bani. Leží řadou při silnici a na severu sousedí s obcí Hradčany, jakoby tvořily dohromady jednu obec.

Osada „Nová Baň“ vznikla r. 1822., kdy dělnicům při dvoře H. Bani poskytnuty byly pozemky pro postavení domků.

Z pozemku toho byli majitelé povinni odváděti neplatný poplatek. Později byl poplatek zvýšen a v. 1881 si občané pšedu vykoupeni, zaplativše po 150 zl. za korec.

Na návsi je kříž a zvonička.

V roce 1835 měla obec 36 popisných domků a 242 obyv.

V roce 1900 napočteno 39 popis domků a 256 obyvateli, (138 muž, 118 žen.) a toho 238 Katolíků a 18 evang. reform.

V roce 1890 bylo v Páně napočteno 229 obyv.

V roce 1910 239 . . .

. . . 1920 287 . . .

. . . 1930 236 . . . 61 pop. čísel.

Dvůr "Hrá Bani" leží při okr. silnici o samotě. Náleží k němu 2020 m² pozemků. Patří velkostatků chlumeckému, který jej pronajal cukrovaru litněveskému. V roce 1922-24 rozparcelován a stýlo u něho 129 pozemků. Přidělen byl. Bytovému a stádočinnému družstvu "Hrá Bani" u sídlem. Raze. "Rusko" je domek při okr. silnici ku křál. Městi. Je obydlím dvořských dílníků. Nadle dvorem, se značí výš je "hájovna". Na vinici. Za starých časů se zde pšetovala řiva. Za roboty chodívali zdejší robotníci pracovat na vinici a pomáhali, v přesu. Odtud je pěkný pohled daleko za kulnou Horu a Částar.

Bani bývala lomy, jejíž zbytky jsou domud znatelné a později statkem Baderských z Ujersda.

Založení
vinice.
(viz str. 149.)

Roku 1584 přikoupen dvůr k panství chlumeckému. -
 Traktat pokoušeli se občané báníští oddělit od Žehuni
 a utvořit obec samostatnou, ale pokládá byla jejíž žádost
 zamítnuta z důvodu nedostatků majetku obecního. ^{1930 a 1931.}
 Nová Bání patří od r. 1908 počtem k Lvočnici.

Výměra dvora K. Bání po parcelaci:

Hlavní plocha :	1. 1157 ha	
Zahrady	8. 9615 "	
Polé	116. 9391 "	
Cesty	2. 1653 "	120. 1816 ha

Dodatečně přikoupeno v r. 1927.

les v Kat. Žehun 39. 8738 ha

" " Lvočnice 13. 9950 " 53. 3188 "

Hájovna a zahrady 0. 0913 "

Polé 0. 0246 " 1. 0159 "

Na curování pole a cesty najato. 18. 0090 "

Celkem 108. 0253 ha.

Následuje

chronologický postup událostí,
pokud je bylo možno sestavit z
různých písemných pramenů - kroník -
soukromých i veřejných a ústního sdě-
lení pamětníků.

V roce 1565 koupil kreml v Žehuni Vaněk Lučka od vrchnosti za 269 kop. groši čes. Vdova po něm Dorota dala za Jana Obřila a zastarala se doplatiti sbytek 45 kop. gr. č. do roku 1589. 1565.

Roku 1629, kdy s desky zemské bylo Lhlumceko zapřáno od císaře Janu Orlavíánovi Věhynskému z Věhynic, učiněni osudní osadách a veskeri pozemky. V Žehuni bylo polí 106 kop. 40 záhonů, luk 136 provazců, ladem 24 kopy 10 záhonů. U dvora Báni polí 2 kopy, 20 záhonů, luk 136 provazců, ladem 45 záhonů. 1629.

U berní kulle bylo v roce 1654 v Žehuni 9 sadláků, 7 chalupníků, 1 rakradník, 6 gruntů zborěných. V Báni 4 chalupníci, 1 grunt zborěný. 1654.

V roce 1790 bylo v Žehuni 51 slavení. 1790.

U Lommrovy topografie bylo v roce 1835 v Žehuni 113 slavení a 788 obyv., z toho 1 rodina židovská.

V roce 1794 byl v Žehuni nešťastný pád ohně. Vyhořely na Malé stani 3 chalupy a 3 baráky. 1794.

Dne 31. prosince 1803 začala se vodníb Čidlina. Na nový rok 1804 přišla taková voda, že přetékala přes hřez, kterou na mnoha místech stáhla skoro do základů. 1803.

Následkem neúrody byla velká drahota a hlad. Za 1 stých pšenic platilo se až 25 1/2 l. m., za žito 23 1/2 l. m., ječmen 16 30 1/2, oves 8 30 1/2, hrach 50 1/2, pšava 18 1/2 l. m. 1805.

1715. Roku 1715 bylo při dvoře Bani 36 stychů stěpnice, 648 stychů poli a 816 stychů lesa. Z luk se klidilo sena 7 vozů dvojsprávních a 24 vozů čtyřsprávních.
1829. V roce 1829 vznikl ohně čp. 30 neopatrnosti při přenostění másla. Vyhořeli domkářčelství, Kochárka, Věje, a Kladík; dále sežáral Koasnicka a Dědek.
1831. V letech 1831, 1832 až 1836 řádila Žehuni i okolních obcích cholera. V celí Kolářův zemědě 45 osob.
1835. Ze Lommrovy topografie bylo r. 1835 Žehuni 113 stavení, z nichž bydlilo 78 obyvatel (1 rodina řádovská).
1837. V roce 1837 založil továrník Karel cukrovár. Libněvi, v němž je cukrovka zpracovávala na syrup, který byl ku dalšímu čišťení odvážen po císařské silnici do Chlumce. A to tak, že sudy naplněné syrcem byly váleny po patkách k silnici přes Kolaj, a pak odváženy vozem přímo přes Kradčany. Při jednom takovém transportu - r. 7. I. 1839 - ocel časně ránu nákladu syrcem původlár ze Žehuni Antonín Dědek se svým synem přes Kradčany na cíl silnici. Do vozu měl kapřázený 3 koně. Na cíl silnici připraveného svého koně odvázel a vedl jej zpět do Žehuni. Opat si uvázal provnit kolem ruky. Když byl asi o polovinu cesty pod Bani, kůň se splašil, sedla pokazil. Žij nemoha se zbavit oprate, byl konem splašeným po zemi plácen, pobíven, zabit. Pak teprve se opat přetáhla a splašený kůň byl chycen v Kradčanech. Ženou k polednímu nalezem Dědek v poliš zabitý. Zanechal vdovu s 5 dětmi.

1837.
cukrovár
Libněvi.

V roce 1837 objevila a rozšířila se zákeřná nemoc obilí. 1837.
 To zalожení cukrovarek ponajal šotárně Hory opanství 1838.
 též rybník Mléšovec, který zrušil a upraven na pole, kde pěst. Mléšovec.
 val cukrovku. Při úpravě polí a rybníka mělo občano. hojně
 vydělek.

V roce 1838 byly krale' deště, které zničily jak úrodu na polích
 tak seno na lukách.

V roce 1841 provedeno přeměřování pozemků a úprava po. 1841.
 zemkových knih.

Cena obilí: korce pšenice 3 š. C. m., žito 2 š. 24 k., ječmen 1 š. 38 k.,
 oves 1 š. 24 k. C. m. Ceny obilí byly poměrně nízké, ač úroda
 na polích byla špatná následkem krátkého sucha a velkých se-
 der. To celé léto nezapršelo až konec 7. října přišel první vět-
 řní déšť. Též ostatní plodiny jako brambory a cukrovka a
 seno na lukách daly nepatrný výtěžek. Následkem nedo-
 statku krmiva muš. byli dobytci za lacino odprodáváni.

R. 1842 cena obilí stoupla a platilo se: za korce pšenice 1842.
 5 š. C. m., žito 4 š. C. m., ječmeni 3 š., oves 2 š., hrách 6 š.,
 čočka 8 š., seno 2 š., brambory 3 š.

Tehož roku byl rybník na suchu a osel. postýllo dobrou
 úrodu.

R. 1843. byla velká bída a nouze, chleba velice nedosta- 1843.
 tek. Do mouky přimíchávaly okrušky a prach.

Roč 1844 by velice slibný a zase neúroda. Většinou ceny po- 1844.
 vin ještě stouply. Bída a nouze rostla.

1845.

Dne 28-30. března 1845 slo-
pla voda v rybníce tak vy-
soko, že šla přes celou hraz,
kterou na mnoha místech vy-
mlela až do základů. Pod
hrází stojící baráky byly tak-
peny, lidé i zvířata o nich
u velikém nebezpečí. Lidé vy-
šplhali na střechy domků a odtud volali o pomoc. Za
jim byla poskytnuta lapač k polecaním, když zdejší řezník
Lad. Pospíšil s několika milosrdnými občany na lodě
u velikém nebezpečí, o prudkém proudu na Malou šanu
převáželi. První domky byly proudem strženy.

Všech dnech stoupla voda na všech řečích, takže i
Vltava a Praha stoupla o loket výše než v roce 1784 -
podobně způsobily vřudo na budovách i polích veliké šk-
dy. Jeť úroda náležitě tvatého moka od jara do
podzimu byla velice bídná. Ceny všech plodin stouply,
takže platilo po 1 cent pšenice 18 fl. c. m., žito 14 fl.,
ječmene 11 fl., brambor 5 fl. - Chudý lid pomáhal si krádeží.

Dne 1. září 1845 otevřeno a do provozu obecního i zboží
odezdáno státní dráha (přes Kolín).

V roce 1846 byla úroda velice špatná, ceny obilí stouply
ještě více. Platilo po: za 1 cent pšenice 25 fl. c. m., žito 22 fl.,
ječmene 20 fl., brambor 8 fl. Hlad panoval i v okolních

Staráha.

1846.

zemích, lidé lidí hladý miedo.

V tomto roce od 26-28. ledna stoupla za voda v rybníce, že přetékala na mnoha místech hráze, kterou vymlela hlavní za novým splávkem. Za splávkem přetékala haldou. -

Žehuň.

Na osmi.

V zařanlivém klidu ubíhl rok 1847. ceny plodin ještě stouply. Především platilo se korec pšenice až 32 $\frac{1}{2}$ C m., žito až 26 $\frac{1}{2}$, ječmene až 24 $\frac{1}{2}$, proso až 27 $\frac{1}{2}$. - B žních, které byly dosti přiměřené, ceny obilí klesly. Pšenice 1 korce 19 $\frac{1}{2}$, žito 11 $\frac{1}{2}$, ječmene 10 $\frac{1}{2}$, proso 14 $\frac{1}{2}$.

1847.

Veliké byly události roku 1848, které ovlivily celou Evropu. Král francouzský Ludvík Filip opustil se svojí rodinou Francii, která byla prohlášena republikou.

1848.

V Německu i jiných zemích byli panovníci přinuceni vyhlásiti konstituci. Roud ten uchovali do svého věku i země rakouské, takže císař Ferdinand Dobrotivý propustil nepřehledného ministra Metternicha z úřadu a 15. března 1848 dal prohlásiti konstituci (ústavu).

Co vyhlášení konstituce nepochěl lid, co je s ním děje, nechtěl, co je svoboda, kterou zaměňoval za libovůli. Bylo třeba brániti násilnostem.

S napjetím byl očekáván 2. červen 1848, kdy o svátečních svobodních měl býti zahájen slovanský sjezd.

Sjezd byl obestán police
celně a také zahájen na
velikého nadšení. Účast-
níci sjezdu shromáždili
se v Českém museu
na Příkopě, v místech, kde
je nyní zemská banka
Os. hod. ranni odebrali

se do Týnského chrámu. Původ zahájila čela exproje-
mých studentů. Za nimi nesen červenotilý prapor a
slovanská bikolora. V čele průvodu kráčel předseda
Jan Šimek Palacký. Sbornost budili zástupci Poláků,
Slováků, Srbů a Chorvatů, Rusů a Rumunů. Z tisíce hr-
del zaznívala slovanská hymna: „Hej, Slovane, ještě
naš slovanská řeč žije...!“ Sjezdové porady konaly se
na Žofinském ostrově. V nich docházelo k neshodám.

„ednání“ slovanského sjezdu bylo nenadále ukončeno
bouří, jež propukla o svatodušních svátcích. Praxe.
Císařský dvůr lekal strach před revolucí a proto by byli rá-
di zavést star, jaký byl před Metternichem. Čekali na
příležitost, aby mohly být zrušeny opět ony svobodné řády,
jež císař národům udílel. Shodná příležitost byla
hledána a nalezena.

Dne 12. června se konala na Václavském náměstí mše.

je se účastnilo student-
stvo, dělnictvo, množství
občanstva, žen a dětí.
To mši se zástupcy roz-
cházely v hustých proud-
dech. Při tom došlo ku
srážce mezi vojáky a
univerzitními studenty,
která skončila přestřel-

kou. Lid byl těmi výjevy zděšen. Stejně poslechl rozkazů:
stavět barikady. V okamžiku byly zataraseny vojensk. ulice
kamením, židlemi, lavicemi, stoly, stamníky a jiným
náradím. Na barikádách objevili se vzrušení občane, děl-
níci, studenti, ba i ženy, několik kněží a mnichů.

Obháječi byli se statečnými. Ale za nedlouho byla pražská
bojiště poražena. Venkované, kteří spěchali zdaleka si-
poka kazo ku pomoci, byli na cestě rozprášeni husary.

Následky svatodusných boji byly pro Čechy dalekohledné.
Sněm zemský, do něhož se právě volby skončily, byl zmařen
a nad Prahou vyhlášen star obležení. Podzemní osoby byly
zatčeny a vyšetřovány. Vedle jiných byli též uvězněni na
čas Havlíček a Rauner. Ale na Palackého a Šafaříka
se pláda neodvážila. Studenti jímání a odvádění na
vojnu. Někteří podávali se pechnouti.

Zároveň po zemiských volbách konány volby do sněmu říšského, který se sešel hned v červenci 1848. ve Vídni. Mezi zvolenými poslanci byl Salachy, Rieger, Brauner. Začleď se zvolen najednou v pěti okresech. Salachy a Rieger byli ze Vídně lechium nestylní. Salachy byl, ježich dušič, Rieger byl, ježich ústí. Salachy myslil, Rieger jako uchová. eufie řeční v parlamentu mluvil.

Národnější vymoženosti říšského sněmu byl zákon ze dne 7. září 1848 jímž zrušena roba. Tím byl odsta-

něn rozděl mezi pánem a poddaným. Sedláci se se doby byli plnými vlastníky gruntů, které jim byly dosud vlastní jen propůjčeny. Zároveň byli zproštěni všech dávek za náhradu poměrně neplatnou.

Na podzim 1848 došlo ve Vídni k novým bouřím, takže sněm byl nucen uchýlit se do Koměřice (12. XI. 1848.)

Cisár se ubytoval v Olomouci, kde se vzdal dne 2. XII. 1848 krůnu v prospěch bratrova syna Františka Josefa. Nový cisár byl nezkušený, špatně vychovaný, osmnáctiletý jinoch, při tom povahy péroloinné, sobecké a motivé.

Tehdy zrušila již revoluce. Uhřech, ježich dušič byl kápo Kořut. Maďari chtěli v Uhřech celé ovládnouti

nemadžarské národy, jež
u jim bránili. Ukápení
krovaní byla nesmírná.
Byli věšeni, mučeni, ženy
a děti stílely, v každé ves-
nici stály šibenice, jež Ma-
ďaři xvali, skomý vobědy.
Krovaní jim říkali, skomý
Košulovské.

Krovaní a boji s Maďary stáli po boku želačičů a císař-
ského vojska a bili po kousalce o slatění se vojmi ka-
sany. Rozpínaly se národní písni. „Nad Táhou se blýská“
„Smutem na slane, umriem ja na koni...“

Maďaři po drželi dlouho, ale konečně z nich odbyl slomen
pomocí ruskou dne 13. srpna 1849 u Tilagov. Vůdce
povstání přehli ještě včas i s Košutem za hranice.

Vláda vídeňská rozpustila říšský sněm 7. III. 1849 proto,
že nechtěla přijmouti ústavy, kterou vypracoval. Vy-
dala pro celou říši ústavu oktrojovanou, která byla
v Čechách přijata nepřátelsky. Všele odporu kráče kaha.
Ža to uvalen na Prahu star obležení. Politické čaropisy
byly zastaveny. Mexi muži, kteří se postavili na stáži
a poklesli myslí naplňovali naději do budoucnosti
nejpřednější místo zaujal Karel Havlicek nar. 1821. Bozov.
Byl vydavatelem a redaktorem časopisů „Národní noviny“

1821.

† 29. VI. 1856.

Karel Havlíček-Borovský.

„Prážský večerní list“, „Slovan“,
„Lipa“, obázkový týdeník, „Lásek“,
„Epistolý“ a j.

Ze své neohrožené psaní byl
obžalován, žalován. R. 1852
by odvezen do vyhnanství do
Brixenu. Imolich, kdež drán
až do 1. 1855, kdy vřel, v již
nemocen domů do Nám. Brodu.
Zákeřně choroba skosila
Havlíčka 29. VI. 1856 v 35. ro-
ce svého věku. Smrt jeho xpi-
sobila opravdový a hluboký
smutek v celém českém světě.

Památka jeho z myslí českých nevygmizí nikdy!

„Spi, Havlíčku, - svým hrobčičku
národ zpívá svou přímou písničku.
Opravdivý a pokojí!“

R. 1855 smluvna v rakouské říši dohoda, t. ro. kon-
kordát, mezi státem a stolicí papežskou. Od té doby
podřízena byla škola i učitel doktoru duchovenstva.

„Absolutismem uceden těž k nám znovu duch germa-
nizace ve školách i úřadech.“

-69-

Nesto Fr. Lad. Rieger:
 „V práci a vědění
 je naše spasení!“

Nesto Karlickovo:
 „Přislibyť si mně,
 poručet si mně,
 vykořizť si mně,
 přece zrádceť nebudu!
 Moje barva, červená a bílá,
 dědictví mé poctivost a síla.“

Nesto Palackého:
 „Proji k svému
 a
 vědy dle pravdy.“

Krupobití.
Cena obilí.

V roce 1848 porušena naše obec i celé okolí krupobitím velkým krupobitím. Obilí zatloučeno do země, okna vyloučena. Cena obilí: pšenice 10 1/2 C.m., žito 8 1/2, ječmen 8 1/2, proso 8 3/4.

1849.

Rakouský stát neomírně šláhl veliký dluh, takže byly pro-
prodávány státní statky a vydávány papírové peníze.
Kovové peníze do sousedních států stihány dvacelníky by
vzácnost schovávaly na památku. Tož tak daleko, že
papírové platby byly stihány na dva až čtyři kusy a při-
jímány místo drobných. Sekleři obchodníci sami vydá-
vali plátky, jež jim nakrazovaly drobnou minci.

Stát zadlužil se nákladnými válkami. V roce 1848, se
pokusili Italové vtlačit se své vlasti Rakouský. Jejich
odby potlačil silný rakouský velitel maršálek Radetzky. Jistě
se nekončila válka s Itálií a již tu byla válka s Pruskem.
Z neznámi - úhrách pomohlo Rakousko Rusko.

1850.
Cholera.

V roce 1850. řádila cholera, která si vyžádala ve zdejším
okolí mnoho obětí.

Cena obilí: pšenice korec 16 1/2, žito 12 1/2, ječmene 8 1/2,
proso 11 1/2.

1851.
V roce 1851 byla úroda dosti příznivá ač počasi bylo dosti tvrdé.
Cena obilí: korec pšenice 20 1/2 C.m., žito 16 1/2, ječmene 12 1/2,
proso 18 1/2.

1852.
V roce 1852 přišla dvakrát velká voda, která přetékala
přes hráz i haldy, která probíhla za spleškem. Již shlépna
řeka a mlynské pily. Cena obilí: korec pšenice 18 1/2 C.m., žito
16 1/2, ječmene 10 1/2, proso 16 1/2.

Roku 1853 starina okresní silnice Kolín - Kát. Město - Jičín. 1853.

V tomto roce byla velká neúroda. Cena obilí stoupla.

V roce 1854 panovala mezi lidem velká nouze a bída. Na 1854.
sledkem neúrody z roce minulém stouply ceny obilí: škorec pšeni-
ce 30 ½ C.m., žito 28 ½, ječmene 20 ½, prosa až 30 ½,
bečka brambor 5 ½.

V roce 1855 byla mezi nástem a paprskovou stolicí učiněna 1855.
dohoda, konkordát.

Cena obilí: škorec pšenice 10 ½ C.m., žito 10 ½, ječmene 8 ½,
oves 3 ½, žemčal bečka 1 ½.

Dne 4 června 1856 po 9. hod. ráno stihlo Žehuň a okolí 1856.
veliké krupobílí. Krupy byly velice jako starší ovisy a
způsobily přelité škody na veškeré úrodě na polích a zahra-
dách. Ve škole na st. perenní vyškoukly 27 batuli škla. Též
tak u farý a hostelů. Obilí muselo se zorat. Nastala zase
nouze a bída. Nastlepe škorec pšenice 18 ½ C.m., žito 14 ½,
ječmene 9 ½, prosa 12 ½.

Dne 20. V. 1856 zemřel Karel Havlíček Borovský.

V tomto roce v zimě pomělo = celí Kolářův velmi mnoho lidí
na ověhly a boule na kuku.

V roce 1857 přestavěn ztější mlýn. Farý by kryt jindelem, 1857.
nový bídlicí. Uhlý rok bylo velice sucho. Pínto rostl byl úrodný
na žemčala, což přispělo k tomu, že obilí do vysoké ceny nevy-
stouplo. Cena obilí: škorec pšenice 16 ½ C.m., žito 12 ½,
ječmene 10 ½, prosa až 14 ½. - Kent cukrovky 26 ½, vsařibie.

1857-8.

Úroda na obilí byla špatná, velkým škůdcem bylo velké množství myši.

Křesťanství
v Kolíně.

7. x. 1858, postaven u silnice ke Kolínu a rozcestí k Lánům dřevěný kříž nákladem Václava Vanička, kupce z Lánů a J. Petkovického, pachyjské velké hospody. 10. l. m. byl vysvěcen od faráře Vác. Tomka. Kříž byl obnoven r. 1802 nákladem obce a posvěcen 10. VII. 1892 od faráře Ant. Friese. V roce 1920 byl dobrovolnou sbírkou obnoven. Opášen kamenným spodkem a železným křížem. Posvěcen od faráře J. Andachta 11. IV. 1920.

1859
válka v Itálii.

Dne 29. IV. 1859 vypukla válka mezi Rakouskem a Sardinskem, Francouzskem a Itálií. Ukončila se 3 měsíci. Rakousko nevyhrálo ani jednu bitvu a utrpělo by největší porážky.

Úroda obilí: 1 kor. pšenice 93. Cn., žito 64, ječm. 54, proso 64

1860.

Rok 1860 byl celkem příznivý.

1861.

Rok 1861 byl z počátku mrazivý, rozpuštěl ohromně zničen. Na svatočudné svátky padal sníh.

Dne 22. června 1861 stihlo naši obec velké krupobíje. Padaly kusy ledu, které celou úrodu zničily. Přivalem vody rybník, který byl osut, zalopen a veškerá úroda zničena.

Z těch dob zachován popisek v kronice p. Václavka:

„Elegie zchumitká 1861.“

Rozřehnejmě se rybníkem, hnul nám peněžním pytlíkem, které jsme tam obkili a nic jsme neužili.

Barou lam krásy, peřiny, také domácí zvířiny.

Uvee, husy, prasata, také rovní belata.

Voda výše vyotupuje, všechny bíchy přestupuje.

Ach, kdo nám to nahradí, ženy se snámi vadí.

Želali jsme pucianty, při licitaci hazaly.

Tedy nám to hodilo, nebo přívaz shodilo.

Pokřesalo naši boudost, ku blížnému neupřimnost.

Házeli jsme klatkami, jako k mládí plevami.

Kéby tu řádné lasky, ani utěšení pásky,
která nás všechny váže a přátelství nám káže.

A tomu vedla jenom pycha, mnohý nyní honí kycha,
že tam plovil, co kde měl, nyní nad tím oníměl.

Vše co lidický milí, vzpomeně si každou chvíli
na laskavost k blížnému, přejte dětem druhému.

Bude-li tak jednati, bude tam pán Bůh zěhnati -
nedopustí potopu, nepoře na vás psotu.

Den 5. června 1861.

Dne 28. února 1861. byla ve škole. Žehni volba nového
představenstva. Zvoleni za představeního František Ka-
níček, chalupník, za 1. radního Václav Kvasnička, hostinský,
za 2. radního Josef Křín z mládí stary.

Volba
představenstva

Dne 3. března 1861. byla ve škole volba voličů kandidáta
do zemského sněmu, která vypadla pro p. Aloise Václavíka a
Václava Kvasníčku.

Volba
poslance.

Dne 12. března byli tiše voličové pozváni do Poděbrad ku

volbe poslanca do zemského snému za okres poděbradský a křálové-městský. Zvolen byl jedným z pánů Alois Václavík, mlynář zehunský.

Dne 28. června t. r. by oapoledne tat veliký vítr, který shromý staré a silné z kořene vyvrátil, mnoho stavení zboural.

Žně byly následkem krupobití a pozdějšího větru velmi smutné, sýpka obilí velmi špatná a co nejsmutnějšího - žemčata černá, zkažená. Mnoho sena a olavy sklizen jen shnilý hnij. Špatná vyhlídka do budoucnosti!

1862.

Kalé sněhy - velké vody - jest přísluví našich starých pranostykářů, které v letech 1863 na vlas vyplnilo, neboť snih nebyl skoro žádný, ale následkem deštěv dne 1. - 4. února 1863 rozvodnily se řeky téměř po celé Evropě, která miliony škod na staveních, polích a silnicích učinily, takže pošta i jízda po železnicích musela býti zastavena.

Zehunský rybník byl tak vodou přeplněn, že voda přes hráze na 45 cm vysoko přetékala, na koubkách oymletá křídla do poloviny, splavy stahány. Nejhorší den bylo 6. února, když dostavila se bouře s krupobitím, aby škodu dokonaly.

V měsíci srpnu započalo se stavbou nové školní budovy. Měla i učebna přestěhována do stádku p. správce Hájstného.

1863.

Stavba školy trvala od srpna 1862 až do května 1863.

Švicení školy vykonat dne 22. března 1863. biskupský vikář z
 Loreta Bydčova P. Josef Kneisl za účasti hojně hostů i obyva-
 telstva domácností i z okolních obcí přistavených.

Včase starení školy byli představenými: Žehuni Frant.
 Vaníček, Chotovických Josef Malý, Dobšicích František
 Kvasnička. Školním dozorcem Václav Vaníček, kupce Žehuni,
 řídícím učitelem Jan Štěpěl.

V roce 1864 bylo počasí po celý rok velice suché. Vímě sušila 1864.
 kima, v lesích velická pána. Obilí nízké, sena málo.

Cena obilí: žito pšenice až 6 rož. 6 m., žito 440⁴, ječmeno
 220⁴, pšenice 4⁴.

Patentem ze dne 13. září 1864 odejmutu presentacním
 právo na školy státním a připadlo na obec. Ze něho 1864. presentacním
 zvolen dne 16. prosince 1864 první školní výbor do něhož
 zvoleni: za předsedu Václav Vaníček, kupce Žehuni,
 výbory: Frant. Kvasnička, řentýř,
 Václav Štěpěl, rolník z Chotovic,
 Josef Malý
 Frant. Kvasnička, Dobšic.

Školní činnost zastavila od 2. března do 31. května 1864.

Dne 28. března 1865 začal padat sníh a padal po tři 1865.
 dni ve dne i v noci. Poněvadž přitím silný vítr vál, nadělá-
 no mnoho škůků, takže od jednoho domu ke druhému mu-
 seli se lidé po kolena broditi.

Dne 8. dubna 1865 přišla velická voda, která ukořistila hrad

prorvala. Jinak bylo celý rok velice sucho následkem čehož byla špatná úroda obilí i píce. Pobytek musel být za lacino vyprodan nebo nebylo píce, nebylo slámy.

1866.

Proce 1866 byla zima velice máná, sníh skoro žádný, takže mnozí lidé již v lednu pole obdělávali a osívali. Na konci května přišlo několik mrází, které mnoho škod na ovesu způsobily. Žito bylo dešivé.

Vláda rakouská svým chováním k národům německým vzbuzovala proti sobě odpor a nenávist. Nechtěla dbát a způsobila si nebezpečných nepřátel také za hranicemi.

Delší dobu bylo porozováno rovnivost mezi Rakouskem a Pruskem, které by rádo přivzalo náčelnictví v německém „bundu“. Ještě r. 1864 obě říši společně vystoupily na obranu Šlesvika a Holštýna proti Dánsku a již dva roky potom se o tuto záležitost nepohodli. A tak koncem června 1866 mezi oběma soupeři vypukla krátká, ale krvavá válka.

Vedoucí pruský státník Otto Bismarck získal proti Rakousku Itálii. Ta ochotně Prusku vyhověla, neboť chtěla získati poslední zbytek rakouského panství na jejím pítě. Rakousko muselo bojovati na dvou frontách a tím se oslabilo. Prusové nenalezli skoro žádného odporu v pohraničních prusmýších, pronikli „brankou náchodskou“ 28. II. 1866 přes Liberec do Čech, porazili rakouské vojsko hned

u Podola a Mnichova Kladisti, v bsrku u Jičina, Kladec a nejistě bítou u Kladce Králové, kde 3. června 1866 u Sadové, Rožkova a na Chlumu sedena rozhodná bitva. Rusové měli lepší vedení a výzbroj, pušky jehlovky. Proto zvítězili a vojsko rakouské, jemuž velá šed. Benedek zahnal na zmatený útek. V bitvě se padlo na 40 tisíc vojáků s obou stran a zajalo 40 tisíc rak. vojáků. Vojsko rakouské zahnáno až k Vídni. Kolo honem uzavřeno příiměm v Mikulově a v srpnu 1866 došlo mezi oběma státy k uzavření míru v Praze, v němž bylo Rakousko přinuceno zaplatit 30,000,000 st. válečné náhrady a musilo se k velité radost Čechů zříci náčelníství spolky Německého.

Do Lehuně přišli první Rusové 5. 7. 1866. nejdrívě několik mužů na pěcholy, za nimi oddílení červených husarů a přitom asi 30 mužů pěcholy se 3 důstojníky. Rekořovali senu, slámu, 60 bechniků chleba, 70 lb. spekta, máslo, tvaroh, 3 sudky piva atd. v Libněsi vzali 3 koně.

6. 7. 1866 přišlo nové oddílení vojska a u kupců nabrali zboží za 160 st. r. m. - 7. 7. jela velká četa ke Kolínu, navozovali za 70 kusů volů, krav, jalovic, vše zdarma. Budoucí dny odlehli přes Moraavu k Vídni. Kvarování zadarmo. Šat lo švalo přes 4 neděle. Napotom vyhlášen mír a vojska pruská vracela se domů většinou zemi českou, kdež na mnohých místech delší dobu zůstali ubytováni.

Přes Lehuně odcházeli 15. 7. a zanechali zde cholery, na

niž zde jeden pruský granátník zemřel. Krutá tato nemoc vyžádala si z čumí a Dobšicích 20 lidí.

Italie vyprovodila Rakouskou válku 20. června 1866. Dne 23. června přikročilo vojsko italské pohraniční řádky Minicio u Goita. Byl ale dne 24. června poraženo. Tato vojsko rozené Radeckým zahnało nepřátelskou armádu na všech stranách a dobylo 14 děs a zajímulo přes 4000 vojska italského. —

Dne 15. 1. 1866 vypukl, na čirajších' ohni a zbláve 2 domky luxyřůh.

Dne 7. 11. 1866 vypukl ohni v šv. p. 8. u Slouhopolských, kteří shověli do základu.

O skončení války sešel z zemský sněm, ale byl poselstvem ze dne 2. ledna 1867 rozpuštěn a vypsaný nový polboj. Nový sněm svolán 18. února 1867.

Ceny obilí - p. 1866 by: 1 koro žito 7 zl - 10 zl, pšenice 8-11 zl, jčomene 4-6 50 zl, pšava 5-7 zl.

Dne 7. prosince 1868 od 10 hod. dopol. do 3 hod. odpol. kuřila skáiná vichřice. Střechy stáhány, stavení a stodoly vyvráceny do základu. Také střížen splav, na omi se slávidly i prouchem a sloupky smeten do rybníků. Tentě orkán kuřil po celých Čechách a celé Evropě. Máceno mnoho kostelních věží a vyvráceny celé lesy. Tež na moři přivodilo mnoho škod a neštěstí. Taková bouře nebyla pamětíka. Dne 16. 7. 1868 položen základ k národnímu divadlu.

27. 3. 1933.
J. Rybný,
m. z. imp.
1868.

Penkrát se zrodila krásná myšlenka, aby první základy k divadlu tvořily talvary z různých provincií Čech a Moravy. První kámen došel z Radhoště. Mohutný talvar tenk byl ověnčen z leonicích koutů radhoštěských a nese nápis: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ Doprovázen byl spolkem, školou, studenty, množstvím lidu se neustupujícího zpěvem písní „Hej Slovane!“ Kde domov můj, Moravo, Moravěčko milá“ a j. Na slavení promluva z zastupím starších Palacký. Na ověnění kamene z Řípu byl nápis: „Že Říp Čech svůj domov vzal, na Bílé hoře dokonál, z matice káze z mrtvých vstal.“ Snadšením pozdravů kamenný se Žižkova, Blanka, Boubína, Cechova, Trocnova a j. Lid se všude k nim tlačil, dotýkal se jich, hladil je a líbal. Sádění a jásotu nebylo konce. Tu poče slovanšských horů konala se 17. v. hostina na Žofíně, kde proneseno mnoho významných řečí od zastupců Rusi, Sibi, Chorvati, Slovenci.

Kvůli tomu bylo slavnosti divadelní byly namířeny proti oládě. Množství bratských národů odpor český posílila.

V roce 1869 panovalo celý rok velice sucho. Jídla nesci, obilí uschlo. Hny obilí stoupaly.

Dne 21. ún. 1870 odvozdána povozem dřívka z Kl. Outka k Plhuncu.

Dne 26. x 1870 byla v noci velká vichřice, která shvala mnoho stích a celých stavení. Úna obilí: kore pšenice 85-9 sl., žito 6-7 sl., ječmene 4-5 sl., pšosa 6 sl. -

1869.

1870.

1871. R 1871 králé velité sucho. Úroda bledná.
1872. V roce 1872 bylo zase velité sucha a parna, takže úroda opět špatná. Lenny obilí sloupají.
1873. V roce 1873 byla dále velité sucho. Vá jaro do konca září vůbec nazaredo. Řeka úplně vyschla, rybník děš.
Dne 30 září 1873. vznikl ohně v stodolách čp. 46 při kterém shořely stěchy čp. 46 a 47.
Lenny obilí: Pšenice kosa 9-12 sl., žito 7-8 sl., ječmen 6-7 sl.
1874. V roce 1874 byla velité parna až 33° R.
V tomto roce byl zavazem. cejch u rybníka t. j. znamení jak vysoko může být voda rybníka držána. Tent cejch byl opraven 8. II. 1890.
1875. V roce 1875 lovení rybníka prodlouženo, protože musela být opravena jedna koubka. Celý rok bylo sucho, ale úroda byla uchazejší. Lenny obilí pokleslo.
1876. V roce 1876 bylo sucho.
Dne 26. V. 1876 zemřel Uec národa František Palacký.
Národ pohřbil svého vůdce jako krále. Všichni Čechové bez rozdilu politického a náboženského přesvědčení kladli do otevřeného hrobu jeho se slzami v oku. Mohutnou účastí was při pohřbu Palackého projevil národ český znovu jasné svůj odpor k vládě i panovníkovi. Co smrti Palackého přijal vřadovství stany staročeské Frant. Lad. Rieger. Také on se stavěl proti padě videnšské, která v 1878 dala souhlas, aby vláda rak. uherská

provedla vojenské obsazení (okupaci) Bosny a Hercegoviny. Znenáhla se odpor proti Vídní mírnil. S delším jednáním a prudkých, ošklivých sporů mezi „Mladou“ a „Starou“ vstoupili r. 1879. poslanci česli do říšské rady. Učinili tak po státním právním ochrzení a když jim vláda slíbila, že vyjde vstří-
čivým pořádkem. V čele vlády stál hrabě Eduard Taaffe.

Dne 11. června 1877, shořelo 5 domků proti velké hospodě čp. 12, 13, 14, 15, 16, jejich majiteli byli Kysilka čp. 12, Klouček - Stanina čp. 13, Tavorůšek čp. 14, Šykora čp. 15, a Chrasný.

1877.

Rok normální byl 1878. V srpnu zalýžena řeka, ^{Libničská} ~~černá~~ řeka.

1878

V roce 1879 letní rybník. Vypruštěn, a po pr. jři a hrazen po pr. Václavu. Rybník byl celý oschlý a úroda slibovala hojnou žni. Ale přišly deště a rybník se sčklíat zalýžil, lid neskldil nic. Tě luk byla zalýžena a seno zničeno.

1879 -

V roce 1879 vypravina silnice

1. Žehuň - Libničov, délka 2.661 m, nákladem 35.000 k. Stavě cu-
krovar - Libničov.

V roce 1880, stihlo zájři kra-
jinu v červnu a červenci silná
Krupobití, které obilí úplně
zničilo.

Dne 12. V. 1880 o 3. hod. odpo. při bouři uhořel blest d. Korkela,
udělat díro do stropu na kůru, pojezdil po obřátech a popáčil
požlacené rámpy u malých obřátí, ale nexapáčil.

Při zátopě rybníka.

Libničov
a Libničov.

Žehuň.

Kozmí.

1880.

V roce 1880 zjednala vláda jazyku českému rovné právo s německým ve vnějším úřadování. Na ochranu českých menšin založena téhož roku několika vlastenci „Matice česká školská“. Ta pečovala především o školství českých menšin. Poraději našla v též vlastenecké horlivosti pomocnice v „českočeské“ a „Báumavské“ jednotě. Kromě toho vznikly podobné spolky ochranné na Moravě a konečně spolek „Komenský pro vídeňské Čechy“.

1881. 1. V roce 1881 vystavěna silnice k Chotovicům v délce 1. 158 m. Stavbu provedla obec Žehuň.

Dne 1. prosince 1881 vyhořelo ve Vídni divadlo „Ringtheater“, při čemž zahynulo 450 osob.

V témž roce loven rybník s dobrým výsledkem.

1882. V roce 1882 nebyl za celou zimu žádný sníh, se selím ka- počalo jíz v únoru. Za příčinou osivání vypuštěn rybník 25. dubna. Úroda byla v celku pěkná. Jakmile počaly žně, dostavily se 17. 10. květy deště. Většinou obilí na polích se zhavlo. Morké a sluchlé bylo všude. Při rybník byl úpl- ně zatopen a celá úroda zničena. Následkem velkého mokra nemohla být na podzim pole obdělána a proto v roce 1883 úroda špatná.

V roce 1882 založen v Žehuni „hasičský sbor“.

V témž roce vynutili si Čechové rozdělení pražské university na českou a německou. Druhá stála na sěle vysoké školy pouze němčina. Čechové postupovali tak v zájase

hasičský sbor

„lidni krok za krokem. Získávali, drobečky“:

Letná obilí byla v roce 1882 nízká, neboť kroupy a pšeni-
kuovali raději obilí uhořké. Rlnici šli hlavní jen za
cukrovku, která v dost dobrě urodila.

Úroda v roce 1883 byla chudá již pro mokro nemohla být
pro obdělána.

1883.

V roce 1884 byla úroda polní velmi dobrá. Za to cena
cukrovky následkem krise cukerní klesla za 1 q. na 50-60 kr.
V čemž roce proveden lov rybníka.

1884.

V roce 1885. měl být rybník za letní a ořez. Ale prolož
před tím již dvakrát v potopil a lid byl následkem dvou-
letí neúrody bez peněz, uznala správa velkostatku za vy-
hodnější rybník neletní, ale naráditi opět ryby pro 2 žpla.

1885.

Ryby byly v dobé ceně za holové.

V celém roce bylo sucho a teplo. Žně byly slabší a do konce
července bylo vše sklizené.

1886.

V roce 1886 byla velká jarní voda, táhla se na 18. Naviděl.
Leti počal až dubnu. Ano 31. května přihnaly po poledni
naa raději krajino sraštělá bouře s děsným kroupitím,
které poškodilo viskerou úrodu. Vlny zničeny nadobro, ja-
řiny se sebraly. V čemž roce rozorána obec, pod čirou.

-

-

V čemž roce proveden lov rybníka.

V roce 1887 neletní opět rybník následkem klím hospodářské
a tím špatné zhlíady na propachování. V čemž městech
bylo sucha. Úroda krásná, žně opožďené až po 20. červenci.

1887.

Dne 21. II 1857 v 9 hod. večer vypukl požár v stodole Faust Kvasničky čp. 31. Při prvním výbuchu zničil stěchu na stodole a stavení a stodola F. Mici čp. 42. Kam se charaktery byly zahrnány.

1858.

Leto rok 1858 byl mokry. Lze následkem toho se protáhly. Brámbory z větší části shnily, vřetec se nevyorávaly. Sa podzim započal lov rybníka. Následkem velké vody nemohl být sazen a proto se lov opozdil. 6. listopadu rybník zamrzl, led v lovištích musel být vyklávan a odklíšen. Vyláček lovu byl malý, neb mnoho ryb uteklo přes nízké částeč. Rybářům „na chvádu“ vedlo se dobře.

1859.

Sa jaro 1859 byly velké jarní vody, láhlo se na více 18 stavidlech. Dne 25. dubna vyřazeny i kouby a rybník na dobu letní vypuštěn, avšak nepronajímán pro peněžní tísní a kralé dle, něbrž prováděly se opravy na kavernách a splasch. též vyřazeno tahne z loviště. Teprve 13. července rybník hrazen. — Žitní kvě započaly 8. července.

čelnická
sanice).
kostní váha

Proco 1859 přiklena v obecním domku čelnická sanice a vedle postavena moštní váha.

Česká veřejnost byla se stále rozrušena. Felice pokusil ji v r. 1859. A. sv. zákonem Lichtenštejnův. Ten králé totiž knížetích. Lichtenštejn, polomek vykonavatelé úřadu nad naší vlastí po bitvě na Bílé hoře, dosáhl na říšské radě, aby škola, která v r. 1869 byla zbavena dozoru církve, dostala zář konfesionální, tj. katolický. Poté tomu postavila se celá pokřesťanská veřejnost a zákon padl.

Douhá zástupci národa na zemském i říšském sněmu byli Harošci. Spojenci jejich se šlechtou a duchovenstvem nutili je k stálému smlouvání a dohadování. Ne většina národa byla již smyšlení optičního. České potřebovali lidi rozjistiť a po 1839 zpráva ze zemského sněmu, kde při rokování o Hurovi desce na Novodním muzeu - Kras nazval kníže Karel Fraxzenberk Husity, bandou lupičů a zrádů. Věznost česká tímto nastala, že proti desce hlasovali i Harošci. Čechách více. Harošci: s Mladočechy se nenáviděli přim. na smet, to letech mnozí Čechové a Němci počali býti syti obapolního křivdy. Proto většina Harošci: s Němci se stýb a v 1890 smluvili se s nimi o jazykové otázkce. Umluvy bylo slují punktaev. Jímí dosud platná zásada o povinné dovjazyččnosti úředníků Čechách opustěna. Soudní okruhy měly býti rozděleny na číst německé a českoněmecké.

Jazyková dohoda s Němci narazila. Čechách na neočakany odpor u Mladočechů, kteří tvůrcům punktaev (Biegovi, F. Matušovi, Ant. Feilthammerovi a j.) vyhlásili nemilosrdný boj. Tím se psalo, že Harošci byli při vojenských vrbách Čechách a na Moravě poraženi. Křivdy byli Mladočci. -

Na jaře v 1890 řádila zde nemoc chřipka, která si vyžádala 1890. mnoho životů. Dne 16. února 1890 v noci vypukl požár ve velké hospodě a zhořel celý vrb.

Dne 18. července 1890, když pravi začaly žitní žně, o 1/2 hod. odpoledne povstřeno bylo 45 obcí okrenu kolínských, Poděbradských

a Novobydžovského, tedy i zdejší a všechny okolní osmice skais-
ným skupobitím, takže veskerá úroda, toho roku velmi slab-
ná, byla zničena. Skrupy byly kusy ledu, jako stopiči vejce.
Kla i okruhy vyflučena, saskové kypiny zničeny. Obilí
nemlácem buď nic, neb jin něco měl zadržiny. Képa a
brambory se později trochu zotavily. Škoda na 80.000 zl.

Rybník loven do 9. 11. a hned napuštěn.
Výsledek lovu špatný. Ryby nasazo-
vány tepou červenou 1890, neměly
plnit 2 léta ku vřístu. -

1891.

Žární porodeň, jako není pamět-
níka, dostavila se dne 7. března 1891.
Voda přetékala již 6. a 10 cm vys-
še rybníční hráz, která byla na
štěstí silně promrzlá a kdo v nej-

choulostivějším místě nad skoubami na rychle byla xří-
xena jímka. Asiak o 7. hod. odpo. dne 7. xřítile se nad
chlumcem, na bývalé hrázi rybníka pelchlumestého, kle-
nulý kamenný most a současně most severozápadní
díchy a celé vodní množství se hrázemi vyřídilo se
těmito průběžema a přirojilo se k vodě již neobvyčejně vy-
sohé. Následek toho byl, že voda v Žihuni již opada-
vaici počata znovu velmi rychle stoupala a dostoupila
136cm nad normálem. Přetékala hráz v plni délce

od silnice k Libnici až za kamenný most, jehož klenutí
hrozilo zřícením, unikalo i do více domků za hrází „na
čuráckých, odkudž obzvali se přetékající na Malou stranu.
Přes hráz valila se voda vrstvou 64 cm silnou. (V roce 1895 a
1862 vrstvou 34 cm.). Rybníční hráz, ač byla byla zvlášť
nad koutama do polovice odemčeta, nepraskla, za to
ovšem byly strženy železniční mostky u Lán. -

Na jaře 1891 vymrzly oximy - špatná sklizeň žita a pšenice.

Dne 3. září 1891 při velké povodni sčítaly se u Kamenného
mostu 2 řádky a 3 oblouky. Voda vystoupila 540 cm
nad norm.

V roce 1891 pořádána v Praze jubilejní výstava. Měla
být upomínkou na první výstavu železnice hospodářského,
jež byla uspořádána v Praze před 100 lety za návštěvy císaře
Leopolda II.

31. říj 1891. provedeno sčítání lidu. Napočteno bylo:

v Lichně 409 mužů a 482 žen; celkem 891 oby.

v Bani ^{38. říj 1891} 110 " a 119 " " 229 "

V celé obci 519 mužů, 601 žen; celkem 1120 oby.

Po obvyklém ledu rybník zase naplněn vodou. Ku konci
listopadu přišly velké mrazy. 7. prosince dostavila se taková
sněhová vánice, že náhon, kterým hrázna voda na mlyn,
uplně zavala. Ledy padly na zem, voda byla zatarasena.
Želnicové snih proharovali, a ledy prosekávali střížky. Lukšova
Libnicev dodal k náhonu lokomotivu, a dne v noci s ní šelono

Sčítání lidu.

1892. -

a pára poušřina pod led do náhona, aby chřtála rodu, avšak marně. Dne 12. XI. nastalo tání a voda mohla u žebaní býti obrácena do rybníka, který se bry naplnil.

1893.

V zimě 1893 panovaly krutí mezy až 29° R. Napadlo mnoho sněhu, který dlouho pokrval a panici udržoval.

Omladina.

Všické radě i na sněmu vzniklo mezi lechy a šimci hrozivé napětí. Rozčilení přecházelo se sněmovny do pražských ulic, kde se šířilo smyšlené nepřátelské panovníckého rodu. Studenti a dělníci chodili okázale se slovanskou křivkou na pláni bělohorskou. Čaby hledila sláda potlačiti násilím. Hledala přičinu, aby mohla vyhlásiti výmnožná opatření. Nastala ji ve spolupráci studentů s dělníky. Mladí lidé se scházeli a živě rokovali o časových otázkách sociálních, hospodářských a politických. Rozhovořovali, pospívali, rozestli se. Policie viděla v těchto schůzkách sládu nebezpečnou společnost, již sama dala jméno „Omladina“.

Kanovní Omladináři.

Dr. Ant. Hajn.

Dr. Alois Ralín.

Josef Škaba.

Karel St. Škol.

Obrázky tyto fotografoval Jos. Dostál, fotograf z Podbradec, v roce 1892 před procesem „Omladin“, když byli odcházení a nikditi už byli na Pankrázi a na Borech. Obrázky byly použity až 10 kusů pro „Studijní Podbradec“.

Policie počítala omladině "úmysly nebezpečné", proto v říjnu 1893 byli členové Omladiny zatčeni a postaveni před soud. Mnohým přitížil druh jejich R. Meva, který na soudu proti svým přátelům svědčil. Byl za to dvěma přáteli zavražděn. Omladináři byli vsměs odsouzeni k dlouhému vězení.

V roce 1894 byl zřízen lov rybníka velkou vodou. Když panští lovci nemohli ryby slovit, tu zadáno slovení rybářů Kulíkovi z Kolína, který lovil až do konce listopadu. Lov velice špatný.

V této době byla zima velice krutá, sněhu velice množství. Z toho v příštím jaru velice jarní podý.

Dne 1. IV. 1894 vypukl po půl noci požár ve farské stodole, zachvátil dále chlév a konírnu.

Za krátkou dobu vypukl požár v zadní řadě baráků, na čirajích při němž shořel 12 stavení. Při tom přišel k popálení starý távra, který následkem toho zemřel.

V této době vypukl požár v hospodě Mladého na Malé staně, dále ^{choveč} dřevěná stodola koráto Hedyho, dále celý vrch statku V. Růčka, čp. 21, jenž byl dožkový.

V noci ze dne 16. na den 17. září 1894 vypukl požár v budově cukrovarní. Lhůvici právě před kampaní. Budova lovarní, na níž zůstal oheň omexen, vyhořela se všemi stojící úplně. Oheň měl vyjítí od elektrického vedení.

Do ranorůch napadlo mnoho sněhu, který zůstal ležet až po sv. Josefu 1895. V krutí zimě zahynulo mnoho zvířat.

V roce 1895 byly žně velice chabé. Vámy následkem sněhových 1895.

Musím starby:

z p. 18. "U Adamců."

spousta vyhnulý a musely
být zaořány. Ječmeny se
podpařily. Dne velice cha-
bné.

la kůlna do podzimu 1895
byla pořádána v Praze
Národopisná výstava.

Čena obilí: 1 q pšenice 11 soké, žito 7 soké, ječmene 6 kti.

1896.

V roce 1896 bylo po celý rok počasí deštivé, takže práce
polní mohly být konány opožděně a nedostatečně. Obilí
sklizeno špatně, též i ostatní plodiny polní jako cukrov-
ka a brambory.

Naše stanicové!

V té době přestávali být Mladocesi výhradními ná-
stupci. Vedle nich uplatňovaly se strany dělnické a
strana rolnická - agrární.

Do procesu s tak zvanou „Omladinou“ v české děl-
nictvo rozšířilo. V roce 1896 příslušníci strany soc.
demokratické se skupili po kolech časopisů „Řávo lidu“
a „Žáře“, stáli mezinárodně neboli internacionálně.
Vedeni byli ve Vídni. Myšlenky národní se víc a víc odcí-
chovali.

Koti mezinárodní straně sociálně demokratické zalo-
žena r. 1897. strana národní sociální, jejímž vůd-
cem se stal Václav Křofáč. Jejich listem byla „Přirodní“

navrhují soukromé vlastnictví a žádají vlastnictví spo-
lečenské, aby totiž stroje, továrny, pole, lesy, domy, doły,
železnice a t. d., které mají dosud v ruce bohatí občané
(Kapitalisté), staly se majetkem celé lidské společnosti,
aby tak vznikla nová společnost bez výsad, bez rozdílu
majetkových, náboženských, národních. Všichni lidé bu-
dou si rovni a budou povinni pracovat. Myšlenky ty hla-
sal německý řád Karl Marx.

Videa 1002 uloženo p. M. lidst. - Berlín.

"Česká demokracie, později, České slovo."

Kulturníci stran socialistických říkali si králové proletáři, to jest lidé bez jmění. Proti nim stál kapitál, který představoval průmysl a ochod. Mezi kapitálem a proletariátem stály vrstvy střední, občanské, (řemeslníci, rolníci, úředníci a j.) seskupení dosud po straně mlado nebo staročeské.

Už od r. 1899 počali rolníci oběma těmto stranám ne-
divčivovat. Vyžádali jim, že nic nečiní pro úlevu jejich povla-
zení, jež bylo oskulku pořízené. Proti si zemědělci utvořili
vlastní stranu svazu agrární, u jejíž kolečky stál český
myšlenk. Alois Štánský z Radačova. Mužem agrárníků
stal se později časopis, Věnov.

Vedle velkých českých stran politických utvořily se další menší
strany jako strana národně právní pokroková, katolická,
jež založil r. 1900 profesor Masaryk. Návozy jich hlásal
Lub. Čas.

Na Moravi založil Dr. Adolf Štánský, lidovou stranu mo-
ravskou "jejímž listem se staly dobře řízené, Lidové Noviny."
Byla skupina stejná jako strana staro a mladočeská, byla
strana občanská nebo měšťanská, buržoazní. Vnímá její
k socialismu by řízený, ale celkem všichni hájili sou-
kromého vlastnictví. Naproti tomu strany socialistické

Rok 1897 byl dosti písnivý, takže i úroda polní uspokojovala. Na podzim odbyl se loz rybníka a proveden důkladné čištění náhonu od Žbrani až ku Kamennému mostu společným nákladem majitelů mlýna s velkým statkem.

1897. -

V roce 1898 ponechán rybník přes léto na suchu, aby mohl býti propačlován na dílo. Kálými dešti byl ale téměř kvale pod vodou, takže pronajímán nebyl.

1898. -

Úroda polní byla slibná, avšak ve svých prvních deštích, obilí vrostlo i na stojatě. Žeň spjatá.

V roce 1898 založen byl před školou park.

1899.

V roce 1899 začalo se sítí již v druhé polovině února. Počasí bylo téměř vhodné, žně pěkné, úroda polní uspokojivá.

V roce 1900 napadlo v měsíci únoru a březnu veliké množství sněhu, který sesel až v měsíci dubnu, kdy se mohlo teprve počítati se žním. Řeš zimní žita zhybnuta a musela býti zaořána. Žně byly velice slabé. Léto suché, ovšem nedostatek vody.

1900. -

V tomto roce byl loven rybník s velkým úspěchem.

Dne 31. prosince 1900 proveden sčítání lidu a naročeno: v Žehuni, 422 muž., 503 žen; z nich 909 kat., 10 evang., 6 židů. -

Děle napočteno:

u Staré Báni: 35 m, 24 jen, z toho 55 kat, 4 evang, —

u Nové Báni: 103 " 94 " ; " 183 " 14 " ;

V celé obci: 500 m, 621 xén, z toho 114 kat, 18 evang, 6 židů,
 všech lidí 1181. Locet domů : 164, Báni 28.

Spulení
před výtokem
rybníka
splavem
„na osmi.“

1901.

V roce 1901 panovalo kvátě sucho. Úroda špatná.

V témě roce započal ordinovati ve kažení obci pan MUDr.
Karel Zinner a byl zároveň nemocničním lékařem pro
outkovač. v Libněvsi. Cena outkovačky za 1 q 1.80 Kč.

1902.

Dne 1. července 1902 porážena naše obec ocelovým ku-
pobitím, které zničilo skoro celou úrodu. Nejvíce poráženy
pozemky „v Blatníku“ a „v Lháněku“.

Loz rybníka v tomto roce poskytl výfěrick neuspokojivý.
Následkem sucha byla v rybníce malá voda a ryby ne-
měly na okrajích rybníka žádnou pastvu. Mimo toho
voda v Lidlíně i v rybníku byla znečištěna průtokem smé-
duté vody z přímýslorýž závodu a tím mnoho ryb na pát-

kách i v rybníce zahynulo.

Účena cukrovky 1.40 xL. — Požár stodoly Kvasnickovy p. 2. 1903.
Dne 27. dubna 1903 vypukl velký požár, na Malé straně.
Shořela čp. 53, 54, 56, 61.
Účena cukrovky 121 yob.

V celém roce 1904 bylo velké sucho a vyschla voda v ře- 1904.
kách, i rybník byl prázdny, mlyn na suchu.

Od srpna 1904 užíván chod mlyna pomocí lokomobily od
oračků z Libnív. Ta postavena proti spodním dveřím
mlynice a jímén napjat dvěma ku transmisí. Tak mldo
se až do 19. září 1904.

V roce 1904 vypravěna silnice ze Žehuni do Dobřic v díle 1.
1.715 km., nákladem K 21.000. — z toho 60% obec, 40% okres.

V roce 1905 prohlášena školními úřady školní budova za 1905.
pcta nezpůsobilou a nařízeno stavěti budovu novou. Že
podala obec Dobřice žádost o vyskolení se zdejší obec a xřt.
kenti sam školy samostatné.

Dne 15. srpna l. r. odříána komise o příčině zřízení školy
v Dobřicích. Účastníci komise sešli se ve stanici Libnív,
odkudž započat měřemí vzdálenosti ke škole v Žehuni.

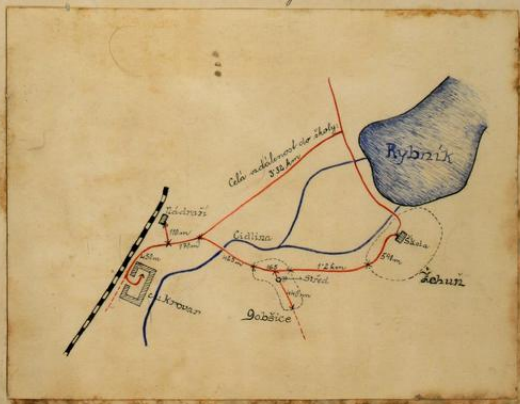
Naměřeno bylo:

Vzdálenost od prahu nádražní budovy přes Dobřice ku prahu	
školní budovy v Žehuni	2.66 Km.
Vzdálenost káží po fabrické silnici přes háas	3.32 "
do středu obce Dobřice	1.65 "

Vzdálenost od dělnických bytů v dvoře Libněsi po silnici přes Dobru	3.09 Km.
Vzdálenost táž po hrázi	3.75 "
Vzdálenost od středu Dobru	1.435 "
Vzdálenost obce Dobru ku Žehuně	1.2 "

Žádost o vyškolení obce Dobru byla jak zemskou škol. radou, tak i minist. želez. duchovním, a vyšetření ze dne 1. III 1906 č. 4516 zamítla a nařizem Žehuně, aby se postarala o novou budovu, k čemuž dostalo až 1. IV 1908.

Vzdálenostní mapa od školy Žehunské.

Léto + poce 1906 bylo velice suché, takže obilí dříve dozrálo 1906.
a uschlo také žito.

V roce 1907 byla na jaře velká voda. Urybníka otevřeny 1907 -
všecky plavby i na Kalo.

V lednu r. 1907 stal se skutkem, všeobecné volební právo
do říšské rady a do zemských sněmů. Dosud měli právo
voliti (aktivní) poslance a voleni býti (pasivní) pouze ti,
kdo platili určitý peníz daně. To všeobecné právo hlaso-
vací pracoval horlivě prof. Masaryk a rat. parlament
Dr. K. Kramář.

V témže roce provedeny první volby na základě tohoto nové-
ho řádu volebního, kterým přinejmenším potvrděno stano-
mladočeské. Za to zesílily stany pos. demokratických a
agrární. Postavení českého národa novým hlasovacím
právem se nezlepilo, poněvadž volební řád byl zříten
nespravedlivě, na újmě Slováků, neboť jeden poslanec ně-
mecký odpovídá 43.000 hlav, český a polský na 60.000,
rusínský na 110.000 hlav. K tomuto zástupci českých ná-
roda odpovídali do říšské rady volebním bojem korováno-
ni, znepráctění. Úřadům nová nenávisť se ubývala.

V roce 1908 bylo hrozné suché. Se mlyní vypomáhala karo 1908.
lokomobila od oračů k Libňovu až celý leden 1909. Pak již
voda přibývala.

V tomto roce nekalým spiknutím Rakousko-Uhersko připojilo si

(anekdoty) Rosnu a Hercegovinu.

Jubilani
výstava.

V roce 1908 pořádána "Kráse" jubilani výstava.

V roce 1908-1909 provedena stavba nové školy č. 39.

1909.

V roce 1909 byly žni opožďeno, ale pěkně. Následkem
stavby pěstání bylo oseto více jarními. Tebe je již koncem
února. Lh' rok bylo počasí příměří.

V lednu se mlýni mlelo lokomobily a křivci.

Milici'staly.

Vondruška

slodola p. 33.

1910.

Dne 10. ledna 1910 začalo úřadování nové představenstvo, je-
hož členové byli: I. sbor: Alois Václavík, Václav Novotný,
Václ. Hozák, Jan Vondruška, Antonín Votava, Jit. Novák.

II. sbor: Frant. Mlýn, Jor. Kubka, Anonís Volebník, Jozef
Chvalovský, Jor. Skohoutě, Václav Mica. III. sbor: Jor. Molie,
Frant. Malý, Frant. Louka, Václav Bendisek, Frant. Molie a
Vincenc Zima. Hlasovali xvdem Frant. Louka p. 78.

V roce 1910 bylo brato nestále, deštivě počasí. Křivci polní v
podzimní opožďeno. Společně dohřívání řepy, která ležer hodné
nasazeno. Následkem moucha vody nemohla být los rybníka

dokončen a nalezeno celkem as 379, ryb.

Dne 31. XII. 1910 provedeno všeobecné sčítání lidu a domá-
cích zvířat ušlechťových. Vypočten bylo:

V	Domek	číslo domu	číslo obyvatel	Pohlaví		Náboženství			Pří- růstek	Nepřítomných
				muž	žen.	kat.	evang.	inad		
Žehuni	186	236	932	456	526	968	8	6	982	36
Nová Bani	39	48	182	91	91	171	11	-	182	4
H. Bani	4	12	57	32	25	57	-	-	57	10
Bílá obec Žehun	224	291	1221	579	642	1106	19	6	1221	50

	Koně	Kovčák dobyt	Kozy.	lvice	Karab.	Uly.	Lepry	hus	kachny	Jiní zvířata
Žehun.	26	307	40	6	171	32	1531	384	29	106
Nová Bani	12	95	2	-	43	-	269	85	-	34
H. Bani	12	165	-	-	13	10	72	2	3	40
Bílá obec Žehun	50	657	42	6	227	62	1872	174	32	150

Průvodník Žehunů:
Frant. Plešhopelohy.

Neutěšené poměry finanční vyvolaly se po 1910. Následkem obstrukce Němci nemohli na zemském sněmu býti projednaný zemský rozpočet a tak zemské finanční ocitly se na pokraji úplného bankrotu. Vůsledky toho pozdější osídla odložili všechny zemské správy, nejvíce školství.

Pro zemědělství byl rok 1910 neutěšený proli letním předcím. Přírodní a větrní poměry, běh politických věcí a zákonodárných akcí, to vše spojovalo se v neprospekch zemědělství. Obliti proli letním předcím ukazovaly nižší úrodu, brambory byly neobyčejně hnilobou, píce utrpěla již při první sklance dlouhým plhlem, při druhé byla skoro zničena. Nejméně byly poměry pro cukrovku, která byla prodávána za cenu K. 2.50 za 1 q. a do ní se jí urodilo.

K neúrodě píce a jejím důsledkům přistoupilo zavléčení kulhavky a plindavky, které způsobily spousta ve stájích zemědělců.

Bylo to čis pop. 49.

Zavaz podzemní.

V roce 1911 byly poměry pro zemědělství ještě horší. Po
jarní sebě nebylo na zimu nic naoráno. Dovědnost pro
většinu rostlin byla velmi nepříznivá a byla příčinou
chorob, poškození a špatné, nepatrné úrody hospodářských
plodin. Mírná zima byla příznivým faktorem pro neru-
šené přezimování škůdců a jejich zárodků. Na polích obje-
vila se nevidaná spousta hrabošů a myšů, rostliny na-
padeny různými škůdci a nemocemi.

Hlavním zhrubným činitelem pro úrodu bylo dlouho trva-
jící sucho. Voda země, hlavně ale slabi, poškozena naprostým
nedostatkem vody. Sepřelo od jara do podzimu. Sucho spri-
sobilo zhorbu na veškeré vegetaci. Kvas obilnin i píce
byl velmi špatný. Oblí bylo ve stéblech křátké, řídké, rychle
uschovalo, klasy chudé. Rovněž i stav píce jak polních tak
honičů byl špatný, místy bylo vše spáleno. Úkrovy uro-
dily se podle kukuřice lonského až o 60% méně, brambor o 50%.
Místy ještě huš. Následkem neúrody pokračovaly i veškeré ži-
voštní potřeby stoupaly o ceně až o 70%. ~~Ne~~ pokračovaly demon-
strace pracujících lidí ve všech větších městech. Země i stát
různými úlevami hleděl odpomoci, ale marně!

V roce 1912 se poměry zlepšily. Oblí se dobře sklízelo, úroda
byla slušná. Po žních naosalo mnoho. Sepřelí políže byly s
dobrym úrodou. Následkem ranních mrazů mnoho řep za-
mrzelo, zlástě u dovozu. Větší počet cukrování musel přerušiti
kampani, poněvadž při špatných cestách nebylo možno zároby

1911.

1912.

řepu dověsti. Mlada řepa neobčejně hojná.

Pomník
Palackého.

Dne 1. v. 1912 odhalen. Práce na břehu Vltavy nádherný pomník proslulému historiku a nejstátnějším mužů ná-
roda Františku Palackému, který vypracoval se dobu 6 let
prof. Sucharda.

Sokolský
slet.

Ve dnech 29. a 30. v. a 1. v. 1912 odbytá velice významná
slavnost "II. sokolský slet". Páze. Karonos přivábila veliký
počet návštěvníků (250...), různých národů. Bulharů, Chor-
vatů, Srbů, Poláků, Rusů, Slováků. Slovenců, amer. Čechů,
Francouzů a j. 11.000 sokolů a přes 6.000 sokolek prováděti
na "Letenské pláni" účinná cvičení gymnastická, která
vzbudila obdiv a pochvalu všech civilizovaných lidí.

Přítomnost slovanských národů se myšlenka slovanská u-
tvrdila.

1913. —

V roce 1913 loven rybník. Ve zřích panovaly kválí děti, takže
mnoho obilí navrženo vltkého.

Noví
zastupitelstvo

Dne 16. III 1913 nastoupili noví členové zastupitelstva, jejichž čle-
novi byli: I. stoupa pp. Alois Václavík, Jan Vondruška v. b., Václ.
Honzák, Jaros. Ant. Luský, Jan. Novák v. b., Václ. Kocouška.

II. stoupa pp. An. Kolečník, Josef Chválovský, Jan Molík, Jan. S.
Novák v. b., Jos. Borovička, Jan. Kuka. Ve III. stoupu pp.:

Josef Kuka, Jos. Kellý z s. Bani, Jan. Jaros, Jos. Fiala,
Jan. Kovina. Karonou zvolen opět p. Jan. Louka p.

Domská
správní
komise.

Ještě sním zemský následkem obstrukce Kěmci p. 5 let
nebyl slo, aby plnil zákonem mu přikázané povinnosti a

Sak nemůže dostát finančním povinnostem zemské správy, čímž obyvatele obce národnosti velice škápe, byl císařským, t. j. annenským patentem ze dne 26. července 1903 český sním rozpuštěn a zemský výbor sesazen a na jeho místo dorazena „Zemská správní komise“ sestávající z prezidenta, osmi členů a 4 náhradníků. Úkolem této Komise bylo uvést do pořádku rozřazení financí zemské.

Upravení nových prostředků ke dalšímu řádnému vedení zemského hospodářství potřebných, provedeno císařským patentem vydaným 10. říj. zvýšenou zemskou přírůbkou t. j. 65% a zavedena zemská dávka ze spotřeby piva t. j. 4 H z 1 hl.

Nad Evropou se stahovaly mraky..... Mnozí českými lidmi jasné hlavy viděly, že se chystá - světová válka. Ale ostatní mračen těch nedbali. V nejvážnějších chvílích stáli nepřátelsky proti sobě. Světovou válku předvídal Dr. Kar. Kramář, prof. Masaryk a j.

Ale válka světová vypukla dříve, než-li kdo nadál. Nastal soumrak - duší českých.

V té době již od podzimu r. 1912 zuřila válka balkánská. Balkánští národové (Slováci, Bulháci, Řekové) si přáli, aby Balkán náležel jen jim. Proto chtěli učiniti konec panství tureckému v Evropě. Němci evropské moci viděly tento krok. Německo vyslalo do Turecka vojenské oddíly, aby zneškodnili tureckou armádu. Také i naši rak.-uherské proci-

vála veliki rozrušení. Ale k válečnému zakončení nedošlo.

Čisti lidé vážně se ohrožili o osudu Jihoslovani, jimž celá náleží jejich národ. Pracovali pro ně horoučce: sbírali peníze, dary, obrazy, léky, vysílali lékaře, mezi nimi výborné operace a j. Trochu jejich bolestné došlo, když r. 1913 došlo k válce mezi dosavadními balkánskými spřeci...

VZNIK VÁLKY SVĚTOVÉ.

Cisť František Josef provázen Františkem Ferdinandem na nádraží v Běnelci, kde se zastavil cestou do Prahy.

Dne 28. června 1914 byl pořádán v Beně sokolský slet. Ale jaro slavnost zmařila správa, že následník trůnu František Ferdinand schoť svou Žofii byl v Sarajevu srbskými (bosenskými) studenty zastřelen.

Následcem císaře Franta Josefa I. měl být původně syn jeho Rudolf, o němž se záhy počaly kroužit zvěsti, že onemocněl, a když si šel v Praze. Někteří tvrdili, že Korunní princ je nakloněn lechtům, jiní říkali, že Maďarům, jiní se radovali, že je nepřítelem Židů.

Rudolfovu choť byla Štěpánka, dcera belgického krále Leopolda.

Me vzájemná láska manželů záhy pohostla a každý z nich šel cestou svou. Uba zhlédávali milostná dobrodružství, až r. 1880 Rudolf se stal jejich obětí: byl pokem ubit.

Po smrti Rudolfa ustanovil císař svým nástupcem Františka Ferdinanda, syna svého bratra Karla Ludvíka. Ještě novým následníkem pozal za manželku dceru pouhého českého hraběcího rodu, byla manželství tato uznána za nerovnomocné (morganatické) a děti jeho vyloučeny z nástupnictví. Proto již tenkrát císař pokládal, že po smrti Františka Ferdinanda má se státi dědicem jeho syn bratra Otty, Karel František Josef. Ten pak si vyvolal za družku života podle císařského přání Žilfu z francouzského rodu Bourbonů.

Utot Františka Ferdinanda byla rozenou hraběnkou Chotkovou, později vévodkyní z Hohenbergu -

V únoru 1914 se konala v Bosně velická vojenská cvičení, jímž měl býti přítomen následník trůnu. Byl to La-razija, provázen svou chotí, dne 28. června, právě v den, kdy Srbové si připamatovali památku hrozné porážky a smrti cara Lazara na Kosovo roku 1889. Byl to den sv. Víta, památný Vidov dan. Byly přítomnost následníka

Vilém II. na Kompišti.

rozrušovala, jisto se udržovala
mezi nimi pověst, že František
Ferdinand bouří po válce se svým
sousedem. Tvrdilo se, že po ní ho-
ří čirá došlostí císař německý
Vilém II., který s králem toho ro-
ku s dobrou vůlí osobně navštívil
Františka Ferdinanda na jeho
sídle Konopiště u Benešova a
Čechách.

Ferdinand se svojí chotí v Sarajevu. Belasica.

František Ferdinand původně válce nepřál. Proto vznikla
také pověst, že byl přinucen účastnit se oněch cvičení podle
přání německého císaře. Vilém byl si jist, že tam odpráve
války zahyne... Hlalo se....

Dne 28. června 1914 kdy jel arcivévoda se svojí chotí autem k
nové sarajevské radnici, spáchan byl první pumový atentát
serbským studentem Cambrinovičem. Arcivévoda pumu
odrazil, takže vybuchla až na zemi a pumovou střípinou
raněn by křídelní potvočník pol. zbrojník Potiorok, jenž
dopraven do nemocnice. Věsti do radnice pokračovány.

Z radnice po 10 min. zdrazení jel arcivévoda navštívit
Potioroka. Za čela jich spáchan nový atentát revolverový.
Mločník Princip, seb. vypálil dva výstřely z browninga, je-
mím usmrtil oba maněle. -- Zpráva o skonu násled-
níka i jeho choti s zemiť našich přetvořila, ale nezabe-

lola, žitě si jeatin ani duhy nedovedl získati lásku lidu.
Byli hrdí, nelaskavi, lakomí a při tom přepjatě zbožní (bigotní).

Ferdinand d'Este přijímá blážen pol. obřadníka Petrarca na náměstí v Římě.

Roku 1879 sblížilo se Rakousko s Německem a utvřilo
obranný spolek, k nimuž přistoupila později Itálie. Tak vznikl
„trojspolek“. Koli nimu se spojila Francie, Ruskem a Anglií
a utvřila „trojdohodu“ neboli Antantu.

Oba spolky si nedůvěřovaly. Dohodu znepokojovali zlatáři
Německo, kteří neobyčejně bohatli a zatláčovali obchod An-
glii a Francie. Kromě toho silně zbožili na zemi i na moři.

Němci pokládali je za „panský“ národ, jemuž je vše dovoleno.
U nich platila více moc než právo. Německo toužilo dostat se
přes Balkán do Asie, kde měli své panské Rusko a Anglii. Na
této cestě překáželo Německu Srbsko a Rumunsko. S válce bal-
kánské stalo se Srbsko významnějším státem na Balkáně. Zato

upadlo u velikou nenávisť v Řídní, Říši a Berlíně, kde přáli
vítězství zbraním tureckým. Kolo Rakousko, které ztratilo v 1913
obchod na Balkáně, hledalo příležitost ku skáče. Jde křesťanským
úřaji přivínulo se k Rusku. -

Atentát sarajevský byl signálem ku světové válce. Z procesu,
který s Dinčićem a jeho družky - Sarajevě p. x. byl zahájen, jest
známo, že motivy útočníků byly politické, to jest „sjednocení
všech jihoslovanských zemí a vznik říše velkokralské na úkor
Rakousko-Uherska, kterému měly býti vzaty: Bona a Hercego-
vina, Chorvatsko a Slavonie, Dalmácie, část Istrie a jihoherské
provincie Banát a Bačka, a přičtení bylo k Srbku. Útočníci
odpykali svůj zločin smrtí nebo doživotním ztáčením -- ale
svět byl zapálen. S delší úvaz v Berlínem dal Rakousko-
Uhersko Srbku ultimatum, t. j. stanovilo podmínky, za jakých

bylo ochotno se svým sousedem srozuměti. Po 6 hod. dne 25. července čekal Rak. Uhoi. odpověď. Podmínky byly však ponížující, že na ně Štbsko nemohlo přistoupiti. Proto byla odpověď Štbska umíněná. Vláda a Berlín prohlásily ji za nedostatečnou a tak byly přerušeny s Štbskem diplomatické styky a dne 26. července vyhlášena částečná mobilisace. To té dne 26. července vyprovodil císař Frant. Jos. I. Štbsku válku. Dne 31. 7. nařízena Rakousku všeobecná mobilisace. Dne 1. srpna 1914 vyprovodilo Německo válku Rusku. Dne 3. srpna vyprovodilo Německo válku Francii. Dne 4. 8. vyprovodila Anglie válku Německu. Dne 5. 8. vyprovodil válku Německo Belgie.

Nymohutnější platy evropské státy ve světovém požáru! Nei minul rok byly staženy do víru světových události též Itálie a Turecko. Do ostatních dílů světa přinesena evropská válka tím, že francouzské Maroko vyprovodilo k odjezdu konsuly Německa a Rakouska. Japonsko vyhlásilo válku Německu, aby se zmocnilo německé Kolonie - Číně Kiaučau.

Současně Anglie - Afrike přenesla válku do německých kolonií do západní a východní Afriky a vyžádala si pomoc americké Kanadě a - Australii. Na evropských bojištích byly ocitly brzy plmé bílé, černé, hnědé, žluté. Evropská válka stala se válkou světovou. Než se rok s rokem sešel vyhlášena byla 21 válek a bojovalo se na zemi, na moři, ve vzduchu a pod zemí. -

Druhý rok světové války nepřinesl míru, nýbrž rozšíření světové války o válku sibiřsko-bulharskou, anglicko-bulharskou, italsko-tureckou, portugalsko-německou. Druhý rok světového zápolení byl rokem úspěchů ústředních mocností, jež sledovaly ráz na ráz, zahájený kypem ruských armád z Karpát do vnitru Ruska a stupňovaný zdotaním Sibíře a černé moře, odvratáním vojska anglického z poloostrova Gallypolského, naxdarem italským a smazem války vyhladověním. Úspěchů docílila úspěchy jen na bojištích mimoevropských.

Obrovské úspěchy ústředních mocností v druhém roce světové války podmíněny byly nástupem obrovských armád a napětím veškeré finanční síly a pronikavými operacemi hospodářskými.

V době od 29. IV. do 30. IV. 1915 konány v Rakousku prohlídky domobranců 43-50 letých. Od 11. X. do 6. XI. 1915 konány opětné prohlídky domobranců ročníků 1873-1877, 1891, 1895 a 1896. Po 15. listopadu 1915 nastoupili službu všichni domobranců staří do 50 let. Ústředním nařízením ze dne 21. I. 1916 rozšířena osobní povinnost k válečným úkonům až do 55 roků staří.

Od 14. IV. 1916 konány prohlídky blízkých, kteří nastoupili službu vojenskou již 11. V. 1916.

Tež i jiné stáły rozvířovaly vojenskou povinnost, zvláště Anglie, kdo přikročeni od zásady dobrovolného hlášení k vojsku k zásadě nuceného odvodu od 18-41 let.

Dalekosáhlá byla opatření, kterými čeleno bylo válce vyhledovací. Na prvním místě ustanovení o obilním monopolu s vyhláškou o zabavení sklizně luštěnin, dále vyhlášení prodejních cen, výnos proti vyháňení cen nepotřebných potravin.

Dne 22. srpna 1915 zavedeny „Chleбенky“ ve všech oblastech kralovství Českého, dne 24. srpna zrušeno ob na mouku v celém Rakousku. Dne 2. září zřízena ústředna pšenin. Stanoveny maximální cena brambor 1q za 6-7 K.

Dalšími opatřeními byl všeobecný soupis obilí, mlynšských výrobků a luštěnin dle stavu dne 15. x. 1915. Dále podniky upravující výrobu a prodej chleba a pečiva, přitáháno přiměřovati k mouce žitné 20% mouky bramborové, kukuričné nebo ječné. Stanovena cena chleba ve váze 1.26 kg na 56h. Výroba rohlíků a housek zakázána. Dále stanovena cena mouky s drobným prodeji: pšeničná mouka na pečivo K 1.30, na vařivo 98 hal., čí. I. 60h, chlebová 50h, žitná 50h za 1kg. - Příпустné množství spotřeby mouky pro zemědělce 400g, jinak 300g, na osobu denně. Dne 20. února 1916 zavedeny nové chleбенky 14denní. Dne 31. ledna 1916 proveden nový soupis zásob obilí a mouky a dne 20. března 1916 soupis kávy.

V celém Rakovisku zavedeny dnem 1. dubna 1916, cukrienky" na osobu na 4 týdny 1 kg. Dne 8. června 1916 přikročeno bylo zvláště v městech ku pečení chleba kukuričného. Dnem 20. v. 1916 provedena úprava obchodu dobytčím za ceny za 100 kg živé váhy: pro voly K 250-350, pro býky a jalovice K 300-340, pro krávy K 300-350, pro teleta K 250-300. - Dnem 20. v. 1916 zavedeny, "kávenky" a sice 1/4 kg pražení kávy pro 1 osobu na 1 týden. Dne 4. V. 1916 stanoveny ceny bramborů a sice dle jakosti 7-12 K za 1 q.

Ceny obilí stanoveny od 15. V. 1916 takto: 1 q pšenice K 38-, žita K 31-, ječmene K 36-, ovesa K 30-.

Výroba piva omezena na 30% dřívější výdoby a cena 1 l na 60 h. Výcep omezen na určitě hodiny za den a množství 1/2 l na osobu. Navrženkové nebylo pivo k dojení třeba za 3 týdny. Lidé račili si pivo sami domačeni a pila se, kalabrie, oslazená voda cukrem).

V celí říši prováděny soupisy a rekvizice slny, bavlny, kovu, gumy, oleje, benzínu, lehu a le s obchodců i domácnostech.

Ceny potravin a veselejších potřeb životních stouply až o 800%!

Pro ústřední sbírny sbíraly školní děti a svůlní lidé jahodové, ostružinové, malinové, kopřivy a kaktusy. Dále sbíraly po domech holavých peníz 210-K, za které nakoupeno slny a látky z nichž se šlo zhotovily a upravy pro vojny do pole nebo do nemocnic v celí mnohobí nospničů, kamašů, ponožek, koší, ručníků, kapucníků aj. Zemské Komisi pro ochranu sirotků odesláno 100 K. ---

Výkony finanční:

Chromné a obdivuhodné byly též výkony finanční. V Rakousku prováděny válečné půjčky, které vynesly:

I. 2.220, 769 K., II. 2.688, 321.000 K.,

III. 4.202, 800.000 K., IV. 4.442, 000.000 K.,

V listopadu r. 1916 vynesla I. vál. půjčka v Žehuni K 16.500,-

a květnu r. 1917 " " " " K. 7.500,-

a prosinci r. 1917 " " " " K. 7.200,-

císař František Josef I. zemřel v Schönbrunně, ústou
 dne 21. listopadu 1916.

Vřejným manifestem, kterým národům oznámil císař
 Karel I., že dnem 21. XI. 1916 se ujal vlády říše Rakousko-
 uherské.

Měli dnové, týdny, měsíce, roky. Obi nepřátelské strany to-
 jovaly s krajním napětím sil. Dlouho nebylo lze s určitostí
 říci, kdo s koho. Teprve čtvrtým rokem bylo patno, že úštědní
 mocnosti pracují s poledního. Co tu probíhalo bylo krve, kolik
 mužůžů šla krvavá válka, kolika ženám vyhození mužové,
 nevěstám snoubenci, dětkám otcové! - Kolik tu lidí našlo
 smrt a další cizini, kolik jich šel v neznámých hrobech, kolik
 se jich vrátilo zpět domů, kolik s ochromenými údý s vyhas-
 lými zraky!...

Rakousko-Uhersko a čtvrtým roce války ocitlo se před úplným
 zhroutilím. Dlouhá válka vyčerpala úplné hospodářské a
 finanční jeho síly. Kvůli toho svazek jednotlivých národů

spojených s říší se uvolňoval. Mladý císař by musel neuvážlivý a povahově slabý. Nedovedl se s císařem německému vzepřít. Když pokusil se sice skončiti válku bez ohledu na Německo, ale brzo jeho neústavě utajeny a slabošsky panovník, a musil Vilémovi podítkditi. Nezkusěný vladař ohlídl si aspoň nahlo. niki národy tím, že poslal v 1917 říšskou radu a udelil politickým vězňům milost (amnestii). Tak vedle jiných propuštěn na probodu F. Kramář a F. Rašín. 199.

Do návratu z vězení postaven byl Dr. Kramář v čelo Národního výboru, jenž byl vytvořen z příslušníků všech českých politických stran. Národní výbor vykonal ohromný kus obtížných přípravných prací pro - říší samostatný stát. -

Oblivuhodní byly za války výkony žen v domácnostech a hospodářství. Muži byli většinou na vojně a veškeré starosti o rodinu, domácnost a celé hospodářství spočívaly na bedrách žen. A tu s největší pochvalou musíme přiznati, že ženy i ty největší práce polní obstaraly vzorně, takže úroda na polích neustupěla. -

Po uzavřítém konání války byla uzavřena a podepsána první mírová smlouva dne 10. února 1918. o 2. hod. ráno v Brestu Litovském. Dne 12. února 1918 na schůzi mírové komise v Brestu Litovském prohlásil předseda ruské delegace komisař Procký, že Rusko prohlazuje válečný stav za skončený a nařídil tylnou demobilisaci ruských hranicích sil. Tím válečný stav s Ruskem ukončen. -

Národní výbor.

Výkony žen za války.

Klí s Ukrajinou.

Stýchač a obecní úřad v Holavově č. 43.

Čeští poslanci vystupovali na obnovení říšské rady pro samostatný československý stát.

Dne 6. ledna 1918 sjeli se do Prahy čeští poslanci zemští i říšští z Čech, Moravy a Slezska. Tam vyslovili se mužně a bez výhrad pro svobodu čil. národa na základě sebeurčení národů.

Dne 8. ledna 1918 vyslovil slavný prezident Severoamerického Unie Wilson čtrnáct podmínek, za kterých byla Pochoda ochotna uzavřít mír s ústředními mocnostmi. Tyto se měly skládati všech dobytých území a panstvíchtivých záležitostí.

Ústřední mocnosti podmínky zamítly.

Národ český nedovedl již nic zkoušeti. Ani rekvizice dobytka, úrody polní, starobytlých zvonů, moravských hmoždíků, měděných stěch, nové a nové výživy a, odvozy, nedostatky

kuřiva, potraviny, oděvu. Vše snášel teplivě v naději a
končící své ošizenosti.

Dne 13. dubna 1918 shromáždili se opět zástupci všech vrstev
národa v Travní, kde psali, že vyhlásí v zápasu za národ-
ní samostatnost. Psali: „Vytváme, až podržíme sa-
mostatnost svého národa!“

Psalu se předčítal spisovatel Alois Jirásek a přítomní
bratři jichostovali.

Mezi Slovany rodilo se též rozhodnutí. Tak dne 1. května
1918 sociálně demokratičtí robotníci učinili podle návrhu
Dr. V. Škobera projev, v němž se dovolávali práva sebeurčení
národa čsl. i pro jeho uherskou.

V polovici května 1918 zúčastnil se celý národ okázalých
slavností, jež měly být vzpomínkou na památné výročí
pokládky základního kamene k národnímu divadlu. Ty
skutečnosti byly to velikolepé projevy pro samostatnost čsl.
národa.

Slavnostech těch sjelo se do kupy velké množství našich
přátel - Italů, Chorvatů, Slovenců, Poláků, Rusů,
jakož i zástupci ostatních utiskovaných národů a říší rak-
uherské. Tentokrát učiněn společný projev se slibem, že se
budou všichni v zápasu o své osvobození podporovati.

Dne 30. května 1918 sjeli se zástupci českých i slovenských
smlouzen do města Pilsburku, kde za přítomnosti prof.
Masaryka podepsali smlouvu, v níž schvalovali spojení

zemí českých se Slovenskem v samostatný stát.

ceny potravin v červnu 1918:

1 l mléka 1K, 1 vje 80h, 1kg másla neb pádla 50K, va-
rohu 10K, 1kg masa hovězího 10K, vepřového 40K, telecího
14K, mouky k vaření 166K, chlebová 92h. Kouka vydá-
vána nesamozásobitelím na listky týdně 1½ kg. Často byl
listků dost - ale na ně s nic nedostalo. Párek sůlár do 20kg
je za 1.000 K, housi po vylihnutí 23K, kůže 120K. Občejné
listky inzerovací 200K, sůl 1.000 K. -

Od jara do konce října 1918 se stálo prudce na frontě
italské a francouzské, nyní i na Balkáně. Tam u Lotie
Slováci znovu vzchopili k útoku, sláčili na vojsko centrálních
mocností a nutili je k státnímu ústupu, zvláště Bulhary,
kteří v této byli nuceni se vzdát. Tím arci bylo ohroženo velmi
postavení Rakůvaní, jejichž síla útočná byla velmi zeslabena
a káren ve vojsku naprosto poškozena. Ze všech stran, ve vojsku
i občanstvu se ozývalo volání po míru. Ačisti lidé s neba-
pečím šibenice prokazovali vojenská tajemství Dohodě.

Vláda i panovník navazovaly styky s řecký i Sráky.
Ano slibovali, ale lásky a důvěry nenabýli.

Dne 14 října 1918 oznámil Dr. Beneš vládám Dohody, že
Národní rada pařížská jest již uznána za prozatímní vlá-
du československou. Potom 18. října profesor Masaryk v severo-
americkém městě Washingtonu slavnostně prohlásil česko-
samostatnost.

Jordě Rakousko i Německo projevilo ochotu přijmouti
čtrnáct Wilsonových podmínek, neboť zatím Dohoda uznala
národní radu československou jakožto stádu válčícího spoje-
neckého státu. Rot Wilson ústředním mocnostem odpověděl,
že Čechové mají právo sami rozhodnouti, chtějí-li zůstat
ve svazku sice rakousko-uherské.

Rakousko a již zachránit nedalo. Koncem října sami
Maďaři odvolali své vojsko z fronty italské a tak rozklad ar-
mády rakouské, dosud tajený, se provalil.

Vojsko odhazovalo zbraně, opouštělo své posice a hromadně
v naprostém zmatku vrátilo se do svých domovů. S tu Maďaři,
vidouce zklamání monarchie projevili ochotu uznati, že Čechové
i Slováci mají právo na sebeurčení. Rot zahraniční mi-
nistr rak-uherský Julius Andrássy ohlásil dne 28. října 1918
presidentu Wilsonovi, že monarchie přistupuje na jeho stano-
visko a že Čechové a Slováci mají rozhodnouti o sobě sami.
Jakmile toto uznání státu vešlo ve známost, ujal se vlády
v našem státě, Národní výbor v jehož čele byl dr. Masaryk.

V celém národě povstala nepopsatelná radost, všude znělo:
„Žijte Masaryk! Wilson! Světa republiče!“

Práva tato dostala se do Vídně již 28. 10. 1918 odpoledne. Na
kostele vyhraněno všemi zvony, škola ozdobena prapory. Lid
pracující na polích utíkal domů, nevěda, co se děje. Nikdo
z počátku nechtěl ani uvěřiti. Vždyť byli jsmo tolikrát klamáni!

Když ale dne 29. října byla zpráva ta úředně potvrzena, nastal jásot v celé obci. Tělocvičárna zastavena, byl veliký smádek, nadšení. Co mělo známky Rakouska (včetně na úřadech), bylo stáháno a nahrazeno bickolorou. Sám večer toho dne pořádána velká slavnost, k níž shromáždilo se obyvatelstvo nejen domácí ale i z okolních vesnic. Vše shromáždilo se u školy a uspořádán pívod. O předu nesena olajka čes., za níž šly školní děti s učiteli, za nimi hudba, mládež, muži, ženy i starci. Pívod prošel celou vsí i po hrází, hudba hrála vlastenecké a školní písně, lidé zpívali a jásali. Pívod zakončen zase u školy, kde promluvil k účastníkům říd. učel. Frant. Torm, objasnil význam toho dne a vyřekl ku klidu zápisným hymny „Kde domov můj“ a „Kj Slovane“ slavnost skončena.

Dne 14. listopadu sešlo se „Národní shromáždění“ a to prohlásilo náš stát republikou a prvním prezidentem zvolen jednomyslně prof. Dr. Tomáš Garrigue Masaryk.

První zákon, který „Národní výbor“ vydal, měl, že všechny dosavadní zákony a nařízení zůstávají v platnosti.

Slovensko se prohlásilo pro jednotný stát československý dne 30. října 1918. Třicátým sv. Martině ušly Martině Dudy, účastníci „Národní rady“. Podle ujednání s národní radou uherských Rusů. Americe připojena k čes. státu. Podkarpatská Rus.

Čísar rak. Karel I. by zároveň poslední. Uho Habsburků dohlál. Čísar Vilém II., dožvato světa, byl nucen vzdát se trůnu a před rukou spravedlnosti zbabělo pohl. do Holandska.

První prezident republiky československé

Tomáš Garrigue Masaryk.

Fotni vláda čes. rep. sítá s listovadu 1000 první legiónů. Zleva:
Dr. Šrobár, Jan Křížek, Dr. Haník, Dr. Kramář, V. Klopáč, za ním pluk Ženíšek.

Posled generála Milana Štefánika
na Bradle dne 10 května 1919.

Mladý náš štát stihla ťážka rana. Zastala drachého syna
svojho, pretože ministrov vyjstí Štefanika. Imily letce vracel
a dne 4 května 1919 s aeroplanu do vlasti. Šel nad rodným
krajem zachráněn vzdušným vírem, před reakty milované své
rodické sítky a přeláda. Šel národního hrdiny pokřít ná-
rod s velikou ctí a hlubokým smutkem na vysokém vrchu
Bradle nad rodnou dědinou ježkou Kosárskami.

Milan
Štefanik

Důležitým úkolem revolučního národního shromáždění
bylo ozdraviti finance. Především bylo potřeba osamostatniti
naš papírové peníze, které byly společně celé řisi. Proto
první finanční ministr D. Alois Rasín provedl okolkování
bankovek o desetkrát více. Staré papírové peníze na-
hrázeny novými státopkami od jedné koruny do pětistovicových.
Zároveň razeny i nové kovové peníze Kč.

finance.

Dále nařídil D. Rasín soupis majetku, na který byla ulo-
žena daň.

Soupis
majetku.

Revoluční národní shromáždění zavádělo hned
osmihodinovou dobu pracovní, zrušilo státnictví a staré řády
a tituly a projednalo zákon o pozemkové reformě. Podle
tohoto zákona byly všechny velkostatky zabrány státem. Ze-
stitelním ponecháno s pozemky 250 ha plodné půdy, z toho polí,
zahrad a luk nejvýše 150 ha. Zbytek vyoblastněn za mí-
nor náhrady a přidělen těm, kdo půdy nemají, buď jako
vlastnictví anebo aby ji společně obdělávali. Šťastky panos-

pozemková

reforma.

viz str. 134.

nické a nepřátelské přechyby prohlášeny za majetek státní.
Pozemkovou reformu provádělo státní úřad pozemkový.

Tato vydány zákony o státních podporách v nezaměstnanosti, o ochraně nájemníků, ochraně památek a.j.

Volební řád

Revoluční shromáždění vypracovalo tři volební řád do obcí, který zaručuje volební právo aktionů i pasivní mužům i ženám od 21 roku svého života. Volby konají se v oznamovaných kandidátních listinami na základě stálých volebních seznamů.

Obecní volby

Dne 15. června 1919 konány první obecní volby dle nového zákona republiky. Všech sepsaných voličů bylo 695. Volilo 281 mužů a 345 žen. Nevolilo 62 občanů. Zvoleno 11 sociál. demokratů, 4 čeští národ. socialisti a 3 lidovci. Hlavně zvolen Jan Štěpán.

1. květen.
1919.

První oslava 1. května¹⁹¹⁹ jakožto „národního svátku práce“ konána byla za účasti všech polit. organizací „škola“ a všeho občanstva. Shromáždění bylo před školní budovou, odkud v čele shromáždění šel a přivod celou osadou. Mladenci nosili okrasu lípu. Před bytem říd. učitelů kasarena „lípa svobody“ na paměť padlým vojákům a legionářům. Říd. uč. Prant. Šimr promluvil příležitostně řeč a starosta Amos kolejnič přivodil lípu do obecního ošetrování. Zapěním národních hymen slavnost skončena.

Lipa svobody

Oslava Husova

Dne 6. 5. 1919 konána první „Husova oslava“ v „škole“ za veliké účasti všeho obyvatele. Slavnost ukončena přivodem

na Kozí Dřívě, kdež zapálena hranice a zapíný husitské pioni.

Dne 21. III. 1919 založena - Žichovská pěvecká jednota. "Sokol." "Sokol."
Prvím starostou byl br. Zdeněk Václavík do r. 1921, pak br. Frant.
Lom do r. 1931, a od 1932 br. Jos. Kovák.

Jednota pořádala veřejná cvičení - p. 1920, - r. 1929, 1931.

Dne 30. a 31. října 1919 napadlo na 30 cm sněhu. Senivado Snih.
stromy měly pět listů, zatím je sníh tak, že pět stromů
roplamab a mnoho stromů v zahradách a lesích vyvrátil.

President Masaryk
při pietní vzpomínce na 300
výročí popravy českých pá-
nů a měšťanů na Staroměst-
ském náměstí dne 21. V. 1921.

Účastníci z levo:
Min. Tábman, pres. Masaryk,
Frant. Haník, kancler. Šamal,
min. Dr. A. Rašín, Dr. Hránský,
Dr. Zidek zahradník.

volební řád
do obcí.

Revoluční národní shromáždění vypracovalo letní volební řád do obcí, který poručuje volební právo aktivní i pasivní mužům i ženám. Sklání jím od 21. roku věku (viz str. 123.)

volební řád
ústava pro
čs. republiku.

Národní shromáždění přijalo ve schůzi dne 29. února 1920 ústavu pro československou republiku. Ústava nejprve stanoví, že lid je jediný zdroj veškeré státní moci republiky. Lid si dává sám zákony, jmenuje zástupce, kteří jdou do sněmovny poslanecké - počtu 300 a do senátu (zady starších nejmeně 45 let) - počtu 150. Dale stanoví, že stát čs. je demokratická (lidová) republika, jejíž hlavou je prezident (nejméně 35 let), volený na 7 let. Může být volen dvakrát po sobě. Poté může být zvolen až po 7 letech. Za řeč státní by prohlášen jazyk československý. Správu státu vedou ministerstva.

Správu jednotlivých zemí, kterou dosud vykonávaly zemské úřady, vykonává nyní zemská správní komise, kterou jmenuje vláda. Podobně místo okresních výborů jsou zavedeny okr. správy politické, jejich členové jsou jmenováni z různých politických stran.

volby do
sněmovny
a senátu
1920.

Dne 18. dubna 1920 konány dle nových zákonů volby do poslanecké sněmovny a dne 25. dubna do senátu. Při těchto volbách obarčili i naši obci:

do poslanecké sněmovny: národ. demokratické 12 klubů.

nat. soc. demokr.	72	"	"	39
soc. demokr.	260	"	"	291
st. lidová	61	"	"	52
živnostenská	34	"	"	35
republikánská	114	"	"	110

Volby vykonány v nejvyšším klidu a s klidem.

Prezident T. G. Masaryk přichází do parlamentu složit
ustavní slib dne 26. května 1920. V pozadí generál Pellé,
a parlament Dr. Antonín Dvorský.

Z nového národního shromáždění vyšel také zákon o nuc-
ném nemocenském pojištění, jež se vztahuje i na dělní-
ky zaměstnané v zemědělských závodech a domácnostech.

V roce 1921 byl dne 7. prosince vydán též zákon o pohibi-
vání ohněm.

Míry, váhy a peníze.

Měsíční míry a váhy zavedeny byly v Rakousku dnem 1.
ledna 1876. Do té doby používalo se měřidel vídeňských a
ve školním životě ovšem dlouho ještě po roce 1876.

Nové
pojištění

schůzování
ohněm.

Míry, váhy a
peníze.

stena peněz.

Pokud jde o měnu peněz, bylo 21. září 1853 zavedeno konven-
ční číslo, které pokračovalo až do roku 1853, kdy zavedena měna
stříbrná či zlaté číslo a ta pokračovala až do srpna 1892,
kdy nastala měna korunní. Mezi tím byla vídeňská pa-
pírová měna od r. 1811 a zlehčeni peněz 1811-1816. Nebo toho
100 st. vídeňské měny rovnalo se 40 st. konvenční měny nebo
42 st. rakouské měny; čili $2\frac{1}{2}$ st. stříbra bylo 1 st. stříbra (kon. min.)
nebo 1 st. 05 kr. z. č.

1920. Školský přívod.

V roce 1920 konalo se v Želuzi první veřejné cvičení školské,
jehož zúčastnilo se většina jednot školských z celého okolí. Tím
skvělým uspořádáním a provedením cvičení na louce pana
Václavíka „pro krásu“ získala jednotka mnoho přátel.

1920, Sokolův sáňkový závod.

Počátkem měsíce května 1920 začali se vraceti do vlasti Legionáři. celý národ, zvláště ženy, děti a rodiče s touhou očekávali své miláčky po blížícím ukpení.

Každoroční konány tyto oslavy: 7. března narozeniny Olavy, presidenta Masaryka, 6. července, oslava Husova, 28. října oslava samostatnosti, 8. listopadu vzpomínka těžké národ. ní poroby na Bílé Hůře, 15. listopadu, úmrtí Jana Amose Komenského.

Od zákona ze dne 9. IV. 1920, jímž se nově upravila správa školství, provedeny volby do nové místní školní rady.

Učít. sbor volil 3 zastupce, obec Žehuň 4 zastupce a 2 náhradníky, obec Dobruška 2 zastupce. Po 10. prosinci m. št. x. zvoleni za učít. sbor: x. uč. Frant. Form, uč. Cyril Koriak, uč. Otyl. Krstíkova. Za Žehuň: Frant. Havíček, Frant. Konvalina, Janoš Vělník, Jos. Lukla 14. Za náhradníky v Vidne, v Louka St. Za Dobrušku: Josef Novotný a Frant. Horyna. Předseda zvolen x. uč. Frant. Form, skoldovcem Frant. Havíček.

Sčítání
lidu.

Dne 16. února 1921 provedeno v celé republice sčítání lidu podle stavu ze dne 1. ledna. Napočítáno bylo:

v Žehuni: 407 mužů, 409 žen, celkem 816 oby.

v Nové Bani: 110 " 89 " , " 199 "

v St. Bani 45 " 43 " , " 88 "

v celé obci 1223 oby.

Ze náboženských: říms. katol. 1050, československé 93 oby., bez vyznání 39, evang. 6, českobrat. 20, židovského 3, řeckokatol. 3. -

Suchý rybník.

Po dlouhých letech vypružen býv xace - roce 1921 rybník na celý rok a celá plocha ponajata s dílci občanismu v Žehuni, Kani a Pšovicku pěstování hospodářských plodin. Prvním suchem utrpěl výnos.

Letý rok 1921 býv velice suchý. Prameny studní vyschly, z plodin hlavně okopaniny daly malý výnos. U obilnin býv sklizeň nadprůměrná.

Pomník
padlým.

Dne 25. září 1921 odhalen ve zdejší obci pomník, padlým
vojínům ve světové válce, který postaven nákladem 10.000 Kč
z dobrovolných příspěvků a darů obce. Slavnostním řeční-
kem byl příslušník Rud. Armády. Místní, Sokolové rozpíval
chorál, Bože věčný, Bože všech, školní děti přednesly pří-
ležitosně básně.

Do majetku obce převzal pomník starosta Jan. Holý.
Úpravou obstarává učitel. sbor se školní mládeží.
Do přední části pomníku zasazeny jímky podobanky padlých.

Jména padlých vojínů ve světové válce ze Zechyně:

Václav Müller + 1886 + 1914.	Frant. Vršovský 1896 - 1916
Frant. Vondruška 1893 - 1914	Rudolf Müller 1897 - 1917
Václav Suchánek 1894 - 1915.	Josef Molíč 1895 - 1918.
Václav Kříž 1886 - 1915.	Frant. Borovička 1894 - 1918.
Mois Dymel 1894 - 1915.	Mois Kukla 1881 - 1917
Josef Luxký 1880 - 1915.	Frant. Šolola 1893 - 1918.
Václav Fiala 1886 - 1915	Frant. Páclt 1897 - 1918
Václav Kukla 1895 - 1916	Eduard Volgmitz 1890 - 1918.

Dne 30. 1. 1921 shořela o 8 hod. večer farářská stodola.

Dne 6. kv. 1921 navštívil její školu škot. inspektor Munxar, aby shromážděným zástupcům všech okolních obcí vyložil význam a potřebu ve vzdělání dětí zřídit měšťanskou školu. Uskutečnění nebylo provedeno proto, že náklad na její zřízení zástupci okolních obcí odpyčeli.

Okrať. p.
st. 126.

Staré české míry polní.

Míry a váhy?

Od zákona od 1. ledna 1876, kdy již všeobecně ve veřejném i soukromém životě měříme délky, plochy i tělesa na metry a jejich části (decimetry, centimetry, milimetry) neb jejich zvětšení, kilometry, ary, hektary. Vážíme na kilogramy a jejich části: dekagramy, gr., decigr., centigr., miligramy neb zvětšení met. cent., luncy. Věci tekuté a souše měříme na litry a jejich části decilitry, centil. a zvětšení hektolitry.

U nás zejména venku dosud stále míry metrické se stále ještě

udržují míry staré, zvláště polní. Posud neobecněl ar, ha, většina hospodáři měří na měrice, korce, jita, hony, sáhy i lokte. Podnes udržují se uctívání velikosti usadlosti, slovy lán, piullán, človkán, chalupa at. s. Neptarší naše zprávy dýimně jmenují jako jednotky plošných měř polních velmi neurčitě jednotky, dědina, rádl, popluží, země. Srději se zřekadní jednotky délkovou i plošnou uctíván býti loket. Káři Čechové měřili vesikarí předměty mírami, které jim pro délku dávalo lidské tělo. Je loho nazývali býti míry: palec, post, před, přest, loket, stopa, ševic, kot, sáh a j. Bohu role, již lze rozali jedním spiczením za jitra, vlastně od rána do večera, a na níž se vysel korce obilí, pojmenována jitra. Lány měly u nás 28-128 jitra, porzději ustalil se lán na 60 korcích či strychu. Se soustavou lání zbecnila u nás délková jednotka lokte, který ovšem nebyl se celí země jednotný. Jeho práva míra stanovena dle lokte zachováního na věži Novoměstské radnice. Práz na 0'5914 m. Lokte jako poměrně malého měřítka nebylo možno užíti při měření polí. Tu užívali naši předkové má větších, zvaných po pale, z níž byla míra původně zhotovena - provazec. Také provazec nebyl hned, co se délky své ustalen. Měřil 32, 42 a konečně 52 lokte. Vdale měření na provazce o jita bylo oblibou měření polí na stáhoný, z nichž stádal se sedm bráz s omni brázdami dělenými od sebe rozhozem tak, že ve dvou záhonech bylo 15 bráz a 60 záhonů. Je do kopy, jichž s počítan na lán sedmý, 10 na lán panský,

11 na lán knížský a 12 na lán královský.

Všichni dělníci měli míru než hony nebo jiter, byt našim před-
kům přel, jenž čítán za 5 jiter a honů. Šelva od XVIII. sto-
letí dosaženo v celí zemi jednotné míry, zejména nákladem
je pražský loket, provazec o 52 loktech pražských, jiter o 3
čtyřecetných provazcích a lán zemský o 102 provazcích čtvereč.

Tento úspěch jednotné míry - Čechách byt zvrácen za
Marii Terezie, která patentem z roku 30. června 1764 onutila nám
míru malá a chudá země Polnozemské, s níž naše země us-
pěšně zápasily až do zavedení měr metrických.

1922.

Umístění
pošty.

krupobiti.

škol.
hospod.

V roce 1922 zakoupen od dědiců Starákovských domek čp. 5
pro krátké umístění pošty za 45.000 Kč.

Dne 30. dubna 1922 porušena naší obec a okolí prudkou bouří
a silným krupobitím, které způsobil na veslových kulturách mno-
ho škod.

Počátkem listopadu 1922 otevřena při zdejší škole, Lidová
škola hospodářská přiměřenou slavností. Škola má poskytnou-
ti mládeži škole odrostlému věku od 14-17 let dalšího vzdělá-
ní pro život. Vyučuje se 10hod. týdně. Japsano bylo 25 chlapců
a 3 dívky. - Období náklad, tj. odměny za zúčtování knadř
Minister. zemědělství a Zemský lidat. Věcný náklad na veslové
potřeby knadř přístolení obec. Žehun, Dobruha, Chotovice die daní.
Obec Žehun se zavázala einovat na pokusnicoví polní ploten část
obecní zahrady, kterou jiter v. s. h. svým nákladem oplodí a udržuje.
Ukončení obec. zavaz. 25. 1/2 1924.

4. prosinci 1923 panovaly kruté mrazy.

Dne 3. února 1924 zemřel v Washingtoně bývalý prezident americký Wilson. Celý národ věnuje mu kvásek vzpomínky, neboť on ve světové válce má pro naši samostatnost nehybnouci zásluh.

Dne 18. června 1924 o 1 hod. ráno střížena byla naše obec i sousední obce Dobšice, Bělá, Lány prudkým krupobitím a přehrázi mračen, které zolaše s poverní části katastru sničily slibnou úrodu skoro úplně. Vichřici vyvoláeny a polámány stromy, na staveních stěhany křtiny i celi stěchy. Před tím následkem větrůch a kválých dešťů zatopena luka, čímž sklizen sen úplně zničena.

V letech 1922-1924 provedena parcelace dvorů Hara Bělá, a Libněves.

Výměra dvorů H. Bělá před parcelací:

Harební plocha	1 1157 ha
role	385 8057 .
louky	10 8897 .
zahrady	4 6566 .
pastviny	1 5632 .
půda neplodná	6 7712 .

Uhrnem 410 8021 ha

4. j. 2.141 83 mēr. Po parcelaci viz st. 57. 129 116 ha.

Čistý kat. výnos . . . Kč. 10. 233. 40.

1923.

Woodrow
Wilson.

Krupobiti.

Parcelace
dvorů.

(viz st. 57.)
a 122.)

Výměra dvora: Libníves.

Třia parcelaci 398.7282 ha, s. p. 2.078.87 m².

Č. k. v. No. 13.136.80 -

Po parcelaci 100 ha.

Klíči oba pozemky

Oleoni
hibitor.

Poněvadž starý hibitor kolem kostela již nedostačoval, posta-
vila obec v roce 1924 obecní hibitor za v^í nákladem 7000 Kč
a k němu dleřidnou silnici nákladem ^{80.000 Kč}. Terenek zakoupen
od polníka Ant. Věsary č. 43. Starý hibitor uzavřen 22. října
1925. Na novém hibitorě pokřtěna p^íni Marie Věkalová 19. ^{III}
1925. K^íbu hibitoru provedl V. Konz, stavitel z Nov. Bydčova.

Vodní
družstvo.
(dodatek na
str. 147.)

Na účelem odvodnění celého katastru zřízena v Žehuni dr^í
"Vodní družstvo". P^íni vodní družstvo provedl melioraci
pozemků - roce 1925 a 1926 nákladem Kč 1.314.728.
Druhé družstvo - roce 1927 a 1928 nákladem Kč 293.000 +

h^íst^íci p^íni

V roce 1924-1925 vystavil spřítelelní a záložní spolek "Žehuň-Kampelická" novou záloženskou budovu nákladem Kč. 175.000 - Stavbu provedl stavitel Ant. Šlejška zřídce Křálové.

V roce 1924 provedla obec celé obci elektrickou síť s elektrizací. připojením na hlavní vedení z elektrárny z Kolína nákladem 42.000 Kč. Připojky do stavení musel provést každý svým nákladem. Transformátor postavil svým nákladem mlynář p. Štěr. Václavík již v r. 1915 na své zahrádě pod mlýnem.

V roce 1925 zaměnil cukrovar Libněvsi desíradní konškovou cukrovarní dráhu na doroz cukrovky z Radovernic až do Libněvsi na do. dráhu. voz. s pohonem parním. Již tam rozšířený a opavený silnice, hráze a mosty.

V roce 1925 byla úroda velmi pěkná. Sklizení radíky častě. Úroda.

Paul Šorm
M. škol. rada

Dnem 1. září 1925 odešel na odpočinek říd. úř. Paul Šorm.
Dne 9. IV. 1925 ustanovena nová místní školní rada, jejíž členové
byli: za úř. škol. ř. úř. Paul Šorm, úř. V. Sandhofs, úř. Cyril Še-
šikov. Za žhurn. Paul Janouch, Amos Volegnek, Václ. Louka.
Paul Haviček. Sáhradníci: Václ. Kidner, Paul Louka, Václav
Beneš. Za Dobšice: Jos. Novotný, starosta a ing. Boh. Kolínský.
Předsedou zvolen úř. V. Sandhofs, místopředs. Amos Volegnek,
školdojcem Paul Haviček.

Volby

Dne 15. II. 1925 provedly se žhurní volby do poslanecké sněmovny
a do senátu. Zapsáno bylo 734 voličů, do senátu 644 voličů.
Výsledky volby: Do sněmovny obdržela strana soc. dem. 138 hlasů,
republickánská 140 hl., komunistická 99 hl., lidová
94 hl., živnostenská 78 hl., čsl. soc. 52 hl., národ. demokr.
9 hl. a Křesť. 2 hlasy. Do senátu: republ. 149 hl.,
soc. dem. 119 hl., komun. 78 hl., živnost. 70 hl., čsl. soc.
46 hl., lidová 22 hl., národ. demokr. 8 hl., Křesť. 4 hlasy.

Mláčnická na návě.

Dne 31. říj 1925 provedeno v obci
sečítání zvířat a napočteno:

53 koní, 689 skotu, 12 ovcí, 168
koz, 488 vepřů, 597 křáteků,
2.626 drůbeže.

Pro celý rok byla počasí příznivá.
Produkce v: 19 pšenice 268 Kč,
19 žita 256 - Kč, ječmene 220 - Kč,
ovsa 200 - Kč, brambor 58 - Kč,
pšená 70 Kč, slámy 45 Kč.

Sečítání
zvířat.

Úspěch hospod.
plodin.

Porodni v roce 1926.

V květnu 1926 počaly velké deště (spadlo 108 2 mm vody)
a dostoupily vrcholu v červnu, kdy spadlo 228 6 mm vody a
způsobily v polovici června ohromnou povodeň, jaké nebylo
pamětníka. Rybník byl vypouštěn všemi splašy i, na omli, naskále.
Úroda na níže položených polích zatopena a zničena. Senož
na lukách zničena úplně.

V červnu 1926 pořádán Páxo „Všescholský sláb“ jehož
zúčastnili se státníci hosti z Ameriky i všech slovanských
zemí.

V roce 1927 uplynulo sedmileté období funkce prvního ná-
rodním shromážděním voleního, presidenta republiky.
K nové volbě došlo 27. května 1927. Zvolen byl zase hned

Povodeň
1926. —

Všescholský
sláb.

1927.
Volba presi-
denta.

prí jurní volbě presidentem P. G. Masaryk. Volily jej všechny koaliciční strany kromě národních demokratů a lidovců. Z opozičních stran volili ke čsl. národ. socialisti, soc. demok. a němečtí soc. demokráti.

Výsledek zvolení přijal bys celou vešgností doma i za hranicemi s nadšením. Na počest opětného zvolení pořádána ve vzdělávací obci slavnost.

Silnice
Žehun. Bani.

V roce 1927 postarala dlouhá léta žádaná silnice Žehun-Nová Bani nákladem Kč.

Nová Bani postřádala veskerého silničního spojení s mateřskou obcí Žehun, kamž vstáti děti školní, musely každodenně za každého počasí, do školství. Při zahřátí státi, opětně se staly báníských občanů, kteří ponoukali je k žádostem o odškodnění i odškodnění od Žehuně.

Volba
starosty

Volba starosty? Dne 16. října 1927 konány ve vzdělávací obci obecní volby. Kandidoval 6 stran. Klasovací listky odeordány 656, z nichž 3 byly prádné, 4 neplatné. Volební ústě 35. Obdržela: strana soc. demok. 239 hlasů - 7 mandátů, čsl. národ. social. 16 hlasů - 2 mandátů, živnostnická 59 hl. - 1 mandát, lidová 66 hl. - 2 mandátů, sdružení občanů 98 hlasů - 3 mandátů, domovníci 111 hl. - 3 mandátů. Při volbě starosty sdružení se obě strany sociální s jednou skupinou a ostatní strany se do dvou skupin volbní. Každá skupina měla 9 mandátů. Volba starosty provedena losem ve prospěch stran lidových. Zvolen

starostow František Vondruška, volník č. 45. Podany rekurs skupinow sociální jako neodůvodněný zamilnutá volba na rotny položena.

Cena obilnin de praž. burzy
- měsíce října 1927:
1 q. pšenice Kč 214-222,
" žito " 218-226, ječmene
Kč. 189-195, ovesa Kč 157-163,
brambor Kč. 25-28.

Penosť pod hráz.

V roce 1928 pro velkí mrazy a množství sněhu muselo být zastaveno ovyčívání na všech školách od 18. 24. února.

Na podzim 1928 konán lov rybníka. Veliké množství ryb, hlavně na šádkách, bylo otráveno výkaly z cukrovaru a zahynulo. Byly zakopány a zasypany vápnem. Celý rok byl suchý, vody málo. Úroda průměrná. Ceny plodin: 1 q. pšenice Kč 180-182, žito 179-185, ječmene 177-186, ovesa Kč. 167-170, brambor Kč. 20-22. -

Na oslavu 10letého jubilea samostatnosti naší uspořádal uč. star. s místní osvětovcou Komise diastopnou oslavu 28. října. Ráno ob. hod. budících, - 10hod. oslava ve škole. Več. div. představení "Světa legionářova".

1928.

Lo- rybníka.

Ceny hospod. plodin 1928.

Žehuš. Chrám sv. Jana

Ostava 28. října.

Dne 2. XII. 1928 konány první volby do zemského a okres. zastupitelstva dle nového zákona ze dne 14. července 1927.

Do zemského zastupitelstva kandidovalo 15 různých polit. stran, do okresního 7 stran. Ti volbi do zem. zastupitelstva obdržela st. republ. 164 hlasů, soc. demokr. 163 hlasů, česl. národ. social. 113 hlasů, lidová 54 hl., komunist. 35 hl., národ. demokr. 13 hlasů.

Do okres. zastup. obdržela st. republ. 164 hlasů, soc. demokr. 208 hl., česl. národ. soc. 67 hl., Komun. 56 hl., lidová 48 hl., živnost. 49 hl., národ. demokr. 23 hlasů.

1929.

Nová místní školní rada. V měsíci dubnu 1929 skončilo 4leté funkční období m. škol. rady a nov. zvolení členové vykonali slib dne 8 května 1929. Členové: za uč. sbor říd. uč. Jos. Kováč, uč. Olyt Přestíkovič. Za žáků: Jan Janoušek, Jan Malý, Václav Malý, hostinský. Za Dobrušku ing. Kolínský. Náhradníci: Jan Kosina, Václ. Růžek, Jos. Kohoutek, vojáků ze Žehuně.

Kruhé mrazy.

V měsíci lednu a únoru napadlo velice množství sněhu (60 cm), a přišly neobvykle kruté mrazy, jakýs od 14. do 19. století zaznamenáno celkem 34. V 20. století byly tyto mrazy proniciví. Vě xaději obci zaznamenán největší mraz dne 11. února 1929 a to - 35°C.

Vedle republiky nastal nedostatek uhlí, poněvadž doprava na dracích na mnohých místech následkem sněhových vání a krutých mrazů byla znemožněna, na jiných místech násled.

kem omrzlin u zaměstnanců vůbec zastavena. Největší škody způsobily by mrazy na zvěř, plodow a ovocném stromoví. V celém okolí zmrzly všechny stromy ovčakové, ale i ostatní stromy ovocné, zvláště švestky. Při ozdobných stromy a keři zničených čení na polích, sněhem přikrytím, mrazy celkem neuškodily, takže úroda obilní byla dobrá až velmi dobrá a také výborně sklizena, poněvadž léto bylo neobyčejně horké a po celou dobu žní téměř ani neopadlo.

Poněvadž bylo velice mnoho sněhu, očekávaly se jarní velké povodně. Lea na rybníce by 80cm silný. Úřady činily ochranné přípravy. Ale sněh pomalu roztál a jarní vody byly menší než jiná léta.

Dne 4. července 1929 uviděl o celé republice hrozný ohlazen, který ohlazen. způsobil i celé republice nesmírné škody. Stromy, keřovníky, věže, kotelny, komíny byly zničeny, celé stromy daleko odneseny, mohutné stromy a celé lesy vyvráceny. U nás největší škody, zničené na Kladce a Pardubsku.

V roce 1929 vláda vybral zavedl u nás zlatou měnu a tím zavedení dokončil dílo o vytvoření samostatné č. měny. Zavedení zlaté měny nebylo u nás spojeno se žádnými majetkovými přesuny, neboť bylo pouhým vyjádřením koruny ve zlatě. Dosud byla hodnota koruny vyjadřována poměru k dolaru, a ne 100 Kč platil 2.96 dolaru, což rovná se své hodnotě 4.489 zlatá. Provedením opatření je ona nyní koruna zabezpečena.

Oprava kostela. Zdejší farní kostel a věž byly již po mnoha letech v velmi špatném stavu, zvláště báňovitá starobylá stěška věže byla již tak poškozená, že hrozila sesutím. Kusy plechové krytiny při větru sblhávány a roznášeny po celém okolí chrámu. Z nářízení úřadu přikročili ozdrivatelé konečně k opravě. Na podzim 1928 postaveno lešení a v měsíci červenci 1929 přikročeno k opravě celého kostela a věže, xdi hřebírovnická a kotnice. Stavba a opravy dokončeny v r. 1932.

Opravy provedeny za podpory pakona a památkového úřadu, aby původní xár stavby byl zachován.

Před starou kovárnou čp. 22 před vyhořením.
Mistr Rudolf Ševčík.

jména starostů obce Žichovů pokud a dále zjistit :

1845 úřadová vyhledáv Jiří Šapák
 " 1854 " představený Gotthard Kukla 44.
 " 1861 " František Vaníček
 " 1876 " Jan Kukla 44.
 " 1877-1879 " Jan Šapák 47
 " 1880-1882 " Jan Kukla 44.
 " 1883-1889 " Jan Šapák 47
 " 1890-1898 " Frant. Vaníček 45
 " 1898 " úředník starosta Václav Koníček 44
 " 1898-1905 " starosta Frant. Šapák 47
 " 1905-1909 " Václav Novotný 29
 " 1909-1910 " úřad. radní Josef Vaníček 44.
 " 1910-1918 " Frant. Louka 31
 " 1919 půl roku " Anot. Koljník 44
 " 1919 " Frant. Slavíček 43
 " 1920-1927. " Frant. Molíč 44
 " 1927 - 1940 " Frant. Lenarůska 45.

dena obilí:

19 pšenice 164-172 Kč, 19 žito 123-129 Kč, 19 ječmeno 138-155 Kč, dena obilí
 19 oves 110-118 Kč, brambor 22-24 Kč. (dle pražské plodinové 1929.
 burzy z měsíce října)

Dne 20. září 1930 provedeno v celé republice seřazení ovocných
 stromů, aby se zjistily škody způsobené mrazem v roce
 1929. -

Starostové.

Starostové
 pohroma
 ovoc. stromů
 1929.

Zjistěno, že zahynulo	^{24 kusů} 343 jabloní,	zůstalo 620 jabloní.
"	202 klušní,	259 klušní.
"	134 křešní,	54 křešní.
"	1902 švestky,	380 švestek,
"	136 sliv,	112 sliv.
"	5 meruněk,	2 meruněk,
"	75 klasových ořechů,	41 ořechů,
"	180 rybízů,	2224 rybízů,
"	87 angreštů,	94 angreštů,

Vě Staré a Nové Báni odumřelo 153 jabloní, 11 klušní, 67 křešní, 1605 švestek a 279 klasových ořechů.

1930. V uplynulém roce byla zima velice mírná, mázy slabé, sněh téměř nezůstalo ležeti. Jaro bylo velmi časně a ovšem hospod. plodin příznivě. Léto bylo abnormálně teplé (červen) a suché. Ke začátku obci dostupila teplota ku konci června (ve větru) 30°C.

Poplatek za osvobození.

V měsíci lednu 1930 konaly se Naagu L. vani reparační porady, na nichž se jednalo o definicionní úpravy platebních povinností jednotlivých států z mírových smluv. Vyšší předepsaných poplatků pro naši republiku celou veignost velice přehrápila, neboť velká většina obyvatelstva neměla ani tušení o našich závazcích a proměnění situace za hranicemi.

Naše republika má platit po 3⁷ let roční 10 milionů marek, čili 10 milionů Kč jako tak zvaný „poplatek za osvobození.“ Získali jsme nárok samostatnosti, ale také nám přišlo

válečné dobrodružství, jež jsme nerozpouštěli, hodně draho.'

1930.

Vládním nařízením ze dne 26. června 1930 provedeno v republice 2. sčítání lidu dne 2. prosince 1930 podle zákonu ze dne 4. prosince 1930.

Sčítání
lidu.

Sapočteno: v Žehuni a 219 domech 833 oby., v Hl. Bani ve 4 domech 60 oby., v Nové Bani. Společně 226 obyvatel. Celkem 1129 oby. Koli posledního sčítání ubylo 99 osob.

Ole pěst. plodinové burzy platilo v měsíci říjnu 1930:

Cena obilí
1930.

za 1 q. pšenice Kč 128-133, 1 q. žito 86-89 Kč, 1 q. ječmene Kč 128-135 Kč, 1 q. ovsa 90-96 Kč, 1 q. brambor 19-21 Kč.

Při předložení vyměřování pro regulaci Odlehu zjištěny tyto zánamy: Nejvyšší místo rybníka je při hrázi u pohrubu a leží 202 m nad hladinou mořskou. Tam jest výšok Odlehu a hloubka rybníka je v těch místech 6 m. - Normál jest 203-509 m nad hladinou mořskou.

Nadmorská
výška.

Výška nad mořem na Kvačnickovi hospodě je 208-9477 m, na domku Jana Koriny čp. 176 je 206-9359 m, v Dobroslavě u Řeháků 200-3417 m.

Úpád náhonu kolem rybníka od Zbrani k Žehuni činí na 1000 m pouze 25 cm, tj. 4/8‰.

Ole pěst. plod. burzy v Řevu platilo v měsíci říjnu 1931.

Cena obilí

za 1 q. pšenice 142-146 Kč, 1 q. žito 136-142 Kč, 1 q. ječmene 122-132, 1931.
1 q. ovsa 101-112 Kč, brambor 25-27 Kč.

Odvodňo-
vání.
pokrač. ze
str. 135.)

I. vodní družstvo odvodnilo celkem 25² ha půdy. Projekt vypracoval techn. odděl. zeměd. rady. Práce provedl p. Vendelín Dvořák z Sárubic. Družstvo obdrželo 50% subvence zemi a státní.

II. vodní družstvo odvodnilo celkem 48² 28 ha na katach. u ryb. nika, "La Heblou skuhov" a v. Lázeňovi". Na tento projekt obdrželo družstvo subvence 25% státní a 20% zemských. Projekt vypracoval techn. odděl. zemědělské rady. Práce provedena ve vlastní režii za dozoru p. odbo. rady ing. Janovce.

Hlavní odpady odceny. Vědkovým přikopem je hloubka 40 cm. Vstup byla tvrdá hlína, která musela být sháněna odstředem. Pozemky sousedící s Katalaskem choťovským odvodněny s jejich projektem. Jiné je celý Katalask náš odvodněn. Zbylé části odvodněny soukromníky.

Ze starších časů odvodňování zde pozemky po starém xpůsobu přikopy otevřenými i přikrytými upravenými ze sklopených kamenů xanpanými skřárou. V pamětní knize xodu káclavku je zapsáno, že tehdejší majitel p. Mojs Káclavík, xoco 1861 kladl trubky na polích u cesty Býlinské, což stálo k. 130 p. r. c. Od vyházení přikopů a polování a zahorání trubky platilo od sáhu 8 k. r. c. Trubky kladl Břicháč z Bpolan. Trubky xzměři malých i se xpoj-
mami přivereny z Nocho Dvora tisíc x a 12 p. r. c. Dale tak trubky xat k. v roce 1862 200, a v 1868. 460. Rovněž tak činili jiní sousedi. Zbytky těchto klativodů vykopány při posledním drenování u dvora a v. Línika" a na polích mlynokých.

Stodola Vondruš Kova 33.

Dne 13. března 1932 konány v
Žehuni obecní volby. K volbám
kandidovalo 8 stran. Ze 337
oprávněných voličů účastnilo se
volby 672 voličů. Každých lístků
odečteno 661. Tělební číslo 35.
Jednotlivé strany obdržely hlasů:

Obecní volby.

Místní domovina 199 hlasů - 6 mandátů, čsl. národní
soc. 94 hlasů - 3 mandáty, Mučení občanů a domkářů
(Kaly-Tomášek) 100 hlasů - 3 mand., živnostníci 70 hlasů -
2 mandáty, fašisti s lidovci 75 hlasů - 2 mandáty, sdružení
občanů (Janouch) 42 hlasů - 1 mandát, občané - Žehuni (Kamina)
52 hlasů - 1 mandát, domkáři - Žehuni 28 hlasů - 1 mandát, soc.
Volba starosty vykonána dne 20. dubna 1932. Při této volbě
sdružili se všechny strany občanské v jednu skupinu a
čsl. soc., a sdružení občanů v druhou skupinu. První sku-
pina měla 12 mandátů, druhá 6 mandátů. Menší sku-
pina vyhradila si I. náměstka starosty a zvolen p. Antonín
Tomášek. Starostou zvolen opět p. Frant. Vondruška, p. 45.

V roce 1932 zrušen a rozbourán cukrovar - Libničosi.
V roce 1931 odbyla poslední kampaň. Zrušení cukrovaru kvůli
následkům finanční krize škol. Na mezdách úředníků a dělníků
vyplaceno ročně až 2.000.000 Kč, které zůstaly v zápisu osadách,
kvalitní zaměstnanci propuštěni s malou náhradou a hlavní
daňová základna Dobie, ale kteří v byt vydání na škol p.

Zrušení
cukrovaru.

Danová základna - po 1930 byla Dobruška 52.531 Kč.
Žehum 16.145 -

Ze nich na škol. výpočet zaplatil Dobruška 14.709 Kč, Žehum 4521 Kč.

V roce 1932 (tedy po zrušení cukrovary) byla danová základna
Dobrušky 9.517 Kč, Žehum 17.612 Kč. Ze toho platí na
školní výpočet Dobruška jen 5.191 Kč a Žehum již 9.607 Kč.

Zrušení cukrovary učiti země, okres, obec, osady poplatníci.

Ole směníc část plovinní kurovy - Kasa platilo se směníc žijnu
1932: 19 plovinní Kč 141-153, žida Kč 95-103, ječmeno Kč 80-88,
ovsa Kč 70-74, brambor 20-24.

Vina pěstelo se u nás hojně, jak podnes čelná pojmenování
svědčí. V žití nové vinice ^{nad Paní} nárůst x 1502 krát. Komora
hytmanovi chlumeckému. Na vřohu na rybníkem žehum-
ským země k vřidání vinice dobrá a příhodná jest. Ko-
lo, jaké by po žitích bylo, zpravidla dělají a dávají vini-
ce k vřazení na 30 stýchů změřiti, rozkaš křečty dělají
a my časné dobrých viných parenic z jara vřadíme.
Vědte toho mívají sousedé i obce své vřeti, menší vinice.
Vino se hojně pilo. Platilo se žitím domáckého vína za groš.

dena obilí
1932.

ze sb. St.
zabývaní vinice
na Paní.

(jaro. chlumeck)

Dne 1. srpna 1927 bylo tomu 100 letů, co byla odevzdána veřejnému provozu první železnice. Železnici postavil inž. F. A. Gerstner, syn zakladatele vso učení technického. Byla to kati vedoucí z Českých Budějovic do Lince, dlouhá 129 km, pohon koňský. Části této kati bylo pak použito jako spojek pro železnici parní. Ale na kati za Budějovicemi je nová železnice uchytila, takže zbytky původní kati jsou někde zachovány. Žle části jsou pečlivě ošetrovány na památku první železnice kovářské.

Památky ty mají také polovidi, že první evropská dráha vznikla na půdě našeho státu.

16. 8. 1934

Fr. Šorm
a. j. Šorm

Kronika osirela

neboť neležel dlouze, kronika
toto pamětní kniha, všeobecně
vážený a milovaný sedmdesát
letý pan učitel v. v.

pan učitel
Šorm
+ 28. 7. 1935

František Šorm

opustil navždy toto svoje di-
lo, které s tak velkou pil-
láskou a vytrvalou peči-
lostí spisoval, aby dne
28. července 1935.

následoval svojí milova-
nou manželku, kterou s
příkladem oddanou láskou
po mnohá léta s její těžké
chorobí se vzácnou oběti-
vostí ošetřoval

Snad právě proto, že obšel vstěrem svůj zřetel ke zjavotnému stavu své „maminky“, nechal dosti své ho vlastního, bať na lehkou váhu, a tu u patk masitné potlačovaná nerolnost, kterou posledni čas pocitoval, projevila po úmrtí paní řidiči takovou měrou prudce, že musel být odvezen dne 18. června do nemocnice v Král. Městci a nemohl se tedy v roli, tomu všemu žalu ani gúciastniti pohybu své milo- vane choti.

Kdalo se, a všichni jsme pevně doufali, že se pan řidiči v brzkou pozdraví a vrátí zas do svého úkuluho, žehušského domečku, mezi své přátele a bývalé své žáky, mezi nimiž po tak dlouhá léta rád žil a upřímný podíl bral na jejich radostech i stras- tech, tak jako i oni ho upřímně ctíli a milovali. Náz- dy se již těšil na něho a jeho veselé, gertorné rozpráv- ky. Proto překvapila a dojala kde koho v žehušce i sice smutná novina v pondělí 29. července se rozšířila, že pan řidiči Loim předchazejícího dne o 22. hodině v nemocnici v Král. Městci skonal.

Jak veliké oblé se jasně těšil, o tom stý- řala jasné svědecké neobyčejné velká účast smuteč- níků hostů, kteří nedávce zlatěnosť, přijeli dne 31. července, aby se o 14. hodině rozloučili se zvěčnělým v krematoriu nymburském. Více proctěnými slovy ocenili jeho zásluby a s ním se rozloučili jeho býva- lí žáci, školští jednota, obec žehušská, učitel- stvo žehušské i celého okresu, mnohé instituce kulturní a svěťové ba i jeho bývalí spoluzáci

z nádelekeho ústavu v Jičíně, kteří se přišli rozloučit se svým
dobrým, milým kamarádem Františkem. Jakkoli se tímto
poslový pohřební obřad velmi prosoluzoval a byl pozůsta-
lé dcery (považ. za ríd. míst. stoly Kozáka) a obou synů nřdy gno-
vu jitiřil, stýkaly tyto projevny pozůstalým útěchy aspoň
vědomím, jak velké obřité se jejich zvěčnělý, pečlivý
otec těšil a že jeho jasna památka bude dále žiti
v srdcích velkého počtu jeho upřímných přátel, tak že

Kdo v srdci žije - neumřel.

Pan řídící Šorm postavil si krásný pomník této
pamětní knihou, pro kterouž sbíral s nevšední pilí a ser-
voval kusé, svěstkové nalezající se zprávy. Mnoho mate-
riálu měl ještě připraveno k zpracování, zejména
hodlal též sestaviti rodopisy rodin v žehušni uscolých
na základě matričních výpisů z matrik žehušské fary,
jež psal téžto náskui svého času za týmž účelem již
až téměř do konce 18. století byl vyřsal. Tato zásluž-
ná práce nemohla býti panem řídícím tolužil již
vykonána a čeká tudíž na pokračovatele těchto pa-
mětí.

Všakerou obsáhlou práci jejíž plochy jsou uloženy
v této knize, konal pan řídící Šorm z lásky k obci žehušské,
s kterou také užce rosl, jakoby jejím rodá-
kem byl. Konal ji nezištně a zdarma a jrouním
jeho přáním bylo pouze, aby obec žehušská oapla-
tila lásku láskou a z vděčnosti za tuto práci

jaložila částkou ar. Kč. 2000.- fond "Františka Šolma", z něhož by se každoročně o vánocích dostalo nejnutnějšího oděvu nejchudším dětem jehuňským.

Při Břku, je ľudemoci obec splníš toto stromné prá-
ni registruého zvěčnělého svého občana a prvého
kromědře.

Řáči 1935. Josef Študy rovárně
Pechy.

L. P. 1933.

Počasi.

V tomto roce za múně ximy přeximovaly oximy
celkem dobře. Žně ani plastro nijak neupřela. Sněhu
v ředjší krajíně napradlo málo. Janí práce na po-
lich byly vykonány včas - řepa cukrovka sázena ome-
zeně dle stanoveného kontingentu, t. j. 75% podle dří-
víšim litiím.

Uroda.

Uroda obilnin, okopanin i pšenin byla usproko-
jující. Žně začaly normálně v druhé polovici červn-
ce, průběh byl příznivý. Věcho ovoce uodilo se do-
stalek, ale stromoví nemůže se po katastrofě v ří-
mí 1929/30, kdy se $\frac{3}{4}$ promrzlo, stále se vzpamatovali.

Stavby.

V osadě N. Bání postavil noví domovní stavení
č. 68. Rudolf Maršinek.

Požáry.

Vyhořelo i s mládkem domovní stavení č. 152, jehož
majitelem byl Jan Kukla. Ačkoli panoval velký vítr,
přece se hasičům po úmorné práci podařilo zachrániti
ohoření sousední stavení č. 106. Požáry zásochy obilí a

puce. Škoda činila 17.000Kč a byla hrazena pojistovnou. Domek byl znovu postaven. Téhož roku vyhořelo ještě č. 222., patřící Josefu Plachému a při něm zámečnická dílna. Škoda obnášela asi 25.000Kč. Stavění bylo znovu postaveno a potom prodáno v osídkuční dražbě. Koupil je Josef Vosáhlo ze Strání.

Obec Žehuň koupila 24/4. l.p. les „Kozí hůra“ ve výměře 28ha 29a 23m² za 32.000Kč od panství chlumeckého.

Majetkové
změny.

Pšenice prodávala se podle jakosti za 120-130Kč, žito za 80-90Kč, ječmen za 100-105Kč, oves za 70-75Kč. Za seno platilo za 1q 40-50Kč, za slámu 20Kč. Měk dříví šál 65-70Kč. Hovězí dobytek podle živé váhy prodáván byl kg za 3-4Kč, vepřový dobytek za 7-8Kč.

Ceny plodin.

Toho roku narodilo se 19 dětí, sňatků bylo 9, umřelo 11 osob.

Obyvateľstvo.

Do zdejší četitřídnní školy, k níž jsou přiškoleny i Dobšice, bylo zapsáno 220 dětí, z nichž docházelo do místní školy 186 žáků, do měst. škol jinde 32 a do gymnasia 2 žáci.

Škola.

Lidová škola hospodářská měla ve 2 ročníkách 34 žáky.

Při obecní škole je knihovna pro žáky a má 555 knih, knihovny učitelů knihovna čítá 353 mazky. Též lid. škola hospodářská má svou odbornou knihovnu. Podle zákona ze dne 30. ledna 1920, č. 80 Sb. z a nař. a vládního nařízení

Knihovny.

ze 17./II. 1932, č. 169 Sb. z. a n. má býtli v každé obci zří-
zena veřejná obecní knihovna. Úkol veřejné obc. kni-
hovny plní u nás knihovna Občanské besedy. Je u-
místěna v škole a obec na ni přispívá 500 Kčs ročně. Po-
čet marné literárního roku činí 1006. Členů bylo 54,
výpůjček 1625. Knihovnicem byla p. učitelka Otí-
lie Tršticková.

Ornitor a
sábarmí činnost

Sbor dobrovolných hasičů sešel 1 divadlo, 1x vystou-
pil na veřejném cvičení a pořádal 3 tanění zábavy.

Těl. jednota Sokol uspořádala 4 divadla, 4 přednášky,
2 slavnosti, 1 besídku, 1 vzdělávací film, 1 noc a 2 tanění zá-
bavy.

Místní osvětlová komise provedla se spoluprácí všech
korporací slavn. 7. čtena v den narozenin presidenta Ma-
ryka a 28. října a 1 přednášku s výtěbnými obrazy.

Škola hrala pro děti loutkové divadlo a uspořádala
1 dětské divadlo.

Radio.
Telefon.

Radioných koncesí přihlášeno u přetor. úřadu 59, telefon-
ní úřadovny 4 (Kampelická, čtrnáctá káma, mlyn a sídelky).

Danová pákladna naší obce činila 16.240 Kčs, přirážky
obecní byly 200%.

Spolky

Spolkový život soustředěn byl v těchto spolcích:
Těl. jednota Sokol, sbor dobrov. hasičů, rybářský klub,
fotbalový klub, občanská beseda, dorost republikánské
mládeže.

Politické
smery.

Posle politického přesvědčení byli občané členy místní
organizace republikánské strany čsl. venkova, sociální demo-

kratičké, národní sociální a řemeslnícko-živnostenské.

Hospodářské
poměry.

Ve světové válce poznaly všechny státy, jak důležitá je pro zásobování armády i obyvatelstvo v zázemí, aby nebyly odkázány na dovoz surovin i průmyslových výrobků z jiných států. Z té příčiny vyjala se pásada býti soběstačným. Následek toho nyní je, že každý stát zavádí nová sdružení průmyslová, zlepšuje výrobu, zvyšuje výnos polních plodin a omezuje dovoz výrobků a požívatin z cizích států. Zavedením strojů, zlepšením výrobních metod docílují se velké výroby, nastává rušení menších podniků, propouští se dělnictvo, vzniká nezaměstnanost a nemožnost vydělku ve všech oborech práce tělesné i duševní. Věroobem se tomu říká hospodářská krize. Nezaměstnanost začala nejříve v průmyslových střediscích, ale pomalu se šířila i do vesnic. I v Želuzi máme po zrušení cukrovaru nezaměstnané a pošet jich vzrůstá. Zasahuje stát a vyplácí podpory peněžité a zavádí stravovací akce. Přidělují se mléko, mouka, brambory, uhlí. Nejlipsí-li se poměry, i v naší obci musí se přikročit k pomocným akcím. Doufáme, že příštím rokem bude lépe.

L. P. 1934.

Pésni.

Ltosi ni zima mela klidný průběh. Mexlo dosti cilelně a na sucho. Sněhu bylo málo a tak země neměla pro jaro dosti vláhy. Když potom v květnu a červnu skoro vůbec nepršelo, tráva na lukách nenarostla, takže senosic byla velmi slabá, stavy řádné. Jele a lucinky starší hospodáři skemili na peleno, na zimní se usušilo velmi málo.

Žně.

Žně začaly počátkem července za sucha, které trvalo i v srpnu a září. Všechno obilí bylo nízké, klasy někde ani nevymetaly. Ječmeny nebylo možno ani do snopů svázati. Žito se namlatilo málo, ale bylo výborní jakosti. Pícky i stodoly byly prázdnotou. Nebylo sena a slámy velmi málo. Typu koncem září kochu namoklo, že se mohlo aspoň zasít. Úroda bramborů a ukrovy - 50-52 g pro korei - na to sucho byla ještě ušlechtilá. Ovoce suchem skoro opadalo a bylo velmi červivé.

Obilní
monopol.

Poměry na obilním trhu byly velmi rozhořčené a proto zaveden byl obilní monopol vládním nařízením ze 13/7. 1934, č. 137. Zřízena byla obilní společnost, která jediná byla oprávněna všechno obilí od rolníků kupovati a dále prodávati. Ceny na každé obilí byly pevně stanoveny a rozlišeny dle jakosti a podle doby dodání a tak měl každý rolník jistotu, že své obilí prodá a za jakou cenu.

Ceny obilí v srpnu 1934: pšenice 164 Kč, žito 125 Kč, ječmen 125 Kč, oves 112 Kč. Tyto ceny po měsících sloupaly až do června 1935 u pšenice až na 182 Kč, u žita na 140 Kč, u ječmene na 135-50 Kč a u ovesa na 124 Kč. Za 1 q sena se platilo 50-60 Kč, za slámu 30 Kč. Ceny dobytka stály jako loni.

Ceny.

Harby:

V Žehuni postavil novou vilu č. 226 Jan Čura, řel. zářezník v v. a v Nové Báni hajnář v v. Frant. Zvěřina domek č. 69.

Požáry.

Vyhořelo domovní stavení č. 162, majitel Frant. Šan-
da. Škoda obnášela 10.000 Kč a byla kryta pojištěním.
Domek byl znovu postaven. Požárem poškozeno sta-
vení Josefa Najmana č. 137. Škoda 12.000 Kč. Byl po-
jištěn a domek opět postavil. Toho roku vyhořela
jiště obecní dílna a domovní stavení č. 204, ná-
ležející Frant. Lafářkovi. Shořely stroje, zařízení, ná-
soby součástí a jízdní kola. Škoda obnášela asi
22.000 Kč. Byl pojištěn a budovu znovu postavil.
Hasení u všech požárů účastnili se hasiči ze Žehuni.

Vekostatek St. Báb koupil Josef Hareček a Věleně od
društva soc. demokratického za 2 mil. 300 tisíc Kč 1/5. 1934.

Majetkové
změny.

V tomto roce narodilo se v Žehuni, Nové a Staré Báni
11 dětí, umřelo bylo 11 a uzavřeno 4 sňatky. Dne 2/3.
zemřel stáří lékař dr. Karel Zinner. Písto ze obecní úřad
ihned uzavřel v novinách výzvu, aby se Žehuni usadil
nový lékař, zůstala obec bez lékařů až do 16/12., kdy přistěhoval

Obyvatele.

se do Žehuni nový mládežník Alexandr Olitas, ruský emigrant a Konstantinovskaja, z gubernie donská a položil si zde svou evidenci.

Knihovna
a
ovčárna.

Obcí knihovna čítá 1015 svazků, čtenářů bylo 41 a výpůjček 2138. Knihovnicem bylo učitelka Jiřina Kvasničková. Knihovna učitelská má 399, řádková 581 sv.

Hasičský sbor během roku seřádl 1 divadlo a pořádal 5 tančnických pářů, 10 kol 5 divadel a 1 pro mládež, 2 slavnosti, 4 přednášky, 1 besídku a 1 tančnický pář.

Oslova 7. čtenářů a 18. čtenářů konala se společně se sedmi místními ovčáři komise.

Radiových koncesí bylo v celém okrese našeho pracovního úřadu 84. První radio měl p. 1926 p. učitel Karel Klučka.

Auto.

První motocykl koupil si p. 1925 Frant. Kvasnička a byl měl v p. 1932 i první auto. V roce 1933 bylo ve vsi 1 auto, v roce 1934 již 4 osobní auta.

Tančí.

Tančová základna činila 16.924 Kč, obec přirážky 200%.

Škola.

Školou povinných dětí bylo 226, z nich chodilo v Žehuni 193, do míst. škol 31 a do gymnasia 2 žáci.

Nové stromy.

Rozhodnutím obec. zastupitelstva umožněno vysázení po vsi ovocní stromy a javorů. Stromky nasázel Josef Kukla a č. 144. Vysázeno bylo 123 kůstek, 50 příchů, 91 švestka, 64 javorů a 7 lip, celkem 335 stromů. Nechtě rostou ke okrasě naší obce a pro radost všech, kteří mají stromy v lasech a uctív. Stromy koupěny a vysázeny na náklad obce.

Učebný sbor uspořádal pro chudší školní mládež vánoční nadílku s buzdhou a rozdílno bylo šatstva a obuvi za 646 Kč. Občané kromě peněz darovali též cukr, mouku a různé části oděvu. Sbráno bylo též dětské divadlo „Miluška“ a ústý vývěšek 218.70 Kč dán chudším dětem na školní výlet.

Nadílka.

Letošního roku konal se výlov rybníku v měsíci říjnu a trval po celý týden. Vyloueno bylo 312 g kapří, 57 g štik, 32 g línů, 27 g okounů a 7½ g úhořů. Zaměstnáno bylo 40 lidí. Diváci sjížděli z dalekého okolí a čítalo se jich na 5000. Též uční školy přijely podívat se na tento jedinečný lov. Život a ruch kolem rybníka trval ve dne i v noci.

Výlov rybníka.

L. P. 1935.

V tomto roce byla zima jako loňského roku. Mírná, skoro bez sněhu. Malé přehřívky ke konci zimy nestačily napojiti zemi, aby měla zásobu vláhy pro další měsíce. Oblí přezimovalo dobře, rovněž tak i ovocní stromové a květy na polích i v lesích. Dne 17/2, řádila prudká vichřice a citelně poškodila někde střešy a stromy. Náhlá obleva a púval horoké vody způsobily zátopy. Na rybníce utíhl se veliký kus ledu a s velikou prudkostí narazil na malou kavenku, kterou rozbil. Voda vyprouštila byla všemi splavy. V jarních měsících trochu pušelo a sdálo

Pozásí

se, že úroda na polích bude velmi pěkná. Zvlášť bujně rostly pšenice a bylo třeba je přezímat. Jarní práce za pěkného počasí se vykonaly velmi pohodlně a pěkně. Přemý krásně odkvětlý a slibovaly velkou úrodu ovoce. Bohužel krásné naděje na bohatou žitv na polích, na lukách i v zahrádkách se neplnily. Poslední dětiček ke konci května růstal a pravdu poslední, neboť potom růstalo bez dosti uhlíků a podzim. V příštím roce aspoň po žních narostly omáčky, hořčice, hrách, ale letos nebylo ničeho. Obilí růstalo u země, skoro nevymetalo a po žních smutným okem díval se hospodář po původní stodole. Něhdo shledil selva to, co zasel. Seno nebylo skoro žádné, jetile a lucinky raschly a bylo po otavách. Se shromážděním ovoce spadlo, zelenina nenarostla lépe. A když se začaly sklízet brambory, už bylo jasno, že bude letos bída. Poč ke-
že byl jeden nebo dva brambůrky a tak i sklizeň růstaly původní. Lukovka byla též velmi malá a dala po hektaru 50-55 q. Loni bylo pl, ale letos daleko méně. Mnohý hospodář musil rychle odprodati dobytek, aby stačil spláti se příštího jara.

Ceny obilí.

Obilní monopol stanovil výkupní ceny obilí dle jakosti, výkupní stanice Praha takto: za pšenice 147-166 Kč, za žito 123-126 Kč, za ječmen 100-125 Kč, za oves 108-114 Kč.

Stavby.

V Lichově postavena byla krásná nová vila u rybníka č. 227. Postavil ji Václav Ouský nákladem 140.000 Kč.

Tále postavil si na výměněk menší domek č. 228. Frant. Konvalina.

Požár.

U domovního stavení č. 37, patiči Frant. Kysilkovi, vyhořela stodola. Shodily hospodářské stroje a pasoby píce. Škodou 11.000 Kč byla kryta pojištěním. Stodola byla znovu postavena. Při hasení byli hasiči ze Žehuně.

Obzvláštní.

V tomto roce narodilo se u nás 10 dětí, umřelo 12 osob a uzavřeno bylo 9 matrik. Po sedmiletém působení na adyjsi škole odstěhoval se na pensi do Pelhůnova říd. uč. Josef Novák. Byl velmi oblíben a občané se s ním dobře loučili. Po něm ustanoven byl za ř. uč. od 1. 9. Josef Taltyš.

Ukončení.

V žehunském rybníce utopil se při koupání syn rolníka z Bradčan Josef Novotný.

Vyučováno bylo v 5 třídách celkem 157 dětí, do měšťanské školy chodilo jich 38, do gymnasia 1. To lšk. bylo započato 39 žáků, učilo se ve 2 učeniších.

Škola.

V měsíci březnu otevřela veřejná ambulance MUDr. L. L. Loja Olšasová. Komu toho dojížděl do Žehuně veřejná lékařská f. Formánek z Hl. Měste.

Veřejná lékařská.

Knihomna obce měla 1061 knih, 42 čtenářů a výpůjček 3150, knihomna pákovská měla 603 knihy, učitelská 403. Hasičský sbor schvál. 1 divadlo, pořádal 2 slavnosti, 3 taneční zábavy, Lokol hl. 5 divadlo pro velké a 1 pro mládež, uspořádal 3 slavnosti, 4 přednášky, 1 taneční kurs, 2 besídky, 1 taneční zábavu a měl 2 pravy pohotovosti. Oslava 28. 10., 7/3. a 6/4 konána byla osvětovou komisí spolčení s ostatními korporacemi.

Knihovna.

Radio

U poštovního úřadu přihlášeno bylo 96 radiových posluchačů, 4 účastníci telefonů. V osobních aut bylo 7.

Vaně

Vanová základna činila 16.873 Kč, přírůstek obce 200%.

Volby

Dne 19. května konaly se volby do národního shromáždění. Všechny oprávněných voličů bylo 780. Z nich volilo do poslanecké sněmovny mužů 371, žen 409, do senátu celkem 691, mužů 329, žen 362.

Politické strany obdržely hlasů: strana republikánská 167, do senátu 159; soci. demokratická 83, do sen. 76; nář. sociální 115, do sen. 99; komunisté 48, do s. 41; lidová strana 60, do s. 53; němeč. zemědělc. 1, do s. 4; čimostenská str. 87, do s. 72; Henleinova str. 2, do s. 2; fašisté 117, do s. 106; sjednocení 37, do s. 31.

Dne 26. května byly volby do zemského a okresního zastupitelstva a strany obdržely hlasů: strana republikánská ^{zem.} 170 - ^{ok.} 149, soci. demokr. 70 - 70, nář. soci. 117 - 112, komunisté 58 - 59, lidová str. 53 - 61, čimost. str. 79 - 81, Henlein 3 - 4, fašisté 87 - 86, sjednocení 29 - 31.

Prezident
T. G. Masaryk.

Dne 14. prosince vydal se náš první prezident T. G. Masaryk úřadu prezidentského zedraovních důvodů. Jeho stálým sídlem zůstane Lázně. Přijeme mu všichni z upřímného srdce, aby zůstal ještě dlouho mezi námi.

Volba nového prezidenta konala se ve středu 18. prosince. Při volbě obdržel se 440 hlasů Dr. Edvard Beneš 340 hlasů, tj. o 70 hlasů více než činí 3/5 platných lístků. Jeho zvolení přijato s jásotem po celé republice.

Nadílka

Učel. sbor uspořádal pro chudé děti vánoční besídku

s medilkou. Různým šatstvem a obuví poděleno bylo 64 dětí. Škola po obci vynesla na penězích 1302 Kč a mnoho kusů obuvi, šatstva, prádla a ušití pohřbírní. Nového šatstva a bot nakoupeno bylo za 1417 Kč. Kromě toho při benedikci všechny děti dostaly čaj a zákusky. Děti měly z dávkou velikou radost a jejich radosti křísí se podíl i všechni učitelé.

L. P. 1936.

Pozadí

Zima tohoto roku byla velmi mírná. Mládež mužila ani sáňkování ani bruslení. Solva napadlo trochu sněhu, roztál a bylo bláto. Teprve v únoru zamrzl rybník tak, že se mohlo ledovat. Řekník Jos. Komvalina měl velkou daru, že zůstane na leto bez ledu. Za 4 dni měl lednici plnou a už také ledový průtok pod úhlým vřetem zmizel. Přesto, že byla zima mírná, trvala až do konce března. Teprve v dubnu začalo se na polích sít. Orimy přezimovaly velmi dobře. Tě zvěř se dobře dařilo. Lásčným drobným dětem na nuznostou zimu přijala pánka mnoho vláhy a po prve za 2 roky tekla voda z drenáží. Jaro bylo na polní práci velmi příznivé a na polích je vše jako v zahrádkách. Ovoční stromy jsou obaleny květem a slibují bohatou úrodu. Zatím se zdá, že mrazíky ničemu neškodily. Někteří hospodáři postřikovali stromy proti škůdcům. Mlynář Zdeněk Václavík založil u svého statku velkou zahradu a zářel

dne 26. dubna založen byl oddíl. Pořadný malik a bývalý předsedou D. M. Plásek a učitelského sboru. Pořadná malik.

Jehož místec konány byly v adyším kostele misie. Misie.

Na jaře založena pokusná ovocnářská školka na zahrádě lidové školy hospodářské.

Jitlice za loňského sucha vyhyzuly, lucinky zato rostly nádherně, takže se už v květnu ^{nikdy} ke kmeni, místy i na sušení. Také lehlá žito se akimovala. Všechno bujně rostlo. Máj byl deštivý, eladnější, kmeni hojnost. 1. misie úrven byl vzešle velmi příhodný, neboť často přišlo. Při bouři 24. února udeřil blesk do lianoformátoru a poškodil jej. To věra byl pase opaven.

Úroda.

Žně začaly 12. úrvenec. Obilí bylo lehle a smotané do kornoutů. Sekalo se jin kornu, na sekáčky bylo velmi málo. Žně měly normální průběh, jen dšť trochu zdržoval. Obilí, protože bylo hodně lehle, sypalo málo, zato slámy bylo hojnost. Jakost zrna u všeho obilí byla jin prohodná. Obilní společnost stanovila pro sáči bylo základní výkupy ceny: za pšenici 164 Kč při váze 1hl 79 kg, za žito 125 Kč při váze 1hl 70 kg, pšenič sladomnického 125 Kč při váze 1hl 68 kg a jiniho 109 Kč při váze 1hl nejmeně 60 kg, u ovesa 112 Kč při váze 1hl 50 kg a 100 kg. Ceny byly se misiem připlatkem anglovaly. Prodejní ceny byly ovšem vyšší.

Žně.

Brambori se skládalo velike množství za velmi pěkného počasí. Za 1 q se platilo kolem 30 Kč. Kmeny jpy i ukrovy u též vydařily. Ovary byly velmi pěkné a dobře se usušily. Selsko po dlouhé době opět navštívily panonské jitlice a dobře se skládily. Po posvěcení (29. q) byly pod střechem. Sklizené ukrovy začala normálně se velmi studeného a suchého počasí.

Protiletelské
cvičení.

Ve dnech 14. - 17. únence konalo se v severovýchodních částech protiletelské cvičení. V naší obci bylo ubytováno vojsko se svítlometem a naslouchacím přístrojem. Oba přístroje postaveny byly na okenní ústí k Sáním. Zátemňování oba provedeno po všechny 4 dni večer. Na signál hasičské trúbky zhasla všude svítla a obce ponořila se ve tmu, aby letadla neměla možnost orientovati se. Kolem Žehuni fungovalo 12 svítlometů, které rozestaveny byly ve vzdáleních směrům na Ká'l. Hradec. Letadla létala na trati Raka - Hradec a byla ihned metlometry zachycena a osvětlena.

Opava
silnice.

Počátkem září opravovala se silniční vozovka u druhého splavu, neboť mostnice byly shnilé. Oprava provedena byla ve 14 dnech.

Výlov
rybníka.

Výlov žehunského rybníka začal 12. října a trval nepřetržitě do 17. října. Lovilo se každý den do pozdních

lovišti osvětleno elektrickým reflektorem. Působilo pytláctví. Hlídky kolem rybníka, myslivci a zesílení útlučstvo. Všechny rybníky byly u síti sandátů a na sádky. Sandát je velmi chutná a kalnou vodu. Však jich také dosti tekla. Sandátů 30 kg, potom 20 kg a 1 kg. Lékli se prodávati a 8 kg. Kapři po 10-11 kg, štiky po 11-12 kg, okouni po 30 kg. Celkem se vylovilo 589 1/2 kg.

všech ryb po kapři 500 g, štik 50 g, sandátů 17 g, líni 10 g, okouni 3 1/2 g, a úhoři 3 g. Pěkná prodávána byla na místní rybář pro lov, když jim bylo dovoleno chytati na úhoř. Kuda bylo jim každé místo obzřeno.

Násada dala se do rybníka ve váze 4 kg a za 2 kg
dostávají kapři na 2-4 kg. Kapři bylo nasazeno 25.000
a vyloveno 22.300 kusů. Při lovu se ryby hned třídí, váží
a počítají. Jednotlivé výjimy byly filmovány. Lovu při-
hlíželo mnoho lidstva nejen z okolí, ale i z daleka při-
jížděly výjavy autobusy a vlakem. Byly tu i děti z mi-
stních škol. Rybník se leto nenapouští, jisto se bude
oparovat potrubí a hráze.

Vilku pro zemědělské uč. Stan. Lomovi od jeho
dědiců koupil p. Josef Andacht, zchumský farář
za 50.000 Kč. ^{pro. Praž. isl. Charity.} Mě. popisné číslo 188. a zůstává v ní
místní lékař Dr. M. Plivaš.

V roce 1936 se narodilo 21 dětí, zemřelo 20 osob.
Snatků bylo 12.

Filosofická jednotka Sokol uspořádala 1 vzdělávací
kurs, 6 přednášek, 5 divadelních představení, 2 star-
nosti a 4 taneční zábavy, sbor dobrovolných ha-
sičů 4 kursy samaritánské, 1 přednášky, 1 výjavné
cvičení a 3 taneční zábavy. Místní cvičovací komise
se všemi spolky vykonala oslavu 28. října a vát-
ku Mistra Jana Husi. Školní děti schrály 1 divadlo.

Výjavná knihovna čítá 1124 svazků, čtenářů bylo 49.

Všech školou povinných bylo 130, do vzdělání chodí-
lo 140 žáků, do měšťanských škol 40. Od 1. září byla
1 třída zrušena a učilo se ve 4 třídách.

Na lidové škole hospodářské vyučovalo se ve 2
ročnících 39 žáků.

Změny
zemědělské.

Obyvatelstvo

Kulturní
činnost.

Škola.

Daně.

Požáry.

Paňová základna činila 16.972 Kč, obecní přírůstek 2117.

V městci činnu shořel vrch domku č. 163, patiči v domě Nuklově. Škoda kryta byla pojištěním. Vrch byl nově zřízen a přistavěn ohřev a kůlna.

V noci na 5. prosince vyhořely kůlny u dvora St. Bani. Shořelo velké množství slámy, žele a různé hospodářské nářadí. Kůlny i sádky byly pojištěny. Při obou požárech přispěl na pomoc hasičský sbor.

po. Skolmtil.

Dne 13. prosince ve státi 60 let zemřel v chlumecké nemocnici p. Josef Skolmtil, obchodník v Žichov. Byl to člověk dobrého srdce a vzorný občan.

Prámký

Podle usnesení obce zastupitelstva vysázeno bylo na podzim při silnicích k N. Bani, Libněvsi a ke Kolínu 240 švestek, 5 kůsní, 7 švestek a 5 kůsní. Ve I. hlináku 40 jasanů, kteří daroval p. V. Novotný č. 24.

Obecní

účet příjmu.

Nedoplatky příjmu z r. 1935 - 50.554,30, přijat 103.030,21, nedopl. koncem roku 38.755 Kč. Nedopl. výdání z r. 1935 - 44.764,22, výdání 105.444,01, nedopl. koncem roku 13.858,07 Kč. Stav obce majetku: jmění 191.226,45, dluhů 182.500 Kč.

L. P. 1937.

Počasí.

Na počátku ledna mrazilo na sucho a ozimý, kukuřice na podzim pro sucho špatně vzešly, velmi kypěly mrazem a větrem. Také myši objevily se ve větším množství. V druhé polovině ledna napadlo sněhu skoro na 1/2 m. Na silnicích vytvořily se velké závěje. Cesta vřela ve sněhu a na státní silnici nebylo možno se dostat. Nejvíce byla zaváta silnice ke Kral. Městci. Mrazy byly kolem 12° R. Dávkovo i zvěř velmi

tepily. Pomáháno jim zárypy v kemítkách. V únoru
sněžilo skoro denně, ale sníh vždy hned roztál.
Ozimy byly chatrné. Duben byl studený a deštivý. Ráče
se velmi zdržovaly. Květen přinesl teplo a krásné počasí.
Občas napršelo a úroda vlně se zlepšila. Objivilo se
množství chroustů, zvláště na dubech na Kozí hůře.
Školní děti na ně chodily a mnoho jich zničily. V
únoru přišlo po hořkách a úroda to velmi prospělo,
zvláště řepám a bramborům. Výdatný déšť přinesl se na naši
hráznou 6. července. Spadlo i trochu kroup. Velké deště byly
v druhé polovině srpna. Krásné počasí bylo v září a říjnu.
Podzimní práce se konaly velmi pohodlně a na polích se
pracovalo skoro do vánoc.

Žní počaly 8. července. Společně trochu přišlo, ale pak
se počasí ustálilo a práce šla rychle od ruky. Koncem
července bylo nadobro po žních a 1. srpna slaveny do-
žínky. Práce s obilím šla hezky, žito se kosilo řádně sko-
pě. Všecko obilí uleželo rázem, dalo se do panáku a po-
tom pohodlně odvezlo. Proti lonsku bylo slámy málo,
ale sýpka byla dobrá a jakost líh. Úroda bramborů
a cukrovky byla velmi dobrá. Krásné byly pranenské je-
stle. Žáto úroda ovoce byla velmi malá a ovoce samý
červ. Houby letos rostly v takovém množství (v srpnu a září), že
jich lidé denně nosili plné bramborové košíky. Nalozimých
i sušených hub bylo hojnost v každém stavení.

Úroda.

Požáry

Požáry v tomto roce nebyly žádné.

Nové domy,
přístavky.

Josef Vyletál u svého domu č. 50 přistavil chlév a zřídil betonové hnojště, upravil dvorek a postavil nový plot a vřata. Manželé Sedláčkoví zbudovali v Dobšické ulici novou vilku č. 228.

Akce o zřízení
silniční
na zastávky.

V listopadu podniknuta byla akce o zřízení silniční zastávky pro Žehuň u státního domku při silnici ke Slavi Bani.

Změny dráb-
nosti.

Hlavní u školy č. 51, v níž provozoval obchod smíšeným zbožím Frant. Křiváček, koupil v březnu Václav Slavík z Opocince pro svou nevěstu Helenu Tiábkovou, jež se provdává za Frant. Věje z Vrbice, dle sňatek smlouvy za 45.000 Kč. Poněvadž Frant. Věj nebyl kupcem ryším, byl obchod veden pod firmou Adolf Vlček. Kdám byl nově upraven, před domem zřízen betonový chodník a zahrada nově oplozena. Když mu úřady na udání činnosti obžili, pronajal obchod Ladislavu Břízovi ze Žehuně, který převzal obchod 22. srpna. Frant. Věj odstěhoval se do Kral. Města, kde se stal skladníkem v hospodářském družstvu.

Na Malé Straně prodán domek č. 74, patřící Tialovím. Koupili jej manželé Čížkoví za 19.000 Kč.

Opary ve-
řejných pod-
mání.

V únoru počato bylo s úpravou odvodních trub pod křídí, ježto už byly shrnulé. Úpravu prováděla fa Lanna z Prahy. Po silý únor byla velká voda a rybník byl plný, ač výpusti byly otevřeny. Dne 2. března promlela voda nade potrubí veliký otvor a silnice se počala propadati, načež byl provoz po silnici uzavřen. Aby bylo možno obnoviti dopravu, zřízen přes ohrožené místo

sahmni' most a púivra dubladní sajišúna. Most pústal na místi po ulou dobu stavby. Starí potrubí, jež po odký-
tí hře bylo odstranováno, bylo zhotoveno asi před 400
roky z dlabaných žlabů dubových tak, že vždy 2 žlaby na
sbi položení tvořily potrubí. Bylo jich celkem 5 o vřt-
losti 40cm x 50cm. Pústo, že byly žlaby v pemi tak dlouho,
byly velmi zachovalé a utvřilo se za ně púis 3000kg. Odvřek
žlabu uložen ve škole. Po nové potrubí (2) zúřen silný
betonový spodek, na nějž kladeny byly prack trouby solášt-
ního umentovího složení, světlosti 40cm, výrobek Lanno-
ny firmy z umentární z Lysí 2/2. 1. úřvenu odstraněn byl
púisorní most a počato s navřčením vybrání hlíny do púí-
kopu. 3. úřvenu byla dosažena rovina se silnicí a pro-
voz znoru olvřen. Koncem úřvenu odstěli místi i dtrnici
a na dodátarku sístalo jin několik lidí. Pa'e nemohla
byti úplná dokončina, jřto tovřina nedodala řelenou kon-
strukci pro uzávřku potrubí. Konstrukci byla dostána
koncem řijna, zamontována, vytahány piloty a dne
16. listopadu provedena kolaudace. Na úpravě zaměření
byli domáři lidé.

Pa'mi bvan na zaráčeni pilotů při úpravě hlau.

Pa'mi bvan
zaráči outové
konice žlaby
pro uřvřní vody,
aby nemřkala
do starobního
púisornu.

Obec Žehuň provedla kanalizaci vedle silnice u pošty, samostatně zřídila nový rybník a upravila chodník.

Dne 6. března konána oslava 87. narozenin presidenta Osvoboditele za účasti všech spolků. Na pozvání pod hosti hrou zapálena vata, učiněn proslav, školní děti přednesly básně. Přívod byl bez hudby. S úsvitem uspořádána v něm korporetemi oslava 20. výročí bitvy u Zborova (2/7.) a uctě. na památku upálení M. J. Husa. Konán lampionový průvod s hudbou k pomníku padlých, kde učiněn proslav a předneseny básně. 1. syma slavný dožínky. Odpoledne konal se průvod s hudbou po obci. V průvodu šla děvčata s korbami s velikým věncem z obilí, sešáci s opentlenými kosaми, za nimi jely 2 okrasné sešáky a 1 pohrabáč, na konci alegorický vůz „s bábou“ a dětskou družinu.

Oslava státního svátku 28. října počata byla průvodem s hudbou. U pomníku padlých položena kyrie, z. u. Josef Faltys učinil proslav a děti přednesly básně. V prosinci prof. Schaffner měl přednášku se velmi zajímavými obrázky o rybách.

První prezident československé republiky Tomáš G. Masaryk zemřel na zámku lánském v úterý dne 14. září 1937 o 3. hod. 29 min. v noci, když naplnil 87 let, 6 měsíců a 7 dní svého života. Za presidenta Osvoboditele konána byla smuteční slavnost v pondělí večer za veliké účasti obyvatelstva. Na Vinici zapálena byla vata, při níž slu. mohli zástupci spolků, školy a mládež svůj veliký bol a zármutek nad ztrátou svého tatíčka.

Osvěta
innosti a
slavy

Umění
presidenta
T. G. M.

V noci k ránu se b. na 7. leden, když vanul prudký vítr a silně přišlo, nasadili do auta Ludvík Dolžal, pokladník pípniho skladu a Josef Soukup, zahradník, oba z Libněvsi, aby odjeli do svých domovů. Otevřený vůz Uro, jehož byl L. Dolžal vlastník, řídil osobně majitel. Odjžděti ze Želuně. V hustém dešti ztratili orientaci a místo, aby zahnuli na silnici, sjeli rovně po ovahu pod druhý splav. Řidni pravi kolo narazilo na tras, vůz se převrátil koly vzhůru a oba nešťastníci pod ním zahynuli. První objevil neštěstí Křečíkův hoch, když šel ráno do práce. Neštěstí vyvolalo v celém okolí velké vzrušení, neboť oba mrtví byli velice známí a oblíbeni. J. Soukup byl svobodný, L. Dolžal ženatý. Deska na trase označuje místo neštěstí.

Neštěstí.

Té noci oběsil se v N. Báni 34letý svobodný zedník Jos. Šeklý z nešťastné lásky.

Rizni.

V únoru konala se první dražba na dříví v obcením lese. Prodáno bylo 46 kromad a 4 duby. Uvěřilo se na 7000 Kč. Na lipě u sv. Jana usadili se letos na jaře čápi. Dáno jim tam bylo proutěné hnízdo. Čápi se těšili veliké pozornosti malých i velkých. Mladí naryvdli a v létě odlétli.

Opouti 9 května bylo ve vsi mnoho krámm s různým zbožím a útní rábarní podniky. Polanů díst ulou pouť pokazil a kramář hodně poškodil na živě.

14. úrma odstěhoval se zdejší poštovník Řimysl Šimek do Vel. Přílepu u Rahy. Nový poštovník František Koitenenský nastoupil místo 3/10. Přistěhoval se z Chomutova.

Větš školou povinných bylo 187. Do zdejší školy bylo zapísáno 150, do měst. školy chodilo 37 žáků. Učilo se opět v 5ti třídách. Zem. škol. rada povolila pro zdejší

škola.

školu sjednotišenou školní docházku. Vyučuje se 2 dni po celý den, v ostatních dnech pouze dopoledne.

Na lidové škole hospodářské učilo se v 2 ročnících 35 žáků.

Nová m. s. r.

Na nové období zvoleni do míst. škol. rady za školu v. u. uč. Josef Taltys a učitel Karel Kučera, za Žehuň Václav Matějč. 68, Václ. Vlasák č. 83. a Václ. Stanina č. 86., za Dobšice Rudolf Kořenný. Předsedou zvolen Karel Kučera.

Knihovna
obecní.

V roce 1937 přibýlo do veřejné knihovny 32 knih, takže ji celkem 1112 svazků. Čtenářů bylo 46, výpůjček 2398, na tituly průměr 52 knihy.

Obyvatelstvo.

Živě narozených bylo 6, mrtků 11, umřelo 6. Byla se všech nymenání.

Radio.

U místního úřadu z celého obvodu přihlášeno 112 radiových koncesí.

Daňová zákl.
a přírůstek
Obecní
účet. pářička.

Daňová základna činila 17.124 Kč, obce. přírůstek 200%

Příjmy: Nedoplatky z r. 1936 činily 38.755 Kč

příjem za r. 1937 " 94.983 73 Kč

nedoplatky koncem r. 1937 22.929 50 Kč

Výdání: Nedoplatky z r. 1936 13.858 07 Kč

výdání za r. 1937 96.778 08 "

nedopl. koncem r. 1937 17.139 37 "

Star. obec. jmění inventárního z r. 1937

Počáteční stav 191.266 45 Kč, koncový... 223.017 98 Kč

Star. obecních dluhů z r. 1937.

Počáteční stav 182.500 Kč, koncový... 165.000 Kč.

Čistě jmění 58.017 98 Kč

~ 196 ~

L. P. 1938.

již o vánocích napadlo velké množství sněhu Počasi.
a sněžilo v přestávkách do půl ledna. Silnice byly
zaváty a sněh odstraňován sněhovými pluhy. Nejvíce
byla zavata státní silnice mezi Českobřezem a Hlouho-
polskem, kde často auta uvázla. Mrazy byly až -20°C.
11. ledna nastala oblava a sněh byl ca 3 dny pryč. Mírné
počasí pak již potulovalo. Polední práce počaly v druhé po-
lovině března. Počasí bylo velmi krásné, bez deště, jen
přímrazky. Sázely se již i brambory. Jarní práce hotovy
byly do konce března. První jarní bouřka byla 24. dubna,
ale bez deště. V dubnu bylo aprílové počasí. Ochladilo se,
panovaly silné větry, občas byly prudké sněhové vánice (9/4.)
a noční mrazíky. Koncem dubna byl mráz -7°C. Zmrzlo
všecko. Poupatá zmrzla dříve než povila. Loni bylo ovoce
málo a letos snad nebude žádný. Mrazíky byly ještě
v květnu. V první polovině srpna byl krásný čas. Pršelo sa-
čalo koncem srpna každý den. V září zaplavila lidlina
vřeska luka a krásné otavy zničeny. Labe se již rozlilo a celé
Přelb bylo pod vodou. Byly způsobeny veliké škody v Čechách
i na Moravě. Podzim byl velmi krásný, pohoda velice usnad-
nila sklizeň bramborů, řepy i pš. Ještě koncem listopa-
du se na polích pracovalo. Mírné počasí potulovalo až do
17./12., kdy náraz uhodily mrazy -20°C. Do vánoc byli pře-
níci a horkostí zasození krásným ledem. O vánocích
bylo počasí mírné a se sněhem, jehož byla ani 20 cm.

Uroda.

Obilí dobře přezimovalo. Jaře v dubnu utrpěly mrazíky, ukliovka zmizela docela, mladí jísti šli. Bylo nutno sít ještě jednou. Časť dosti v květnu a černcu podpořily vzejít všech plodin a byly přišinou, že obilí nistalo při síle, takže žni započaly až 16/7. Věky a dosti spíšobily, že více obilí bylo lehčí a muselo se sice kosami. Na stroji bylo velmi málo. Sena byla krásně usušena a odvezena. Sečání bylo velmi pracné, ale žni odhývaly se lehce, protože nepřišlo a bylo velmi krásné a hezké. Uroda byla pěkná na plánu i na zeno. Pohodlně se sklízely i brambory a ukliovka. Bramborů narostlo dost, ukliovka byla slabší. Ovary se neklízely, byly zalopreny.

Nesčasti.

Při lyžování na Hozí Klíci 10. 11. plomil si nohu 13letý syn kuhláře Fr. Vandrůcha a odvezen do nemocnice. Počátkem května vyskytla se na Hradišanech kulhavka a slintavka. Uzavřena i N. Bání, vydan pakas všech shromáždění, děti z N. Bání od 4/5 neměly do školy. Provedena přísná zdravotní opatření proti šíření nákazy. V Žehuni 8/5. byla pouť smutná, bez krásy, bez zábavních podniků, bez taneční zábavy. První případ nákazy vyskytl se v Žehuni ve chlívě p. Luňáka. Škola zavřena od 5. do 12/6. Nemoc šířila se po Žehuni od čísla k číslu a zachvátila ulou obce. Několik kusů dobytka padlo a zakopáno bylo na mrvovišti. Žle bylo s žních, každý lid potřebovali svázeti úrodu a dobytek nemohl jíst.

Také se poznalo, že bylo lépe nemoc uvehlit a ne
všemožnými předpisy paržovat. Nakaza přivalila se
k nám z Německa a přes všechna opatření šířila se
po celé zemi. Nakopila mnoho škod a nepříjemností.

Po zabrání Rakouska Německem v měsíci břez-
nu počali vydati hlavu i naši Němci, avšak ške-
na sudetoněmecká, vedená Konradem Henleinem.
Český lid v pohraničí byl stále provokován a hroze-
ním: „Kdy přijde den!“ Před obecními volbami (22/5.)
docházelo ve snímčném území k sámernému teroru
a proto vláda povolala do obrany pálohu a v rychlosti
dopravila vojsko na hranice, již byly ohroženy. Ze Žehu-
ně bylo povoláno několik vojáků. 21. května nylána
byla vojenská hlídka telegr. pluku, která přidala pozorovací sta-
nici na Kozí Hůře. Polním telefonem byla připojena na
poštovní úřad v Žehuni. Po měsíci, když nebezpečí pominulo,
byla saslána. Na přilpšenou dostávali vojáci předpisy od
obu Žehuni i občanů.

Vě čtvrtek 4. 8. o 3 hod. vyprkl požár v Kuptově stodole při
vážení obilí. Chytl náklad na voze a od toho stodola.
Jakým způsobem se to stalo, nedalo se přesně zjistiti. Vě
stodole měli z velké části úrodu sruženou a tak utrpěli ve-
líkou škodu. Stodola pojistěná byla, úroda nikoliv. Co od
jara rostlo, co bylo chloubou a nadějí starého hospodáře, v ho-
dinu proměnilo se ^{v popel} v zářivý žhavý popel a lesky se slzy hos-
podáře i hospodyně, když pohlíželi na tu škodu. Hasení ujal
místní hasičský sbor a více přijeli na výpomoc hasiči z Mešče.

s motorovou stříkačkou. Vodu sáhlí ze řeky u mlýna, ješto studni byly vyčerpány. Škodola byla znovu postavena.

Lamost.

Oslava 88. narozenin presidenta Osvooboditele vykonána 6./3. večer se účastí všech spolku. Konal se pívod s hudbou na Vinici, kde zapálena váka a předneseny proslovy a básně.

V dubnu konána jarní slavnost lit. jed. Sokol sázení lip na letní evěisti. Pívod s hudbou šel po rsi na evěisti, kde dorok vadil 18 lip, jimž dána jména dle pastovských mužů a řím a řad sokolských.

Oslava 28. října a výročí 20letitoho stvání Českoslov. republiky náhledem národní katastrofy se nekonala.

Lučai.

24. listopadu sděloval se se Želuně Dr. H. Plitas na Psak. Rus. Občanstvo strahlo jeho odchodem svědomitě a doboho lékaře, který netdy chudího ^{rujím} jedarma ličil, ale i litý přidal.

Noví vá-
leční ne-
bezpečí.

Težké mraky stahovaly se nad naši vlastí v měsíci září a zdálo se, že je válka s Německem neodratná. Dne 19. 19. sdělil anglický ministr. předseda Chamberlain do Berchtesgadenu ke kancléři Adolfu Hitlerovi, aby byl spor vyřešen ustou smírnou. Události se potom vyvíjely rás na rás a 21. 19. přijala naše vláda ujednaní podmínky na veliký nátlak vlády francouzské a anglické, aby přij byl zachráněn mír. Ti novím jednaním v Godesbergu zdálo se, že aker stroskotá a že se Francie a Anglie nupoučící diktátu Berlína a vypukne nová válka. Vno-

ci na 24. 19. vyhlášena byla u nás mobilisace všech vo-
jínů do 40 let. Všichni vojáci s nadšením a odvahou brá-
nili vlast do posledního dechu naručovali k svým ústa-
rům, aby obsazeny byli mohly ~~by~~ hranice a opuznění.
V dalším jednání Němce, Itálie, Francie a Anglie v Mn-
chovi bylo rozhodnuto o nás bez nás. Nic neplatila smlou-
va s Francií, že se nás zastane, kdybychom byli Německem
napadeni, nic neplatil příslib Anglie, že nedopustí ná-
silné řešení otázky českoněmecké. Přímou hrozbou bylo
nyní na naši vládu, že přijala mnichovskou dohodu
o odstěžení krajů obývaných Němci od naší republiky a ji-
jich připojení k Německu. Ovšem kořist hlásila se pak
i Polsko a Maďarsko a slíbno jim odstoupení Těšínska
a okrajových částí Slovenska a Podk. Rusi. Puka se chrvěje,
bol nitro světa, když o této pokromě píše. Co nám zbývalo!
Buď přijmouti ty nejkřivější podmínky, nebo spáchat
sebevraždu. I naději na pomoc Ruska zklamala. Nové vlá-
dě generála Jana Syrového připadl ten nejtěžší úkol jeho
životu - likvidovati zrádce 1/3 našeho území. Vzhlí se na nás
jako vlnu a každý hleděl uvati z našeho těla co největší
kus. Našlo se ve světě mnoho významných lidí i protěch,
kteří s námi stáli, kteří doznali, že jsme byli hanebně
oklamáni a zrazeni od těch, jimiž jsme tak důvěřovali.
Toto zklamání je hrozná bolest. A tak naši vojáci 1/10
bez boje, neporaženi, počínají vyklízovati území, které bylo
odjakživa naše. Ustupují s polí, s patatou, s bolestí v srdci,
ale ustupují ukázně, jak od nich vrchní velitel řádal.

Ve středu 5/10. odstoupil prezident Dr. Edvard Beneš a rozloučil se s námi slovy: „Ja přesvědčným demokratem, myslím, že činím správně, když odcházím. Moje osoba by mohla být přikázkou dalšího vývoje státu.“

Ve čtvrtek 6/10. učiněna dohoda o samosprávě Slovenska a Podk. Rusi a jmenování jejich vlády.

Den 24. listopadu zůstane bolestně pamsán v našich sedcích, neboť toho dne dokončena křížová cesta vytyčením nových definitivních hranic naší oskani vlasti s říší německou, při čemž ztraceny uli kraje úplně české.

30. listopadu provedena volba nového presidenta, jímž zvolen president nejvyš. soudu Dr. Emil Hácha.

Ochlas udá-
lostí v obci.

Události, které udřovaly v napětí celý svět, měly ochlas i v naší obci. Civilní protiletelská obrana se vedení Dr. M. Pitase konala samaritánský kurs a pilně se připravovala, aby nebyla překvapena událostmi. Občani nakupovali zásoby potravin a jiných potřeb, aby neupěli nedostatkem. V krátkosti byly krámy vyprodány. Benzin se prodával jen na poukárky 5l na den pro osobní automobil. Zatemnění obce v kritických dnech 28/9 až 2/10. bylo provedeno dobře. [25. září po vylepení mobil. vyhlášek nakuovali vojáci ke svým útvarům] Bylo loučení se ženami, s dětmi a podíši, mnoho slz bylo prolito, ale v duši každého občana bylo pevné odhodlání bránit vlast a třeba přivolat se ni obětovat. Odesli dělníci, rolníci, živnostníci a všude bylo znáti, že práci vážně [vlastě tam, kde odezdali koně a sňstali bez protahů. Bylo nato 11 koní, 1 provoz a 2 koně. Mobilizováno bylo 69 mužů do 40 let a všichni se odvážli vrátit].

Shrany se konala práce pomalu a tiše, neboť byly
ustáblé kulhavkou. Členové Škola i ČOV konali hlídky na
mořech u rybníka. Na Kozí tře byla vojenská hlídka proti
liladhim a vojina telefonem s postovním úřadem, kde byla tá-
lá služba. Do obu slihovali se naši lidi s pokramiči, potom
i z Prahy a z jiných míst. V krátkosti obrazeny byly všechny byty.
Tě šole přibýlo školáků. Žhuní stala se studiskem branné
výchovy, ale než mohlo být s výchovou započato, přišla mo-
bilisac a byl konec. Na dráze byla silně omezena doprava
osob i zboží, na poště omezen a pak přerušen ryk telefonní
i telegrafní. Větš, kteří chodily do V. Oseka do míst školy, ne-
mohly po celý týden dojížděti a chodily do školy v Žhuní.

Vlada přidělila fond na obranu státu a dobrovolným pří-
spěvkem přispívali občané dle možnosti. Posledním
post. úřadu v Žhuní bylo odesláno 11. 425 Kč, místní Kam-
peliška upsala 4.500 Kč, celkem tedy 15.925 Kč. V tom jsou tyto
větší dary: obecí škola Chotovice 3.836.50 Kč, 2000 Kč rybnícký
klub, obec Dobruška 359 Kč, učitelský sbor 1480 Kč.

Koncem roku u post. úřadu v Žhuní zapsáno bylo
139 radiových přijímačů.

Radio.

Školou povinných dětí bylo 119. 184; a nich cho-
dilo do dějství školy (5 tříd) 149 dětí, do měšťanské
školy ve V. Oseku 35.

Škola.

Na lidové škole hosp. učilo se ve 2 třídách 37 dětí.
V roce 1933 přibýlo do knihovny 67 svazků, má tedy
celkem 1218 čísel. Čtenářů bylo 42, výpůjček 2058, na 1
čtenáře připadá 49 výpůjček.

Knihovna
obce.

Během roku se narodilo 8 dětí, umřelo bylo 12, sňatků 1.

Obyvatel-
stvo.

Výlov ryb-
níka.

Výlov rybníka konal se uprostřed října. Ryb z toho dne-
hu vylovilo se letos celkem málo a proto nálada při lovení
byla špatná. Násada byla větší než jiná lita a ulovek kolem
400g. Špičava velkostatku se nechtěla ani pochlubit. 1kg kaprů
se prodával à 11 Kč, štiky à 12 Kč, candátů za 11 Kč a okounů za
7 Kč. Uhoři nebyli žádní. Také diváky bylo letos málo.

L. P. 1939.

Počasí.

Počátkem ledna napadlo asi 15 cm sněhu. 9. ledna
nastala omluva a kluzko. Místní počasí trvalo
celý leden. Nejvyšší teplota + 12°C. Během byl
sludný; nastaly sněhové vánice, noční mrazy
až do konce měsíce. Na polní práce nebylo ani
pomyslu. Pohoda dostavila se teprve počátkem
dubna a hned se silo. Místy vymrzly pšenice a
zimní ječmeny. Brambory se začaly sáčet 9.
dubna. Rovněž bůvky přišly od Poděbrad 13. dub-
na, ale stály se ke Kolínu. Po celý květen pře-
šlo a byly dosti citelné zimy. Ječmeny mokrem a
zimou sechlouhly, pšenice se přibližovaly. V cukrovce
a v bramborách narostlo mnoho plevelu. Slomky
květy naplněny, ale deštivé počasí nebylo přízni-
vé pro pylu. Jádřového ovoce: jablek a hrušek se vro-
dilo velmi málo. Vrodilo se hojně peckovic, hlavně
kardát. V červnu bylo normální podnebí, takže pšenice
bylo možno dobře sklízeti. V červenci velmi často

pršelo. Hospodáři těžko sklízeli obilí. Celý podzim byl
mokvý a studený. Nemí pamětníka tak špatného pod-
zimu. Bramborý i cukrovku bylo nutno vyvážet v
malém množství na cestu a pak leprve nakládat
na vůz. Na některých cestách se země rozjezdila tak,
že menší hospodáři s dobytsem musili si jednat
koně, aby dostali úpou na silnici. Po Mikuláši
napadl sníh a užstal ležel přes vánoce až do
Nového roku. Mraky byly vybirale. Teplota se po-
hybovala neustále pod bodem mrazu. Koncem roku
dosáhla teplota - 20° C. Led dosáhl tloušťky 35 cm.
Hosťinští se zásobili ledem.

Obilní monopol stanovil ceny obilí takto: pšenice - Ceny obilí.
180 K, žito - 144, ječmen - 170 K a oves - 144 K.

Dne 14. března oddělilo se Slovensko od Československé. Odděl.
republiky a prohlásilo se za samostatný stát.

Rovněž tak Podkarpatská Rus. Vě středu páno dne
15. března v 6 hodin začalo říšské vojsko obsazovat
země Čechou a Moravsko-slezskou. Tehož dne v
11 hodin dopoledne za velmi nepřímivého počasí,
vánice, projelo naší obcí říšské olivně auto a
2 tanky od Blouhopska ke Kolínu. Od pána
sjižděly se povozy, sánky, kočovní vozíky, aby
z mlýna v rychlosti odvezly zásoby mouky.

I nákup v krámech byl čitý a v Kámpelčice

byly vytrhány peníze na nákupu potřeb. Jinak šel každý klidně po své práci. Vyučování ve škole nebylo přerušeno. Dnem 16. 3. byla zavedena s okamžitou platností zavedena jízda vpravo. V březnu byly odebrány střelné zbraně četnictvem a odvedeny na okresní úřad. Otcové musili střelné zbraně odevzdati na obecním úřadě a tento je najednou odvezl na okresní úřad. Byly odvedeny bez náhrady. Vydány byly veduchovky a lovecké pušky. Bylo odevzdáno 15 zbraní. Všichni nováčci (vojáci) vrátili se domů. Ve středu 5. dubna převzal protektorátův správu Čech a Moravy sot. p. Neurath do svých rukou. V květnu byl omezen provoz auty. V červnu zůstalo povoleno jen lékařům a pekařům p. Krausovi. V měsíci říjnu začalo se s vydáváním potravin na lístky. V listopadu vydáno nařízení o pátku jako bezmasém dnem. Okresní úřad nařídil, aby všichni občané od 14 let měli občanskou legitimaci. Nařízeno přechné zatemnění. Po porušení stran přikročila Národní jednotka k přeměnění na Národní povstání. Nábor do Národního sdružení proveden dne 23/4. Přihlášky podávali jen muži od 21 let. Přihlášek bylo 365 t. j. 100%. Během pokusů provedeny 2 štrky Národní pomocí.

Dosavadní kronikář p. p. J. Falyp odešel dnem 30. června do výslužby a odstěhoval se do Kostomlat u Nymburka. Nahradil jej p. Karel Kucera byl v prosinci jmenován obecním kronikářem.

Jméno knihovníka.

Na odstěhovavšího se lékaře dr. A. Plitase nastoupil místo v Lékárně dr. Josef Šrach z Kralovic u Plzně a usídlil se ve vile p. Ldeňka Václavíka.

Jméno lékaře.

Dnem 30. červnem odešel do výslužby p. p. J. Falyp a na jeho místo nastoupil po dvaceti letech službě v obci def. p. Karel Kucera. Učitelka jiv. Kvasněkova vedala se dobrovolně služby školní. Děti školou povinných bylo 187. Do zdejšího školy bylo započteno 157 dětí a do městské školy do Velkého Čukva 30 dětí. Učilo se v 5 třídách, v měsíci prosinci byla přidělena IV. třída a vzniklo tudíž 6 tříd.

Školství.

Na lidové hospodářské škole učilo se ve 2 prvních a 36 žácích. Živkem nový školní výbor lidové hospodářské školy. Předsedou jest p. starosta Fr. Vondruška, členy: Karel Kucera, Janouch, L. Václavík, Fr. Kouřalova, z Dobrušky Jan Řehák, V. Novotný, z Chotovic J. Křehut.

V roce 1939 přibýlo do veřejné knihovny nových knih. Knihovna obce má celkem nových knih. Členů bylo 12. Na 1 členku připadá živě narozených bylo 12 dětí, snatků 16, žen 22, zde zemřelých 25.

Knihovna ob.

Obyvateľst.

Posla:

dopisom' xasilky	prijato 1089	vydano 4039
baliky	1048	2546
telegramy	164	531
poskanky	989	1652
zaky	9015	12350
zobirky	-	458
telefonni porhovory	-	2727

Celkovy' obrat 5,329.119.10X.

U postovniho uradu prihlaseno celkem 147 radioapar.

Narod. Soudci ma' 365 clenů.

Dan. xakl. Danova xakladna činila 17.877.40X.

Zapsáno r. 1945.

Zakonečji tuto pamětní knihu vzpomínkou na předcházející kronikářku, již byla po svém choti říd. nč. Karlu Kucířovi jmenována učitelka v. v. Jma Kucířová.

Zastávala tuto funkci po dobu okupace od r. 1939 do 1945 a její působení bylo, že tato pamětní kniha byla uchována před zabavením Němci. Po nařízení německých úřadů o povinném odeslání okeních kronik, opsala kronikářka Jma Kucířová tuto pamětní knihu a odevzdala k zabavení opis.

Tato kronika uchována byla v Poděbradech u bývalé učitelky domácích nauk v Lhuni Ohlívě Trštickové až do r. 1945. - Bohužel, kronikářka se netěšila dlouho se životem v právě osvobozené zemi, ale zemřela náhle ve věku 58 let, paněna mrtvicí před vltou, Američanů "Curlych" č. 127 dne 24. května 1945.

Základní o stavu a životě oke Lhuni po okupaci, je si podle údajů jejího manžela, papisovala na papíry a před Němci ukrývala, je, bohuzel, po její smrti, nemastý. - Zapsala

Jma Kvásmičlová,
kronikářka.

DODATEČNÉ
ZÁZNAMY.

~ 191 ~

Opravený splav „Na Skále.“

Splav „Pod osmi.“

Bouda na hrázi pro hlídání
při rybolovu.

~ 192 ~

Foto: Jos. Lohnický, drogist v Ž.

Slavnost' sázení 18 lip na sokolském letním cvičišti

v dubnu r. 1938.

Sokolská jízda v čele průvodu.

Ózdobené stromky v průvodu.

Budova Kampelický se vzrostlými topoly, u splávku - před vykácením.

PORADNA PRO MATKY A DĚTI.

Dne 5. června 1936 ustavil se v Žehuni odbor Zem. ústředí - „Ochrana matek a dětí“, z popudu učitelky Jiřiny Koasnickové. Koním poradenským lékařem byl místní lékař dr. Alexandr Plitas. Působisti poradny bylo původně ve škole, později v ordinacích poradenských lékařů, dra Plitase, dra Škacha v mlynjské vile a dra Ranyče v domě Klepala č. , až se dostalo do úřadovny obecního úřadu. - Otevřena byla dvakrát v měsíci. Sociální pracovníce, pí. Marie Šejbalová, Slovanka, navštěvovala rodiny s dětmi též sama vždy v den otevření poradny. Byla matkami dětí velmi oblíbená a vždy očekávána.

ČETNICKÁ STANICE.

byla založena v Žehuni r. 1889 a umístěna v domě č. 140, pak v č. 3; nyní je v čísle 136. V prvních letech byla stanice obsazena pouze 1 silou, teprve po světové válce byli na stanici 3 i více sil. - Bezpečnostní obvod žehunský, zahrnující obce: Žehuň, Dobšice, Libušev, Hradčany, Novou Bán, Opočnici, Láns, Opotanky a Oškobek. - Koním c. k. četnickým šachmistrem byl Antonín Pfeifer od r. 1889 - 1894. - Podrobnou pamětní knihu vede četnická stanice.

BIOGRAF.

Dne 5. července 1926 byl v hostinci u Kvasmíčky čp. 20. otevřen stálý biograf. - Asi od r. 1915 až do této doby naplňdily do Lěhuny čas od času biografy kočovné.

Provozovatelem a majitelem licence stal se místní Bor dobrovolných hasičů, když tělocvičná jednota Sokol odmítla býti spoluprovozovatelkou. O zřízení biografu starali se zejména: Frant. Hlrcík r.č., Rudolf Steklý r.č., Václav Luchánek r.č. a Frant. Kvasmíčka r.č. 20.

Vedoucím biografu ustanoven Fr. Kvasmíčka a promítačem František Tichý r.č. Provoz zahájen byl filmem: „Karel Hlaváčkův Borovský.“ Hrábalo se pravidelně každou neděli a svátek. - Postupující hospodářskou krizí a neměstnaností, jakož i poklesem cen zemědělských výrobků, návštěvníků ubývalo až z toho důvodu byl biograf v r. 1930 uzavřen. Tehdy to bylo ještě kino „němé.“ - Ceny míst byly 2-, 3- a 4- Koruny. - Porušené zařízení odkoupil František Tichý, kinooperátor, který se pokusil ještě v r. 1931 obnoviti provoz namontováním napájecí a zvukové aparatury. Po půl roce však bylo kino definitivně uzavřeno pro nedostatečné návštěvy a v r. 1940 zařízení prodáno. -

Kašany na návsi před vykácením. - Šrámovo pekařství.

Vilka p. Šrámna, postavená r. 1912. Dům p. Chrástného po přestavbě.

Domek s ležnicí před přestavbou. Hostinec u Kvasniček, přestavěný r. 1912.
čp. 166. v něm umístěn biograf.

~ 197 ~

MOBILISACE.

Dne 23. září 1938 večer byla rozhlásem vyhlášena všeobecná mobilisace do 40ti let a starších na volaštní povolání s nástupem 24. září:

Ze žhnutí mobilisováni a nastoupili:

	č.p.		č.p.
1. Kunc Karel,	Žehuň 132.	23. Janouch Josef	Ž.č.p. 44.
2. Kunc Josef,	" 182.	24. Louka Václav	" 20.
3. Bendásek Václav	Ž. 97.	25. Stehly' Karel	" 101.
4. Konvalina Karel	" 151.	26. Kysilka Frant.	" 37.
5. Vondruška Václav	" 146.	27. Moravec Václav	" 121.
6. Vondruška Miloslav	" 46.	28. Knyžl Vojtěch	" 94.
7. Vondruška Jan	" 139.	29. Jiřoudek Josef	" 105.
8. Říha Jan	" 100.	30. Kukla Josef	" 144.
9. Kukla Václav	" 158.	31. Jiřoudek Jan	" 138.
10. Křížka Václav	" 157.	32. Novák Josef	" 155.
11. Pohorný Josef	" 131.	33. Karásek Josef	" 147.
12. Ourký Václav	" 68.	34. Kukla Bohuslav	" 152.
13. Ourký Václav	" 74.	35. Vondruška Bohusl.	" 22.
14. Konvalina Václ.	" 63.	36. Vondruška Václav	" 22.
15. Votava Bohuslav	" 28.	37. Halda Václav	" 3.
16. Páira Jaroslav	" 84.	38. Vidner Václav	" 127.
17. Hamina Václav	" 86.	39. Vozáb Josef	" 196.
18. Ourký Josef	" 29.	40. Píhousil Josef	" 77.
19. Tichý František	" 67.	41. Kukla František	" 163.
20. Říha Václav	" 57.	42. Kukla Václav	" 180.
21. Volajník František	" 200.	43. Jarošík František	" 185.
22. Hošek Jan	" 38.		

Dne 12. října 1938 započato s demobilisací. - Vraceli se nějak dioně z vojny domů, jako by se styděl za slavnou tradici našich předků. Byli připraveni k boji, ale nedošlo k němu, protože „přátele“ nás opustili a místo pomoci diktovali nám podmínky jako poraženému! - V takovém ponížení a smutku, který prožíval každý Čech, přece svítila v každém jiskřička naděje, že dějiny nekončí, ale že se dočkáme vzkříšení jako již vícekrát v historii našeho národa!

269

